

God Ua Uan Gumazamiziba Inigha, Isipin Azenan Zui

O Ua Me Ini Akar faragha zuim

Akinafarir kam bar faraghavira Israelia batozir bizir ekiamin gun migei. Bizir kam, a kamakin. Me Isipin kantri ataki, kar nguazir me pura ingangarir gumaziba ko ingangarir amizir kinibar ikia kalabusin ingangarim gamizim.

Akinafarir kam migirigiar akuar ekiar 3pla iti.

1. Sapta 1 ghua 18, akinafarir akuar faragha zuim, an Israelia Isipin kantri ategha firiaghiregha gumazamiziba puvatizir danganimin ghua Sainain Mighsiamin otozir darorim gehari.

2. Sapta 19 ghua 24, akinafarir akuar kam, God Israelia ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha, an akar gavgaviba me ganiga men sure gami, eghti me uan daroriba ko araziba deravira dar ganam.

3. Sapta 25 ghua 40, akinafarir akuar kam in aven, Israelia Godin Purirpenimin ingari. Egha Godin ziam fer araziba ko akar igharaziba iti. Egha uaghan ofa gamir gumazibar ingangarim damuamin migirigiaba an iti.

Faraghavira zuir gumazir ekiam Moses, an migirigiaba akinafarir kam in aven iti. God uabi gumazir dapanimin iki Isipia da ua Israelia iniasa a ginaba.

Nguazir kamın itir gumazamizir avırım, God Israelia ganıngizir 10plan Akar Gavgavibagh fos. Akar Gavgavir kaba, sapta 20ın iti.

God uabi amizir biziba dar miğirigiaba akınafarir kamın faraghavıra iti. God uabi Israelian apaniba da, ua me ini. God uabi me gamizi me ikizir vamıra ikia ziar ekiam iti, egha me an gumazamizibara ikiasa a me ginaba. God uabi me geghuva gavgavim me ganıdi. Eghti me ingangarir ekiar God ifongezibar amuam.

God ingangarim isa Moses ganıngi

(Sapta 1--4)

Isipia pazavıra Israelia gami

¹ Jekopin otariba an gın Isipin kantrin ghu, me uan adarazi sara, men ziabar kara: ²⁻⁴ Ruben, Simeon, Livai, Juda, Isakar, Sebulun, Benjamin, Dan, Naptali, Gat ko Aser. ⁵ Josep men faraghavıra ghugha Isipin iti. Gumazamizir kaba me Jekopin otivizir ovavir boriba. Me bar men dibobonim 70ın ghu.

⁶ Dughiar maba gıvazıma, Josep, ko an avegh-buaba bar, ko gumazamizir dughiar mitaghniar kamın ikeziba, me bar ariaghire. ⁷ Ezi Israelin gumazamiziba borir avırım batıma, men avırım bar ekevegha bar avırasemegha gavgavıgha Isipin kantri bar a gizıfa.

⁸ Azenir avıribar gın, atrivir igiar mam Isipin kantrin atrivimın oto. Atrivir kam Josep gıfozir puvati. ⁹ Egha a uan gumazamizıbav gıa ghaze, "Israelian gumazamizıba bar avıraseme, ezi

men avirim ko gavgavim bar en avirim ko gavgavim gafira. ¹⁰ Eghti midorozim otoghti, me ti en apaniba ko uari akuvagh e ko misoghiva, en kantri ategh aregham. Kamaghin amizi, e tuavitam batogh me damighti, me otiv arogh avirasemeghan kogham.”

¹¹ Kamaghin Isipian atrivim uan apengan ingarir gumaziba ko, me ingangarimin ganamin gumazir maba misevegga, ingangarim me ganingi. Men ingangarir kam, a kamakin, me puvira Israelia abin me damuti, me bar osimtizer dafaba sara ingangarir ekiabar amuam. Me Israelia gamima me nguibar ekiar pumuningin ingari, Pitomin nguibam ko Ramesesin nguibamning, kar nguibar ekiar atrivimin daghebar arighamimning.* ¹² Isipia bar pazavira Israelia gamima, me uaghan bar avirasemegha Isip gizefi. Me kamaghin me gamua ghuavira iti me puvira ingarava, boriba bata ghuavira iti. Kamaghin amizi, Isipia men atiatia bar men aghua. ¹³ Isipia me gamima, me puvira ingarava, osimtizer ekiaba ateri, Isipia tong men apangkuvir pu. Bar puvati. ¹⁴ Egha Isipia puvira me abira me gamima, me brighbar ingara dipenibar ingarava uaghan azenibar obarir ingangaribagh ami. Ezi ikirimirim bar men asighasiki.

¹⁵ Ezi Isipin atrivim, Sifra ko Puan dia, aning Hibrun amizir otasava amibar, akurvazir amiz-

---

1:10: Aposel 7:19 * **1:11:** Pitom ko Ramesesin nguibar ekiamning, me aning ingarigha, atrivimin dagher dipenir dafaba aningin aven ingari. Ezi Isipia dagheba otevir dughiamin araravim gamua dagher avirim aning garisi.

imning. Egha an akar gavgavim aning ganiga, ghaze, ¹⁶ “Gua Hibrun amizir otasava amibar akurvaghiva gan, amizim otarim bategti, gua a misuegti an aremegh. A borir guivim bategti, gua aneteghti a iki.” ¹⁷ Ezi amizir kamning Godin atiatiava Isipin atrivim aning mikemezi moghin amir puvati, egha otariba ataghirazima me iti.

¹⁸ Ezi Isipin atrivim aningın diagha aningın azara, “Gua tizim bagha otariba ataghizima me iti?”

¹⁹ Ezi amizimning kamaghın atrivim miği, “Hibrun amiziba Isipian amizibar mın amir puvati, me amizir gavgaviba. Me otisi, me bar zuamira otegham, kamaghın amizi, ga tighar maghin mangiti me otegh givagham.” ²⁰⁻²¹ Amizir kamning Godin atiati, kamaghın amizi God deragha aning gamima aning uaghan uaning bagha boriba bati. Kamaghın Israelin gumazamiziba bar otava arogha ghuavira ikia gavgafi.

²² Ezi gin atrivim kamaghın Isipin gumazamiziba bar me miği, “Ta Hibrun otarir iririviba isi, Nailin Fanemin me akunigh. Egh guivir iririviba ateghti, me iki.”

2

Moses iririvimra itima, me a misoghezi an aremezir puvati

¹ Dughiar kamın Livain ovavir borir gumazir mam, a Livain ovavir borir amizir mamın iti. ² Gin amizir kam navim asegha otarir mam bate. Egha an an garima, an ganganim bar dera, kamaghın

amizi a 3plan iakinibar a modi. ³ An amebam uam a mongan asaghava, akirar me ighurunibar min garir grazir aghuibar ingarizir mam inigha, koltan an toriba apiri. Eghti dipam aven mangan kogham. Egha borim aven anetigha ghua Nailin Faner miriamin grazibar tongin dipam gisin aneti. ⁴ Ezi borimin amezemebam mong saghuiamin tugha modogha an gari, bizir tizitam a bativam.

⁵ Ezi atrivimin guivim ruasa fanemin uaghirima, an ingangarir amiziba an gin ghua dipar miriamin arui. Ezi atrivimin guivim amuaviava akirar kam grazibar tongin an apigha, a iniasa ingangarir amizir mam amada. ⁶ Egha atrivimin guivim akirar kam in asuam kuigha otarimin garima, an araima, an an apangkufi. Egha kamaghin migei, “Kar Hibrubar borir mam.”

⁷ Ezi an amezemebam izava an azai, “Ki mangiva Hibrun amizitam mikemeghti, a ni bagh oteba a daningam?”

⁸ Ezi atrivimin guivim kamaghin migei, “Aria, ni migei moghin damu.” Ezi guivim ghua borimin amebamra inigha ize.

⁹ Ezi atrivimin guivim amizir kam kamaghin a migia ghaze, “Ni borir kam inigh na bagh a damu oteba a daningti, ki ni givezam.” Ezi amizir kam borim inigha a bagha a gamua oteba a ganidi.

¹⁰ Gin borir kam ekevezima, an amebam a inigha atrivimin guivim bagha ghu. Ezi atrivimin guivim, otarir kam, mati an otozir borimin mirara ua bagha a gami. Egha a kamaghin uabi migei, “Ki

dipamin a isava azenim gati. Kamaghin, ki ziam, Moses, a darigham.”*

Moses ara Midian kantrin ghu

¹¹ Ezi gin Moses aghuigha gumazim aragha givagha, atrivimin dipenimin azenan ghua Hibrubar ganasa zui, kar an akar gumazamiziba. A ghua men garima, Isipia ingangarir osimtizibar amuasa puv me abiri. A uaghan garima, Isipian mav Hibrun mav misosi, kar an akar gumazir mam. ¹² Ezi Moses tintinibar garima, tav itir puvatizi, a Isipin gumazir kam misuegha an kuam gigimin aven a modo.

¹³ Egha an amimzaraghan uamategha ghua garima, Hibrun gumazimning uaning misosi. Ezi a midorozim forezir gumazim migei, “Ni tizim bagha uan akar gumazim misosi?”

¹⁴ Ezi gumazir kam a ikaragha ghaze, “Tina ni amisevezi ni en gumazir dapanim ko jasin ikiava en gari? Ni Isipian gumazim misoghezi an aremezi moghin, ni na misueghti ki aremeghasa, a?”

Ezi Moses kamaghin oregha atiatigha, kamaghin nighnisi, “Ki amizir bizir kam, gumazamiziba a gifo.”

¹⁵ Ezi Isipin atrivim gin Moses amizir bizir kam baregha, Moses misueghti an aremeghasava ami. Ezi kamaghin Moses atrivimin ara ghua, Midianin nguazimin oto. Egha mozir dipar mamirin miriamin aperaghav iti. ¹⁶ Midianin nguazimin, ofa gamir gumazir mam, an ziam Jetro. A 7pla

---

* **2:10:** Hibrun akamin, ziar kam, “Moses,” akar kamirin mirara ghu, “A inigh pin anang.” **2:11:** Hibru 11:24 **2:11:** Aposel 7:23-28 **2:15:** Aposel 7:29; Hibru 11:27

guiviba iti. Ezi dughiar kam, an guiviba iza mozir pam tuigha uan afeziamin sipsipba ko memebar aningasa, itarir bar ekiam gingasava ami. ¹⁷ Ezi sipsipbar garir gumazir maba iza Jetron guiviba, me batosi. Ezi Moses guivibar akuragha gumazir kaba munamadagha, dipam tuigha Jetron sipsipba ko memebagh aningi.

¹⁸ Ezi me uamategha zuima men afeziam men azara, “Manmagh amizi ia zuamira umatenge?”

¹⁹ Ezi me kamaghin a migei, “Isipin gumazir mam en akuragha sipsipbar garir gumaziba munamada. Egha dipam tuigha en sipsipba ko memebagh aningi.”

²⁰ Ezi afeziam men azara, “Gumazir kam managh iti? Ia tizim bagha anetegha ize? Ia mangiva a mikemeghti a iziva, e ko dami.” Ezi me ghua Moses inigha izi.

²¹ Ezi Moses Jetro ko ikiasa ifonge. Ezi Jetro uan guivim Sipora, Mosesin ikiasava a ganingi. ²² Ezi Sipora otarim batezi, Moses kamaghin migei, “Ki nguibar igharazimin gumazimin min iza ia ko iti, kamaghin ki ziam Gersom a gati.”†

²³ Dughiar ruarim givazima, Isipin atrivim areme. Ezi Isipia Israelia me gativagha men gari, me puvira ingara osimtizir kaba isavira ikiava, akurvazim bagha pamtemin arai, “O God, en akuragh.” Ezi men ararem God bagha ghuavanabo. ²⁴ Ezi God men ararem baregha Abraham

---

† **2:22:** Hibrun akamin, ziar kam, “Gersom,” akar kamin mirara ghua, “nguibar igharazimin gumazim.” **2:24:** Genesis 15:13-14

ko, Aisak ko, Jekop ko, amizir Akar Dikirizir Gav-gavim giniri. ²⁵ Kamaghin God, Israelin gumazamizibar garima men ikirimirim bar ikufi, ezi a men apangkuvigha, men akurvaghasa nighnisi.

3

God Mosesin dia

¹ Dughiar mamın Moses uan amerem Jetron sip-sipba ko memebagh eghuva, da inigha gumazamiziba puvatizir danganir mamın ghua, a ifagha vongin ghua Horepin oto, kar God baghavira itir mighsiam. Horepin Mighsiamın ziar igharazim, Sainai. ² Ezi Ikiavira Itir Godın ensel temer otevir mamın aguabar tongin avir mizariabar aven, puram a bato. Ezi Moses temer otevir kamın gari, avim isia daforofozima, temem isir puvati. ³ Ezi Moses aguaghfagha ghaze, “Kar bizir igharazim! Tizim bagha temer kam isir puvati? Ki roghira mangi an ganigham.”

⁴ Ikiavira Itir God, Mosesin gari a roghira izima, God tememın aguabar tongin ikia an dia, “Moses! Moses!”

Ezi Moses a ikara, “Ki kati.”

⁵ Ezi God ghaze, “Ni roghira izan marki! Nguazir ni isin tughav tir kam, kar anogoroghezir nguazim, a nan nguazimra. Kamaghin ni uan dagarir asuaba suegh.”

⁶ Egha God ua kamaghin migei, “Ki nin afeziamın God. Egha uaghan nin inazir afeziaba, Abraham, Aisak ko Jekopin God.” Ezi Moses Godın akam baregha, an ganan atiatigha uan guam avara.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a miġei, “Ki guizbangira gari, nan gumazamiziba Isipin kantrin ikia, men ikirimirim bar ikufi. Egha ki me barazi, me ingangarimin garir gumazir kurabar atiatia, nan akurvazim bagha arai. Ezi ki bar men osimtizibagh fogha men apangkufi. ⁸ Egh ki Isipian dafarim da ua me inigh men akuraghasa izaghiri. Egh Isipian nguazimin men aku, nguazir ekiar aghuimin mangam, nguazir kam a bar derazi, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Nguazir kam, Kenania, Hitia, Amoria, Peresia, Hivia ko Jebusia, datirighin a gapiaghav iti. ⁹ Ezi nan gumazamiziba, ki men ararem baregha, Isipia pazavira me gamir arazibar ganigha gifa. ¹⁰ Kamaghin amizi, ki ni amadi. Eghti ni Isipian atrivim bagh mangiti a nin amamangatighti, ni nan gumazamiziba inigh Isipin kantri ateghiva azenan izam.”

¹¹ Ezi Moses kamaghin God miġei, “Ki gavgav-iba ko ziaba puvatizir gumazim. Guizbangira, ki atrivim bagh mangiva Israelia inigh Isip ategh azenan izan iburaghburaki.”

¹² Ezi God a ikara, “Ki ni ko ikiam. Ni gumazamiziba inigh Isipin azenan iziva miġhsiar kamin nan ziam fam. Bizir kam ni damighti ni fogham, ki ni amada.”

¹³ Ezi Moses kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki Israelia bagh mangi me mikim suam, ‘Ian ovav-ibar God ia bagha na amada,’ eghti me nan azaragham, ‘An ziam tina?’ Eghti ki manmaghin me mikimam?”

¹⁴ Ezi God Moses miġia ghaze, “Kirara, Ki Uabi Ki

Kamaghira Iti. Ni kamaghin me mikim, ‘Kirara Ki Uabi, kar Godin ziam, egha a ia bagha na amada.’”

¹⁵ Egha God ua kamaghin Moses migei, “Ni kamaghin Israelian gumazamizibav kim, ‘Ikiavira Itir God, a ian inazir afeziabar God, an Abraham ko Aisak ko Jekopin God, a na amadazi, ki ia bagha izi.’ Ziar kam, Ikiavira Itir God, a zurazurara nan ziam, ezi gin otivamin boriba ziar kamra na dipon.* ¹⁶ Ni mangiva Israelin gumazir dapaniba akuvagh me mikim suam, ‘Ikiavira Itir God, a ian ovaviba, Abraham, Aisak ko Jekopin God, a na batogha, kamaghin migei: Ki ian garima, Isipia pazavira ia gami. ¹⁷ Ki ia inigh Isipin kantrin azenan mangasa mikemegha gifa, kantrin kam me pazavira ia gami. Egh ki ia inigh nguazir aghuimin mangam. Nguazir kam a bar derazi, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Nguazir kam, Kenania, Hitia, Amoria, Peresia, Hivia ko Jebusia datirighin a gapiagha iti.’

¹⁸ “Eghti Israelin gumazir dapaniba ni baraghti, ni me inigh Isipin atrivim bagh mangiva kam-

---

* **3:15:** Hibrun akamin, me, Godin ziar a Moses mikemezim, kamaghin an osiri, “Yhwh.” Fofozir gumaziba deragha ziar kam diborir arazim gifozir puvati, egha gumazir avirir maba ghaze, e kamaghin a diponam, “Yave.” Hibrun akamin aven, akar kam mong an mirara ghu, “Ki uabi ki kamaghira ikiavira iti,” o “Ki zurara kamaghira ikiam.” (Ni ves 14in gan.) Hibruia Godin ziar kam, gumazamiziba a diponan me bar anogoroke. Me akinafarimin an osiri, egha dughiar me a diponamim, me ghaze, “Ekiam.” Ezi Tok Pisin Buk Baibelin aven, e ghaze, “Ekiam,” o Bikpela. Ezi Aruamin Akamin aven, e ziar kam “Yave,” an mingarimin gin ghua, egha “Ikiavira Itir God,” dibori. Egha vezin manam ziar kam “Yhwh,” an iti, e kamaghin an osiri, “Ikiavira Itir God.” Kamakin, Ikiavira Itir God, a Godin ziam.

aghin a mikim, 'Ikiavira Itir God, a Hibruian God, a iza e bato. Ni datirighin en amamangatighti, e 3plan aruebar mangi gumazamiziba puvatizir danganimin mangighiva, Ikiavira Itir God, en God, e an ofa damuam.'

¹⁹ "Ki kamaghin fo, Isipin atrivim ian amamangatighan kogh mangi, a ganti nan gavgavim an gavgavim gafiragham. Eghti a dughiar kamin ian amamangatighti, ia mangam. ²⁰ Ki uan gavgavimin Isipia gasighasigh, mirakelin igharagha garir aviribar amuam. Bizir kabar gin, a ia ateghti, ia mangam.

²¹ "Ki Isipia damuti me ia gifuegham, eghti ia mangamin dughiamin, ia dafarir kinibar mangan kogham. ²² Israelian amiziba bar vaghvagh mangi, uarir boroghira itir Isipian amizibar dipenibar mangi, egh uaghan pura amizir uan adarazir dipenibar aven akuiba, korotiaba ko gol ko silvan kurkaziba bagh men azangsigh. Eghti gin Israelia bizir kabar uan otariba ko guivibar kurkiam. Tuavir kamin ia Isipian bizir aghuiba pura da inigh mangam."

4

God mirakelbar amuamin gavgavim Moses ganingi

¹ Ezi Moses God ikaragha ghaze, "Israelian gumazir dapaniba nighnizir gavgavim nan ikian kogh, bizir ki me migeiba baraghan kogh, egh suam, 'Ni na batozir puvati,' eghti ki manmaghin damuam?"

² Ezi Ikiavira Itir God a miġia ghaze, “Ni tizim uan dafarim in an suiraghav iti?”

Ezi Moses ghaze, “Aghorir asadivim.”

³ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ni nguazim in anekunigh.” Ezi Moses anekunizima, a kuruzim in min otozi, Moses an degiaghiri.

⁴ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ni uan dafarim amadagh an ipem in suiragh.” Ezi Moses uan dafarim amadagha an ipem in suirazima, a uam aghorir asadivim in oto.

⁵ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ni kamagh in damighti Israelia nighnizir gavgavim iki kamagh in fogham, Ikiavira Itir God, a men ovavibar God, an Abraham ko Aisak ko Jekopin God, a ni bato.”

⁶ Egha Ikiavira Itir God ua kamagh in a miġei, “Ni uan dafarim uan evarim gisin korotiam in aven amadagh.” Ezi Moses uan dafarim uan evarim gisin korotiam in aven amadaghava uam anesi, ezi arimariam lepa an dafarim bato, egha a ghuar iam in min ghurghuri.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamagh in a miġei, “Ni uan dafarim ua uan evarim gisin korotiam in aven anemadagh.” Ezi Moses God mikemezi moghin ami, egha a ua uan dafarim asizi, an dafarim ua deragha an mikarzim in mirara gari.

⁸ Ezi Ikiavira Itir God kamagh in a miġei, “Me nighnizir gavgavim nin ikian kogh, egh mirakelin ni faraghava amizim in ganigh nighnizir gavgavim an ikian koghti, mirakelin kamnang me damighti, me nighnizir gavgavim ikiam. ⁹ Egh me mirakelin arazir kamning in ganigh, egh nighnizir gavgavim ikian kogh, egh nin akam baraghan

koghti, ni Nailin Fanemîn mangî dipatam tuigh nguazim gingegh. Eghtî dipar ni nguazim gingezim, ghuzimîn otogham.”

¹⁰ Ezi Moses Ikiavîra Itir God miġia ghaze, “Markî, Ekiam. Ni na amangan markî. Kî fomîra iza datirîghîn deragha bizibav geir puvatî. Ezi ni datirîghîn na miġeima, kî bizibav geir gumazimîn mîn otozir puvatî. Kî asoghosogha bizibav ġia, egha uaghan nimîra bizibav gei. Egha kî mikîmamin niġhnîzitam zuamîra a ginîrîghan kogham.”

¹¹ Ezi Ikiavîra Itir God a miġia ghaze, “Tina gumazimîn akamîn ingari? Tina a gamima, an kuariba a bangani, o a miġeir puvatî? Tina a gamima, a gari, o an damaziba an okafi? Kar kîrara, kî Ikiavîra Itir God, kî bizir kabagh ami da otifi. ¹² Ezi ni mangî. Kî nîn akuraghti, ni mikîmam. Kî ni mikîmtî, ni mikîmam.”

¹³ Ezi Moses ghaze, “Ekiam, ga uaning, markî. Ni ti gumazir iġharazitam amadagh.”

¹⁴ Ezi Ikiavîra Itir God atara Moses bagha navim an isi, egha kamaghîn miġia ghaze, “Ni manmaghîn uan avebam Aron ġinîġhnîsi? A Livain adarazir gumazim. Kî fo, a deraghvîra bizibav gei. Ezi a datirîghîn ni bagha izi. A nîn ganigh, an navim deragham. ¹⁵ Eghtî ġin ni a geghanîva a mikîmamin bizibar a mikîm. Kî guan akuraghti, gua mikîmam. Egh bizir manaba, kî gua mikîmtî, gua fofozim inîgh dar amuam. ¹⁶ A nîn bizibav kîmamin gumazim, egh a ni bagh gumazamizibav kîmam. Egh an niġhnîzimîn a nîn akatorimîn mîn ikiam. Egha an damazimîn, ni mati an godîn mîn ikiam. ¹⁷ Egh ni uan dafarimîn aghorir asadivir

kamın suiragh mangi. Egh ni gin aghorir asadivir kamın mirakelbar amuam.”

Moses uamategha Isipin ghu

¹⁸ Ezi Moses uamategha uan amerem Jetro bagha ghugha a miġia ghaze, “Ga uaning, ni na teghti ki uamategh Isipin mangigh uan adarazir ganika, me ti ikiavira ikiama?”

Ezi, Jetro an amamangatigha a miġia ghaze, “Aria, ni navir averiar amirizim sara mangi.”

¹⁹ Ezi Moses Midianra ikiavira itima, Ikiavira Itir God a miġia ghaze, “Isipian gumazir ni misoghasava amiba, me ariaghire. Kamaghin, ni uamategh Isipin mangi.” ²⁰ Ezi Moses uan amuim ko otarir pumuning donki dafagha, asadivir aghorir God iniasa a mikemezir kam, uan dafarimin an suiragha, dikavigha Isipin zui.

²¹ Egha Ikiavira Itir God ua Moses kamaghin a miġei, “Ni uamategh Isipin mangighiva, atrivimin damazimin mirakelbar amu. Ki mirakelbar amuamin gavgavim ni ganingi. Egh ki atrivimin navim damighti a gavgavigham, eghti a Israelian amamangatighti, me mangighan kogham. ²² Eghti ni kamaghin atrivim mikim suam, ‘Ikiavira Itir God kamaghin ni miġei, “Israel nan otarir ivariam. ²³ Ezi ki ni miġei, Ni nan otarim ateghti a mangiva nan ofa damuam. Egh ni an anogoreghti, a mangighan koghti, kamaghin, ki nin otarir ivariam misueghti an aremegham.” ’”

²⁴ Ezi Moses uan amuiroghboriba ko Isipin zuima, aminim pirima me tuavir arizimin avughsazir danganir mamın iti. Ezi Ikiavira Itir

God Moses batogha a misueghti an aremeghasava ami.* 25 Ezi Mosesin amuim Sipora dagiar ghumtizir mam inigha uan otarimin mikarzir mogomemin inim atugha, Mosesin dagarimning gatigha, kamaghin a migei, “Ghuzir kam bangin, ni datirighin na ko ga poroghamimning.” 26 Dughiar kam Sipora mikarzir mogomemin inim aghorir arazim ginighnigha egha ghaze, “Ghuzir kam bangin, ga poroghamimningin oto.” Ezi Ikiavira Itir God kamaghin ganigha Moses ataghizi a ikia egha, aremezir puvati.†

27 Ezi Ikiavira Itir God Aron migia ghaze, “Ni gumazamiziba puvatizir danganimin mangiva Moses batogh.” Ezi Aron dikavigha ghua Godin mighsiamin otogha, Moses batogha an tore. 28 Ezi Moses bar Aron kamaghin a geghara ghaze, God akaba na ganingigha egha Isipin mangiva dar gun mikimasa na amada. Egha God mirakelba nan akagha ghaze, ki mangi Isipin dar amuam.

29 Egha gin Moses ko Aron Isipin otogha Israelian gumazir dapaniba bar me akufa. 30 Ezi Aron Ikiavira Itir God Moses mikemezir biziba bar dar gun me migia, egha uaghan mirakelba gumazamizibar damazimin dagh ami. 31 Ezi me nighnizir gavgavim iti. Me kamaghin oraki, Ikiavira Itir God me bagha iza men garima, Isipia pazavira me gamima, a me bagha nighnigha men

---

* **4:24:** Moses uan otarimin mikarzir mogomemin inim atuzir puvati. Bizir kam bangin God a misueghti an aremeghasa.

† **4:26:** Mosesin amuim Sipora, an danganim inigha otarimin nir mogomem atu. Kamaghin God anetaghizi a iti.

apangkufi. Kamaghin, me teviba apirigha, dapaniba avigha nguazimin gara an ziam fe.

God ua Isipia da Israelia ini

5

(Sapta 5:1--15:21)

Moses ko Aron Isipin atrivimin ganasa zui

¹ Egha Moses ko Aron Isipin atrivim bagha ghugha kamaghin a migei, “Ikiavira Itir God, a Israelian God ghaze, ‘Ni nan gumazamiziba ateghti me mangi, egh isatam gumazamiziba puvatizir danganimin a damuva nan ziam fam.’”

² Ezi atrivim ghaze, “Ikiavira Itir God, a tina? Ki tizim bagh a baregh Israelia ateghti me mangam? Ki Ikiavira Itir God gifozir puvati, kamaghin ki Israelia ateghti me mangighan kogham.”

³ Ezi Moses ko Aron ghaze, “Hibruian God, a izava e bato. Kamaghin, e uari ni en amaman-gatighti, e aruer 3plan gumazamiziba puvatizir danganimin mangi, Ikiavira Itir God, e uan Godin ofa damuam. E kamaghin damighan koghti, an arimariar kuram o midorozir ekiamin e damigh e misueghti e arighiregham.”

⁴ Ezi atrivim Moses ko Aron migia ghaze, “Gua manmagh nighnigha gumazamiziba men ingangarimin men anogorosi? Gua uan ingangarim bagh uamategh mangi. ⁵ Gua gan, Isipin aven Israelia bar aviraseme, ezi gua ingangarim damuan men anogorosi.”

⁶⁻⁷ Egha dughiar kamra, Isipian gumazir kurrar ingangaribar gariba ko, Israelian gumazir men apengan ingariba, atrivim me migei, “Ia ami

moghin grazir midiarir brighbar ingariba isi Israelian daningan marki. Me uari mangi graziba iniam.* ⁸ Ia me mikimti, me brighbar ingarti, dar dibobonim faragha iti moghira kamaghira iki. Dibobonir kam isivagh magiran marki. Bar marki. Me amiragha egha ghaze, e ateghti e gumazamiziba puvatizir danganimin mangigh uan Godin ofa damuam. ⁹ Ia ingangarir aviriba me daning, egh me damuti, me bar puviram ingar, egh ifavarir migirigiar kaba baraghamin dughiaba puvatigham.”

¹⁰ Ezi Isipian ingangarimin garir gumazir kuraba ko men apengan itir ingangarimin garir gumaziba azenan ghua kamaghin Israelia migei, “Atrivim ghaze, ‘E ua graziba ia daningan kogham. ¹¹ Ia uan gavgavibar tintinibar mangi graziba iniva, brighin aviribar ingarti dar dibobonim faragha ikezi moghira iki.’”

¹² Kamaghin Israelian gumazamiziba graziba buriasa tintinibar ghua, Isipin nguibamin danganibar grazir otevir muziariba buri. ¹³ Ezi ingangarimin garir gumazir kuraba men avigha ghaze, “E faragha graziba ia ganingizi ia brighbar ingarizi moghira, datirighin dughiaba bar kamaghira ingar.”

¹⁴ Isipian ingangarimin garir gumazir kuraba faragha Israelian gumazir maba, men apengan ingangarimin garir gumaziba me amisefe. Egha

---

* **5:6-7:** Israelia kantri Isipin ikia brighbar ingarir arazim kamaghin ghu. Me grazir midiarir otevir muziariba inigh, dipam itir beghneazim sara da veregh, brighbar min da aghoregh, da isi aruem o avim datighti da misigh gavgavigham.

datirighin me me bagha ghua, puv me misogha me migia ghaze, “Manmaghsuavira ia datirighin ingarizir brighin dibobonim, ia faragha ingarizi dibobonimin min otozir puvati?”

¹⁵ Ezi Israelian ingangaribar garir gumaziba ghua uari bagha atrivim migia ghaze, “Ni manmaghsua kamaghin e nin ingangarir gumaziba e gami? ¹⁶ Me graziba e ganingizir puvatigha, brighbar ingarasa puram e migei. Egha datirighin e misosi. Kar en osimtizim puvati. Ia Isipia, kar ian osimtizimra.”

¹⁷ Ezi atrivim kamaghin me migei, “Ia puram amiragha ingangarimin aghua! Egha ghaze, ‘Ni en amamangatighti, e mangi Ikiavira Itir God bagh ofa damuam.’ ¹⁸ Ia datirighira uamategh uan ingangarim damusi mangi! Me grazitaba ia danighan kogham. Eghti ia brighin dibobonir me ia mikemezir kam, ia dar ingarighti da otifigh.”

¹⁹ Ezi Israelian ingangarimin garir gumazir me miseveziba orazi, atrivim brighin dibobonim otevegh izighiran an anogoroke. Ezi me fo, datirighin osimtizir dafam me bato. ²⁰ Egha me atrivimin danganim ategha ghua Moses ko Aron bato. Aning me mizua iti. ²¹ Egha ingangarimin garir gumaziba kamaghin aning migei, “Gua e gamizi datirighin e mati atrivim ko an gumazir dapanibar atinimin mughuriam ati. Egha me e misoghti e ovengamin tuavim akirigha gifa. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God guan arazir kam in ganigha gifa, egh guan arazir kam in ivezir kuram gua daningam.”

Mosesin navim bar osemegi a God ko migei

²² Ezi Moses uam Ikiavira Itir God bagha ghua kamaghin a migei, “Ekiam, ni manmaghsua uan gumazamiziba arazir kurar kamin me gami? Egha ni tizim baghavira na amadazima, ki kagh ize?” ²³ Ki nin akaba inigha ghua atrivim mikemezir dughiamin ikegha iza datirighin, atrivim arazir kurabar me gami. Ezi ni men akurvaghasa bizitam gamizir puvati.”

6

¹ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni datirighin mangi bizir ki atrivim damuamimin ganam. Ki uan gavgavimin a damighti, a nan gumazamiziba ateghti me mangam. Guizbangira, ki uan gavgavimin pamten ingar, pamten a mikimti a uan kantrin me batueghti, me mangam.”

God ua Moses migei

² Egha God kamaghin Moses migia ghaze, “Ki uabi ki Ikiavira Itir God. ³ Azenir bar faragha ghua givazibar, ki Abraham ko Aisak ko Jekop, me batifi. Ezi me fo, ki Gavgaviba Bar Itir God. Egha ki uan ziam Ikiavira Itir God, an gun me mikemezir puvati. Me ziar kam gifozir puvati. ⁴ Egha ki uaghan uan Akar Dikirizir Gavgavim me ko anekirigha ghaze, ki Kenanian nguazim me daningam. Nguazir me itir kam, kar men nguazim puvati. ⁵ Isipia datirighin Israelia gamizi, me ingangarir gumazir kinibar ikia, tuava ararer dafam gami. Ezi ki men ararem baregha, uan Akar Dikirizir Gavgavim giniri.

6 “Ni nan akam isi Israelia me daning, ‘Ki uabi, ki Ikiavira Itir God. Ki Isipian dafarim da ia iniva osimtizir me ia gariziba da ia inigh, egh ia damighti ia firighiregham. Egh ki uan gavgavimın ıvezir kuram me daning, egh ian akuragh ua ia iniam. 7 Egh ki ia damighti ia nan gumazamizibar ikiti, ki ian Godin min ikiam. Egh ki gin ia damighti ia Isipian ingangarir arazimın firighiregh, dughiar kamın ia fogh suam, ki Ikiavira Itir God, ian God. 8 Ki ia inigh mangi nguazir kamın otogham, nguazir kam, ki faragha Abraham, Aisak ko Jekop, me ko akam akirizir nguazim. Ki ia danighti, a ian nguazimın min ikiam. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gıfa.’”

9 Ezi Moses akar kamın Israelia mikeme. Ezi men ingangarir mızazim men nighnıziba abini. Kamaghın amizima, me Mosesın akam barazir puvati.

10-11 Ezi gin Ikiavira Itir God kamaghın Moses migei, “Ni mangi Isipin atrivim mikemeghti, a Israelia ateghti me an kantri ategh mangi.” 12 Ezi Moses kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Israelia nan akam barazir puvati. Ezi atrivim manmaghın na baragham? Na mızem na basemezi, ki deragha bizibav geir puvati. Egh ki manmaghın deragh atrivim mikimam?” 13 Ezi Ikiavira Itir God, Moses ko Aron Israelia inigh Isipin azenan mangasa, akar gavgavim aning ganigha aning amadazi, aning Israelia mikim egh Isipin atrivim mikimasa zui.

Moses ko Aronın ikizimın ziaba

14 Ezi Ruben a Jekopin otarir ivariam, an otarir 4pla bate, Hanok, Palu, Hesron, ko Karmi. 4plan otarir kaba, me vaghvagha uan ikizibar inazir

afeziabar otifi. Ezi men ikiziba vaghvagha men ziaba ini.

¹⁵ Ezi Simeon otarir 6pla iti, Jemuel, Jamin, Ohat, Jakin, Sohar, ko Saul, kar Kenanian amizim in otariba. Otarir kaba, me vaghvagha uan ikizibar inazir afeziabar otifi. Ezi men ikiziba vaghvagha men ziaba ini. ¹⁶ Ezi Livai otarir 3pla iti, Gerson, Kohat, ko Merari. Otarir kaba, me vaghvagha uan ikizibar inazir afeziabar otifi. Ezi men ikiziba vaghvagha men ziaba ini. Ezi Livai azenir 137plan ikegha areme. ¹⁷ Ezi Gerson otarir pumuning iti, Lipni, ko Simeu. Ezi gin aning vaghvagha uan ikizimningin dapanimningin oto. ¹⁸ Ezi Kohat otarir 4pla iti, Amram, Ishar, Hebron, ko Usiel. Egha Kohat azenir 133plan ikegha areme. ¹⁹ Ezi Merari otarir pumuning iti, Mali ko Musi. Gumazir kaba bar, men ovavir boriba sara, me Livain anabamin aven itir adarasi.

²⁰ Ezi Amram uan afeziamin buaramizim Jokebetin itima, an a bagha Aron ko Moses bate. Ezi Amram azenir 137plan ikegha areme. ²¹ Ezi Ishar otarir 3pla iti, Kora, Nefek, ko Sikri. ²² Ezi Usiel otarir 3pla iti, Misael, Elsafan, ko Sitri. ²³ Ezi Aron Eliseban iti, an Aminadapin guivim, egha Nasonin buaramizim. Egha an a bagha Nadap, Abihu, Eleasar, ko Itamar bate. ²⁴ Ezi Kora otarir 3pla iti, Asir, Elkana, ko Abiasap. Me Koran ikizimin inaziba. ²⁵ Ezi Eleasar, Aronin otarim, a Putielin guivimin itima, an a bagha Finias bate. Gumazir kaba bar, me Livain anabamin ikizibar dapaniba, me vaghvagha uan ikizibar amodoghin, me men

ziaba osiri. ²⁶ Ezi Aron ko Moses aningra, Ikiavira Itir God kamaghin aning migei, “Gua Israelian anababa bar, dar ikiziba vaghvagh me inigh, egh Isipin azenan mangi.” ²⁷ Ezi gumazir kamningra, Moses ko Aron, aning Israelian amamangatighi me firighireghasa Isipin atrivim mikeme.

Ikiavira Itir God, akam isa Moses ko Aron ganidi

²⁸ Ezi Moses Isipin kantrin itima, Ikiavira Itir God kamaghin a migei, ²⁹ “Ki Ikiavira Itir God. Ezi, akar ki ni migeiba, ni bar dar gun Isipin atrivim mikim.”

³⁰ Ezi Moses a ikara, “Ni fo, nan mizem na basemezi, ki deragha bizibav geir puvati. Kamaghin atrivim manmaghin na baragham?”

7

¹ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Ki ni damighti, ni atrivimin damazimin Godin min otogham. Eghti nin avebam Aron Godin akam inigha izir gumazimin min otoghiva, nin akaba isi dar gun atrivim mikimam. ² Eghti akar gavgavir ki ni migeiba, ni bar dar gun Aron mikemegh. Eghti a kamaghin atrivim mikim suam, a Israelia ateghti, me an kantri ategham. ³ Eghti ki atrivimin navim damighti, a gavgavigham. Guizbangira, ki Isipin kantrin mirakelba ko digavir kuram gamir arazarazir aviribar amuti da otivam, ⁴ eghti atrivim dar gan, egh nin akam baragham kogham. Egh ki uan gavgavimin Isipia ivezir bar kuram me daningam. Egh nan gumazamiziba Israelia, men anababa bar, ki me inigh Isipin kantrin azenan

mangam. ⁵ Ki uan gavgavimın Isipia ivezir kuram me danigh, egh Israelia inigh Isipin kantrin azenan mangam, eghti dughiar kamın Isipia fogh suam, ki Ikiavira Itir God.”

⁶ Egha Moses ko Aron, Ikiavira Itir God akar gavgavim aning mikemezi moghiram ami. ⁷ Dughiar aning atrivim ko mikemezir kam, Moses 80plan azeniba iti, ezi Aron 83plan azeniba iti.

Aronın asadivir aghorim

⁸⁻⁹ Ikiavira Itir God kamagh Moses ko Aron migei, “Atrivim kamaghın guan azaragham, gua digavir kuram gamir arazitabar amu, eghti ni Aron kamagh a mikim suam, ‘Ni uan asadivir aghorim isi atrivimın damazimın anekunigh.’ Egh a kamaghın damighti, asadivir aghorim kuruzimın otogham.” ¹⁰ Egha Moses ko Aron atrivimın bighan ghua, Ikiavira Itir Godın akar gavgavim mikemezi moghiram ami. Egha Aron uan asadivir aghorim atrivim ko an ingangarir gumazibar damazimın anekunizi, a kuruzimın oto. ¹¹ Ezi atrivim uan fofozir gumaziba ko imezibagh amir gumazibar diazi me ize. Isipian imezibagh amir gumazir kaba, uan mogomer akavsiaba inigha uaghan kamaghıra dagh ami. ¹² Egha me vaghvagha uan asadivir aghoriba akurima, da kuruzibar otifi. Ezi Aronın asadivir aghorim iza menaba tuvareme. ¹³ Ezi atrivim bizir kamın ganigha an navim gavgafi. Ikiavira Itir God mikemezi moghin, atrivim Moses ko Aron baraghizir puvati.

Arazir kuraba Isipia batifi

Faragha zuir arazir kuram, dipaba ghuzim'in otifi

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, "Atrivim'in navim bar gavgavizi, a gumazamiziba ateghti me mangan aghua. ¹⁵ A gurun mizaraghara Nailin Fanem'in mangiti, ni mangi a batogh. Ni uan asadivir aghorir kuruzim'in otozim, uan dafarim'in an suiragh mangi dipar miriam'in a mizuam. ¹⁶ Egh ni kamagh'in atrivim mikim, 'Tkiavira Itir God, Hibruian God, ni mikimasa na amadagha ghaze, "Ni nan gumazamizibar amamangatighi, me nan ziam fisi, gumazamiziba puvatizir danganim'in mangi." Ezi ni an akam baraghizir puvatigha iza datirikin. ¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God datirighin kamagh'in migei, "Ni bizir ki damuamibar ganigh fogh suam, kirara Ikiavira Itir God." Ni gan, ki uan dafarim'in suirazir asadivir aghorir kam'in dipam misueghti, dipaba bar ragh ghuzim'in otogham. ¹⁸ Eghti osiriba bar arimighireghti, Nailin Fanem kurigh mighuaghti, Isipia an dipamra aman iburagham.'"

¹⁹ Egaha Ikiavira Itir God Moses uam a migei, "Ni Aron mikemeghti, a uan asadivir aghorim isi, uan agharim amadagh Isipin dipabar akaghkagh, faneba, daghuriba, ko dipar akareba, mozir dipaba dagh isin akakaghti, dipaba bar ghuzimram otogham. Egh Isipin nguazim bar ghuzimra ikiva, uaghan iter itariba ko dagiar mineba sara izevegham."

²⁰ Ezi Moses ko Aron Ikiavira Itir God, akar gavgavim mikemezi moghiram ami. Egaha aning ghua

atrivim ko an ingangarir gumazibar damazimin, Aron uan asadivir aghorim fegha, Nailin Fanem misoke. Ezi dipaba bar ragha ghuzimin otifi. ²¹ Ezi osirir dipamin itiba bar ariaghirezi, dipam puvira mughuasi. Ezi Isipian gumazamiziba an dipatam raman ibura. Ezi ghuzim bar Isipin danganibar iti. ²² Ezi atrivimin imezibagh amir gumaziba, uan mogomer akavsiaba inigha uaghan kamaghira dagh ami. Ezi atrivimin navim bar gavgafi. Ezi Ikiavira Itir God mikemezi moghira, atrivim Moses ko Aron baraghan aghua. ²³ Egha atrivim bizir kam mighigha a ginighnizir puvatigha, ragha uamategha uan dipenir ekiamin aven ghu. ²⁴ Ezi Isipia Nailin Fanemin dipam raman ibura, kamaghin amizi, me Nailin Faner miriamin dipabara amasa mozibagh tui.

²⁵ Ikiavira Itir God dipam misoghezima, dipam ikuvigha ikia ghua 7plan arueba gifa.

8

Mitiviba otifi

¹ Egha Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni mangi atrivim mikim suam, Ikiavira Itir God ghaze, “Nan gumazamiziba ateghti me mangi, egh nan ziam fam.” ² Egh ni aghuaghti, ki pazi ni damuti mitiviba nin kantrin nguazim bar anevaragham. ³ Eghti Nailin Fanem mitiviba a gizivagh, egh anetegh mangi, nin dipenir ekiamin mangam. Egh ni akuir misiam ko, nin dakozim ko, nin ingangarir gumazibar dipeniba ko, nin gumazamizibar dipeniba ko, nin bretba tuer danganiba ko, bretbar ingarir mineba, mitiviba bar dar mangam.

⁴ Egh da uari akuniva, ni ko nin gumazamiziba, ko nin ingangarir gumaziba, da bar ian ghuvanangam.’”

⁵ Egha Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni Aron mikemeghti, a uan agharir asadivir aghorimin suirazim amadagh. Egh Isipin Faneba ko daghuriba ko dipar akarebagh isin a ghufegh, mitivibar amighti, da dipam ategh anang Isipin nguazim bar anevaragh.”

⁶ Ezi Aron uan agharim isa anemadagha dipabagh isin a ghufezi, mitiviba azenan iza nguazim gizifa. ⁷ Ezi imezibagh amir gumaziba uan mogomer akavsiaba inigha uaghan kamaghira dagh amizi, mitiviba nguazimin ofiti.

⁸ Egha atrivim Moses ko Aronin diagha aning migei, “Gua Ikiavira Itir God mikemeghti, a mitiviba e dama da batokegh. Eghti ki nin gumazamiziba ateghti, me mangi Ikiavira Itir God bagh ofa damuam.”

⁹ Ezi Moses a ikara, “Ki ni bagha God ko mikimasa bar akonge. Ni dughiatam ginabaghti, ki ni ko nin ingangarir gumaziba, ko nin gumazamiziba, ia bagh God ko mikimam. Eghti mitiviba ia ategh, tam ua ikian kogham. Da Nailin Fanemra ikiam.”

¹⁰ Ezi atrivim ghaze, “Ni gurumin na bagh God ko mikimam.” Ezi Moses a migei, “Ni nan azarazi moghin, ki damuam. Eghti ni fogh suam, godin tam Ikiavira Itir God, en Godin min itir puvati. ¹¹ Eghti ni uabi, ko nin dipeniba, nin ingangarir gumaziba, ko nin gumazamiziba, mitiviba bar ia ategh mangi Nailin Fanemra ikiam.”

¹² Egha Moses ko Aron atrivim ategha ghugha, Moses pamten Ikiavira Itir God ko miġia ghaze, a mitivir a faragha atrivim bagha amadaziba, a da batuegham. ¹³ Ezi Ikiavira Itir God Moses an azarazi mogħin ami, ezi mitivir dipenibar itiba, ko mitivir dipenir divazibar aven itiba, ko mitivir azenibar itiba, da bar tintinibar ariaghire. ¹⁴ Ezi Isipin gumazamiziba dar kuaba akuvagha pozir aviribav kini. Ezi da kurima, dar mughuriam Isipin nguazim bar anevara. ¹⁵ Ezi atrivim gari, mitiviba ariaghirezi, Ikiavira Itir God mikemezi mogħin, an navim ua gavgavizi, a Moses ko Aron baraghan aghua.

Itiba otifi

¹⁶ Egha Ikiavira Itir God Moses miġei, “Ni Aron mikemeghti, a uan asadivir aghorim isi nguazim misueghti, Isipin nguazimin itir mineziba bar ragħ itibar otifigh.” ¹⁷ Egha aning kamagħin amigha, Aron uan asadivir aghorimin nguazim misoghezi, Isipin itir nguazir mineziba bar, ragħa itibar otivigha, gumazamiziba ko asiziba avara. ¹⁸ Ezi imezibagh amir gumaziba uaghan uan mogomer akavsiaba inigha, itibar amighti da otivasa, ezi men imeziba ingarir puvati. Ezi itiba bar danganibar ikia, gumazamiziba ko asiziba avara.

¹⁹ Ezi imezibagh amir gumaziba, atrivim kamagħin a miġei, “God uabi bizir kam gami!” Ezi atrivimin navim gavgavizi, Ikiavira Itir God mikemezi mogħin, a Moses ko Aron baraghan aghua.

Bereziba otifi

20 Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Gurum mizaraghara atrivim dipamin mangiti, ni mangi a batogh a mikim suam, ‘Tkiavira Itir God kamaghin migei, Ni nan gumamaziziba ateghti me mangi, egh nan ziam fam. 21 Ni oragh, ni aghuaghti, ki berezir aviriba amadaghti da izi, ni uabi ko, nin ingangarir gumaziba, nin gumamaziziba ko, ian dipeniba bar ia bagh izam. Egh Isipin dipeniba bar bereziba izivaghva, nguazir ia apiaghav itiba bar da avaragham. 22 Eghti dughiar kamın, ki Gosenin Distrighin ganam, egh aneteghti, berezitam an ikian kogham. Distrighin kam, nan gumamaziziba an iti. Ki kamaghin damighti ni fogh suam, ki Ikiavira Itir God, ki nguazir kamın ingara iti. 23 Egh ki uan gumamaziziba ko nin gumamaziziba tuiragh, egh uan gumamazizibar akurvagh, nin gumamazizibar akurvaghan kogham. Ni gan, gurumzaraghan arazir kam otivam.’” 24 Ezi Ikiavira Itir God arazir kam gami. Egha berezir avirim amadazi, da atrivimin dipenir ekiam ko, an ingangarir gumazibar dipenibagh izifa. Egha Isipin nguazim, bereziba bar anevarazi, a bar ikufi.

25 Egha atrivim Moses ko Aronin diagha aning migei, “Ia mangi, kantrin kamın averiamra, ofa isi uan God daning.”

26 Ezi Moses kamaghin a ikaragha ghaze, “E kantrin kamın aven, uan Godin ofa damighti, a deraghan kogham. Guizbangira, e asizir Isipia ofa gamir puvatiziba, e da isi Ikiavira Itir God en Godin ofa damighti, me asizir kabar ganigh naviba en ikuvigh, en atariva, egh dagiaba e ginivighi, e arimighiregham. Kamaghin, e kagh

ofa damuan kogham. ²⁷ Egh Ikiavira Itir God, en God, akar gavgavim e mikemezi moghin, e aruer 3plan mangi gumazamiziba puvatizir danganimin mangi ofa damuam.”

²⁸ Ezi atrivim ghaze, “Ki ia ateghti, ia mangi gumazamiziba puvatizir danganimin mangi, Ikiavira Itir God ian Godin ofa damu, egh bar saghon mangan kogham. Aria, gua na bagh God ko mikim.”

²⁹ Ezi Moses kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki ni ategh mangi, dughiar kamra ki ni bagh Ikiavira Itir God ko mikemeghti, gurumin bereziba mangi, ni ko nin ingangarir gumaziba ko nin gumazamiziba ategham. Ni orakigh, ni ua e gifaran marki, egh kamaghin mikiman kogh suam, en gumazamiziba mangi uan Ikiavira Itir Godin ofa damuan kogham. Bar marki.”

³⁰ Egha Moses atrivim ategha ghugha Ikiavira Itir God ko migei, ³¹ ezi Moses an azarazi moghira, Ikiavira Itir God ami. Ezi bereziba atrivimin ingangarir gumaziba ko an gumazamiziba, bar me ategha ghuezi, tam ua bar itir puvati. ³² Ezi dughiar kam atrivimin navim ua gavgavizi, a gumazamiziba ateghti me mangan an aghua.

9

Asiziba ariaghire

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni mangiva atrivim kamaghin a mikim suam, Ikiavira Itir God, a Hibruian God, a ghaze: Ni nan gumazamiziba ateghti me mangi nan ziam

fam. ²⁻³ Egh ni men anogoregh ua me aman-gan aghuaghti, ki pazi ni damuva, arimariar kura-ram nin asizibar amadagham. Eghti nin hozi-aba, donkiba, kamelba, bulmakauba, sipsipba, ko memeba a inigham. ⁴ Kirara Ikiavira Itir God, ki Israelian asiziba ko Isipian asiziba tuiraghti Israelian asizitam aremengan kogham.’”

⁵ Ezi Ikiavira Itir God dughiam dibora ghaze, “Ki gurumın arazir kam damuam.” ⁶ Ezi aminim tirazima, Ikiavira Itir God mikemezi moghin ami, ezi Isipian asiziba ariaghirezi, Israelian asizitam aremezir puvati.

⁷ Ezi atrivim uan gumazir maba amadagha men azara, “Israelian asiziba deragha iti, o puvati?”

Ezi gumazir kaba uamategha kamaghin a migei, “Are, da bar deraghvira iti. Tam aremezir puvati.” Ezi an navim ua gavgavizi, a gumazamiziba ateghti me mangan an aghua.

Okaba Isipian mikarzibar otifi

⁸ Egha Ikiavira Itir God Moses ko Aron migia ghaze, “Gua brighba tuer dipenimın mangi, egh uan dafarimningin averenir taba inighiva, atrivimın bighan mangiva, Moses atrivimın damazimın averenir kaba akunighti, da pin mavanang. ⁹ Egh averenir kaba iregh minezir muziaribar otivigh mighi Isipin nguazim bar anevaragham. Egh da gumazamiziba ko asizibagh ireghti, okaba men mikarzibar otivigh bighiregh duar ekiabar otivigham.”

¹⁰ Egha aning avereniba inigha ghua atrivimın damazimın tugha, Moses pin avereniba kuni. Ezi

avereniba okabagh amizi, da otivigha, biaghirezi duar ekiaba gumazamiziba ko asizibar otifi. ¹¹ Ezi Isipian gumazamiziba bar moghira, okaba me batifi, ezi imezibagh amir gumaziba uakan. Kamaghin amizima, me Mosesin damazimin izan ibura. ¹² Ezi Ikiavira Itir God mikemezi moghin, an atrivim gamizi, an navim gavgafi, ezi a Moses ko Aron baraghan aghua.

Amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba iram

¹³ Egha Ikiavira Itir God gin ua Moses kamaghin a migei, “Ni gurum mizaraghara dikavigh mangi, atrivim batogh kamaghin a mikim, ‘Hibruian God, a Ikiavira Itir God, a ghaze, “Ni nan gumazamiziba ateghti me mangiva, nan ziam fam. ¹⁴ Puvatighi nirara, ki datirighin ivezir kuram ni daning, egh nin ingangarir gumaziba ko nin gumazamiziba uaghan me damuam. Eghti ni fogh suam, nguaziba bar nan min godin tam o gumazitam ua itir puvati. ¹⁵ Ki faragha uan gavgavimin paza ni gamua, ni gasighasighai, egh arimariar kuram ni ko nin gumazamiziba gasighasighizi, ia ti bar geveghai. ¹⁶ Ki kamagsua ifonge, ki uan gavgavim isi ian akagham, eghti nguazir kamın danganiba bar, dar gumazamiziba nan ziar ekiam geghanam. Kamaghin amizi, ki ia ataghizi ia ikiavira iti. ¹⁷ Egha ni uabi uan ziam favira ikia nan gumazamiziba dikabiragha, mangasa men amamangarizir puvati. ¹⁸ Ni oragh. Gurumin dughiar kamra, ki maburan amozir ofizir dagiabar min garibar amighti da izighiram. Fomira fomira Isipin kantri nguibar igiamin ikegha iza datirikin, me amozir

ofizir ekiar dagiar kabar m̄n gari tam̄n ganizir puvati. Amozir ofizir kaba bar ikuvigh, faragha izezir amozir ofiziba, bar dagh afiragham. ¹⁹ Ezi datirigh̄n n̄ gumamaziziba migirigh̄iar gavgavim me mikim suam, me uan bulmakauba ko bizir azenan itiba inigh̄ dipenibar aven dar arigh̄. Eghti ki amozir ofizir ekiar dagiabar m̄n gariba amighti, da iriva, gumamaziziba ko asizir azenan ikiavira itibagh iriti, da arimighiram.” ’ ’

²⁰ Ezi atrivim̄n ingangarir gumazir maba, Ikiavira Itir God̄n migirigh̄iam baregha atiatigha, me uan ingangarir gumazir kiniba ko asiziba inigha dipenibar aven ada ariki. ²¹ Ezi marazi Ikiavira Itir God̄n migirigh̄iar gavgavim baraghan aghuagha, uan ingangarir gumazir kiniba ko asiziba ataghizi da azenan iti.

²² Ezi Ikiavira Itir God̄ datirik̄n kamagh̄n Moses m̄gei, “N̄i uan dafarim ghufegh overiam̄n amadaghti, amozir ofizir ekiar dagiabar m̄n gariba izi, bar Isip̄n nguazim ko, gumamaziziba, asiziba, ko azenibar aghuir dagheba sara, dagh izam.” ²³ Egha Moses uan asadivir aghorim ghufegha overiam̄n amadazi, Ikiavira Itir God̄ overiam gamizi, ararim dagarvaghavira iti, ezi onimarim taghtagha ghua nguazim̄n izaghira nguazim gasavira itima, amozir ofizir ekiar dagiabar m̄n gariba ira Isip̄n nguazim̄n bar a girava a misosi. Ikiavira Itir God̄ bizir kurar kaba amadi. ²⁴ Ezi amozir ofizir ekiar dagiabar m̄n gariba bar osemegha izavira itima, onimarim avim̄n m̄n isia, amozir dagiabar m̄n garibar

---

9:22: Onger Akaba 78:47-48; 105:32
8:7; 16:21

9:24: Akar Mogomem

tongin taghtagha tintinibar danganibar zui. Ezi fomira fomira Isip kantrin otozir dughiamra ikegha iza datirikin, an amozir kurar katamin ganizir puvati. Bar puvati. Amozir ofizir kaba bar ikuvigha, faragha izezir amozir ofiziba bar dagh afira. ²⁵ Ezi amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba, Isipin nguaziba ko gumazamiziba, asiziba, ko dipenibar azenan itir biziba bar dagh ira dagh asighasiki. Egha men obariba, ko temer gumazamiziba oviziba iniasa opariziba, a vaghvagha da apiraghariki. ²⁶ Gosenin Distrighin itir danganir Israelia itir kamra, amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba, a gizezir puvati.

²⁷ Egha atrivim Moses ko Aron bagha akam amadazi aning izezi, a ghaze, “Dughiar kam ki arazir kuram gami. Ikiavira Itir God arazir aghuibaram ami, ezi ki uan gumazamiziba ko e arazir kuram gami. ²⁸ Ararir kurar dagarvazir kaba, ko amozir ofizir ekiar dagiabar min garir kaba e bar dar amira. Kamaghin amizi, ni Ikiavira Itir God mikim! Eghti ki ian amamangatighti, ia mangam. Ia ua kagh ikian kogham.” ²⁹ Ezi Moses kamaghin a migei, “Ki nguibar ekiar kam ategh, egh dughiar kamra ki uan dafarimning fegh, Ikiavira Itir God ko mikimam. Eghti arariba ko amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba givagham. Eghti ni fogh suam, nguazir kam, a Ikiavira Itir Godin bizim. ³⁰ Ezi ki fo, ni ko nin ingangarir gumaziba Ikiavira Itir Godin Gavgavim, an atiatir puvati.”

³¹⁻³² Ezi temer otevir me dar inibar tretbar ingariba, ko baliba bar ikufi. Dughiar kam baliba aghoramin dughiam, ezi temer kabar akimariba

misevegha moneghavira iti. Ezi witba biabara ikia kamaghin, da deraghavira iti.

³³ Moses atrivim ategha, nguibar ekiamin azenan ghugha, dafarimning fegha, Ikiavira Itir God ko migei. Ezi arariba ko amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba givazi, amozim ua izir puvati. ³⁴ Ezi atrivim garima arariba ko amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba gifa. Ezi a uan ingangarir gumaziba ko, men naviba gavgavizi, me uam arazir kuram gami. ³⁵ Bar guizbangira, Ikiavira Itir God faragha Moses mikemezi moghin, atrivimin navim gavgavizi, a Israelia ateghti me mangan kogham.

10

Odeziba otifi

¹ Egha Ikiavira Itir God ua Moses migei, “Ni mangi atrivimin gan. Ki kamaghsua ifonge, ki ua digavir kuram gamir arazaraziba Isipian tongin dar amuam. Kamaghin ki atrivim ko an ingangarir gumaziba, me gamizima, men naviba gavgafi. ² Ki kamaghin ifonge, ia gin uan boriba ko igiar boriba, me mikim suam, ki digavir kuram gamir arazarazir kabagh amigha, tuavir kam in ki Isipia gamizima, me bar onganigha aghumsiki. Ki kamaghin damighti, ia bar fogh suam, ki uabi ki Ikiavira Itir God.”

³ Egha Moses ko Aron atrivimin bighan ghugha, a migia ghaze, “Ikiavira Itir God, a Hibruian God, a ghaze, ‘Dughiar ruarimin iza datirikin, ni nan akam batoke. Ni uabi abiragh nan apengan izan aghua, a? Ni nan gumazamizibar amamangatighi me mangi, nan ziam fam. ⁴ Ni men

amamangarighan aghuaghti, gurunzaraghan ki odeziba amadaghti, da nin kantri gizivagham. ⁵ Egh da bar avirasemegh, bar nguazim avaraghti, ni nguazimin ganan kogham. Da bizir, amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba, asighasighizir puvatiziba bar da amegham. Me dagheba ko temer ian azenibar itiba sara, bar dar ami da givagham. ⁶ Egh da nin dipenir ekiaba ko nin ingangarir gumazibar dipeniba ko nin gumazamizibar dipeniba bar dagh izivagham. Nin afeziba ko inaziba, bizir kurar katam, fomira iza datirighin, an ganizir puvati, bizir kam bar ikuvigham.’” Egha Moses atrivim mikemegha ua ragha azenan ghu.

⁷ Ezi atrivimin ingangarir gumaziba kamaghin a migei, “Dughiar ruarimin ikegha iza datirighin otogha, ni ua manmaghin dughiaba gumazir kam ateghti an e gifariva osimtiziba e daningam a? Ni Israelian gumazamiziba ateghti me mangi, egh uan Ikiavira Itir Godin ziam fam. Ni ti gara fos ti? Isip bar ikufi.”

⁸ Ezi gumazir maba ghua ua Moses ko Aron inigha atrivim bagha ize. Ezi an aning migei, “Ia mangi, Ikiavira Itir God ian God, an ziam fi. Ki foghasa, terara mangam?”

⁹ Ezi Moses a ikaragha ghaze, “E bar mangam, en boriba ko en gumazamizir ghuriba, en otariba ko guiviba, en sipsipba bar, memeba bar, ko bulmakauba bar. Guizbangira, e isar ekiam damuva, Ikiavira Itir Godin ziam fam.”

¹⁰ Ezi atrivim, Ikiavira Itir Godin ziam dibora akar gavgavim pamtemin migia ghaze, “Ki ia ateghti ia uan amiziba ko boriba inigh mangan

kogham! Bar puvatigham! Kì kamaghìn fo, ia arazir kuramin e damuasa. ¹¹ Bar puvatigham! Gumazibara mangi Ikiavira Itir Godin ziam fam. Ia guizbangira kamaghsua ifonge.” Atrivim kamaghìn mikemezi, an ingangarir gumaziba aning batoke.

¹² Ezi Ikiavira Itir God kamaghìn Moses migei, “Ni uan dafarim ghufegh Isipin nguazim gisin anemadaghti, odeziba izi. Egh da iziva, bizir amozir ofizir ekiar dagiabar min gariba misoghezir puvatiziba, odeziba izi bar dar amegham.” ¹³ Egha Moses uan asadivir aghorim ghufegha Isipin kantri gisin anemada. Ezi Ikiavira Itir God aminim gamizima, an aruem anadi naghìn ikegha iza, nguazim gisin vavira ikia ghua aruem ko dimagarim, ghua gifa. Ezi aminim tirazima, me garima, odeziba otivigha gifa. ¹⁴ Egha odeziba bar avirasemegha iza Isipin danganiba bar da avara. Ezi fomira Isipia kamaghìn odezir avirir okoruar kamaghìn garir tabar ganizir puvati, egh me gin ua dar ganighan kogham. ¹⁵ Odeziba nguazim bar anevarazi, nguazim bar pighizi, da amozir dagiaba faragha irava asighasighizir puvatizir biziba ko, azenibar otivir biziba ko iter oviziba, odeziba bar da ame. Ezi temer dafarir gariba ko graziba ua Isipin kantri itir puvati. Da bar gifa.

¹⁶ Ezi atrivim zuamira Moses ko Aron bagha akam amadazi, aning izezi, an aning migei, “Kì arazir kuram Ikiavira Itir God, ian God a gami, egha uaghan gua gami. ¹⁷ Kì kamaghìn ifonge, gua dughiar kamra ua nan arazir kuram gin amadagh. Ezi Ikiavira Itir God, guan God, gua a

ko mikemeghti, a bizir kurar na gasighasighasava amir kam na dama a inigh.”¹⁸ Ezi aning atrivim ategha ghua, Moses Ikiavira Itir God ko migei.¹⁹ Ezi Ikiavira Itir God aminim giragha a gamizi, aruem ghuaghiri naghin aminir gavgavim otogha, odezibagh ivaragha Ongarir Aghevimin amadaghan ghu. Ezi odezitam ua Isipin itir puvati.²⁰ Ezi Ikiavira Itir God uam atrivim gamizi, an navim gavgavizi, a Israelia ateghti me mangan kogham.

Mitarmer ekiam oto

²¹ Ezi gin Ikiavira Itir God ua Moses migia ghaze, “Ni uan dafarim ghufegh overiamin amadaghti, mitarmer ekiam izi Isipin nguazim avaragh. Guizbangira, mitarmer kam an ganganim bar ighara. Ni an suighsi an suiragham, a bizir mamn min mitemegha osemegha gavgafi.”

²² Ezi Moses uan dafarim ghufegha overiamin amadazi, mitarmer bar ekiam Isip avaragha ghua dughiar 3plan tu.²³ Ezi Isipian gumazamiziba uarir ganan ibura, egha dughiar kamn tav uan dipenim ataghizir puvati. Ezi Israelia iti naghin mitarmeba puvati.

²⁴ Ezi atrivim ua Mosesin diazi, a izezi, an a migei, “Ia mangi, Ikiavira Itir Godin ziam fi. Ian amiziba ko boriba ia ko mangam. Eghti ian bulmakauba, ko sipsipba Isipin ikiam.”

²⁵ Ezi Moses kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Puvati. E kamagsua, ni e ateghti e asizitaba inigh, dav suegh, da tueghti da bar isi mighirigham. Egh arazir kamn Ikiavira Itir

God, en God, e an ofa damuam. Kamaghin, ni en amamangatighti, e asiziba inigh mangam. ²⁶ E bar uan asiziba inigh da sara mangam. E mangi ofa damuamin dakozimin otivigh, Ikiavira Itir God, a en God, e a bagh ofa damusi tabav sogham. Kamaghin, e uan asizitam ateghti a ikian kogham.” ²⁷ Ezi Ikiavira Itir God atrivimin navim gamizi, a bar gavgavigha, men amamangatighti me mangam kogham.

²⁸ Ezi atrivim Moses migia ghaze, “Ni na gitagh! Ki ua nin ganan aghua. Ni kamaghin fogh, ni ua izi na batoghti, dughiar kamra ki ni misueghti ni aremegham.”

²⁹ Ezi Moses oregha ghaze, “A dera, ki ni migei moghira damuam. Ki ua izi nin ganan kogham.”

11

Isipian otarir ivariaba arimighiram

¹ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei, “Ki ua ivezir kurar abuananam Isipian atrivim ko an gumazamizibar aningam. Eghti ivezir kurar kam otoghti, a ia amadaghti ia mangam. Egh a navir amirizim sara ian amamatighan kogham. Puvatigham. A zuamira navir kuram sara nguibar kam in ia batueghti ia bar mangam. ² Ni datirighin Israelian gumazamizibav kemeghti, men gumaziba ko amiziba vaghvagh mangi, Isipin men boroghin tibar bighan mangi, men azangsighti, me kuritir bizir aghuir me gol ko, silvan ingariziba ko, bizir golin ingarizir igharaziba sara me daning.”

³ Me kamaghin amima, Ikiavira Itir God Isipian damazimin ziar ekiam me ganidima, me golba ko silvaba Israelia ganingi. Guizbangira, Isipin atrivimin ingangarir gumaziba ko an gumazamiziba, Mosesin gara ghaze, a gumazir ziar ekiam itim. Kamaghin amizima, me arazir kam gami.

⁴ Ezi Moses kamaghin atrivim migei, “Ni Ikiavira Itir Godin akam barakigh, ‘Ki dimagarir arizimin Isipin danganiba bar dar aruam. ⁵ Eghti Isipian otarir ivariaba vaghvagh arimighiram. Atrivim, nin otarir ivariar nin danganim inigh atrivim ikiamim, faragha aremegham. Eghti otarir ivariaba bar arighiri mangi, ingangarir amizir kinir wit mirmiriba, men otarir ivariaba uaghan arighiram. Eghti bulmakaun apurir faragha otoziba, uaghan bar arighiram. Isipian otarir ivariaba bar aremegham. ⁶ Eghti Isipian gumazamiziba bar naviba osemegh, pamten azi ararer ekiam damuam. Fomira ararer ekiar kamagh garitam Isipin otozir puvati, egh tam gin uam kamagh otivan kogham. ⁷ Eghti ki arazir kuratamin Israelian gumazamiziba ko men asizibar amighan koghti, me bar nimira ikiti, men tongin aflatam gumazitam ko asizitam dapuran koghti ni fogh suam, Ikiavira Itir God, a Isipia ko Israelia tuisigha, arazir kurar a Isipia gamizimin min, a Israelia damighan kogham.’”

⁸ Egha Moses kamaghin a migei, “Atrivim, nin ingangarir gumaziba bar na bagh izi nan guamin tevibar piriva, pamten kamaghin mikimam, ni mangi uan gumazamiziba sara inigh mangi. Eghti

kî mangam. Arazir kaba otivighti, kî gin Isip ategham.” Egha Moses navim isia aningagha atrivim ategha azenan ghu.

⁹ Ikiavira Itir God faragha kamaghin Moses miġei, “Atrivim nîn akam bareghan kogham. Kamaghin, kî ua Isipin diġavir kuram gamir arazir aviritabar amuam.”

¹⁰ Ezi Moses ko Aron atrivimin damazimin diġavir kuram gamir arazir aviribagh ami. Ezi God atrivimin navim gamizi a gavgavigh Israelia ateghti, me an kantri ategh mangan kogham.

12

God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam

¹ Ezi Moses ko Aron Isipin kantrin ikiavira itima, Ikiavira Itir God kamaghin aning miġei, ² “Iakinir kam, a ian azenibar faragha zuir iakinimin ikiam. ³ Ni Israelian gumazamiziba kamaghin me mikim, iakinir kamın aruer namba 10, gumazamiziba bar vaghvagh uan adarazi bagh sipsipin igiatam ko memen igiatam, amisefegh. ⁴ Egh dipenir vamiran itir adarasi avirasemeghan koghiva, me uarir boroghin itir daraziv mikemeghti, me izi asizir kam tuiragh uari daning aneremi. Me deraghvira nighnigh, asizir kam deragh gumaziba ko, amiziba ko, boribar tuiraghti, me asizir tuzir kam agivagham. ⁵ Egh ni ua bagh vaghvagh sipsipin apuritam o memen apuritam amiseveghti, an azenir vamira ikiti, duatam an mikarzimın ikian marki. ⁶ Egh me asizir kaba uari bagh

---

12:1: Ofa Gami 23:5; Diboboniba 9:1-5; 28:16; Godin Araziba 16:1-2

deraghvira dar gan mangi iakinir kamın aruer 14ın otogh. Eghti dughiar kamra, an guaratizimın, Israelian gumazamiziba bar uan asizir kabav sueghti, da arighiregh. ⁷ Egh me asizimın ghuzitaba inigh, uan dipenimın tiar akabar mırıabagh asezir tememning daghuigh, dipenir kamın aven me iki asizibar amam. Egh uaghan tiar akam gisin itir ter ighuvim aghefegh. ⁸ Egh dimagarir kamın me sipsip o memen tuzim avimın a tuagh, egh ia asizir tuzir kam yis puvatizir bret ko zuravarir misozim sara aneremi. ⁹ Egh ia asizir tuzir angamtizim, ko tuzir minemın avighizitam aman marki. Ia avimın dar dapaniba, ko sueba ko dafariba, ko navir averimın itir biziba sara, ia bar da tuegh, dar ami. ¹⁰ Egh ia asizir otevitaba ateghti da iki amızaraghan ikian marki. Da ikiti aminim tiraghti, ia dar naba tueghti da bar isi mighirigh. ¹¹ Egh ia asizir kabar amisi kamaghın damu. Ia iniba ikegh dagarir asuabar aghuigh, asadivir aghoribar suigh zuamıra dar ami. Isar ekiar kam, a Ikiavıra Itir God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam.

¹² “Eghti dimagarir kamra, ki Isipın danganiba bar dar mangi, gumazamizibar otarir ivariaba ko asizibar apurir ivariaba, ki dav soghti me bar arımighiregham. Eghti Isipın aseba bar, ki ivezir kuraba me danıngam. Guizbangıra, ki uabi Ikiavıra Itir God. ¹³ Ghuzir ia uan dipeniba aghevezir kaba, da abanimın mın ikiam. Eghti ki Isipian gumazamiziba pazi me damuva ivezir kuram me danıngam. Ki ghuzimın ganigh, ian dipenibagh itagham. Egh ki ia ateghti, ivezir kurar kam ia batoghan kogham. Eghti ia deraghvira

ikiam.

¹⁴ “Eghti ia dughiar kam ginihnihaviira ikiti, a ian dughiar ekiamin min ikiam. Ki dughiar kam ginabaghti, a nan ziam feir isar ekiamin min ikiam. Eghti ia Ikiavira Itir God amir arazir kam ginihniham. Eghti ian gin otivamin adarasi, bizir a damuasa ia mikemezimin gin mangi Ikiavira Itir God bagh isar kam damuvira ikiti, a iki mamaghira ikiam.”

Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam

¹⁵ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin mihei, “Ia faraghivira uan dipenibar yisba batokegh. Egh ia 7plan dughiabar, yis puvatizir bret ami. Gumazitam 7plan dughiar kabar aven, dar dughiatam yis itir bret ameghti, ia Israelian gumazamizibar tongin a batokegh. ¹⁶ Egh faragha zuir dughiam ko namba 7in dughiam, ia uari akuvagh Godin ziam fer arazim damu. Egh ia ingangarir igharazibar amuan marki. Ia uari bagh daghebara tu. ¹⁷ Ezi 7plan dughiabar faragha zuir dughiamra, ki ian anababa Isipin kantrin me inigha azenan ghu. Ezi azeniba bar dughiar ekiamin, kar Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam, dughiar kam, a bizir kam ginihnihamin dughiamin min ikiam. Eghti ian gin otivamin adarasi, bizir a damuasa ia mikemezimin gin mangi, Ikiavira Itir God bagh isar kam damuvira ikiti, a iki mamaghira ikiam.

¹⁸ “Egh ia iakinir faragha zuiba bar, dar dughiar 14in guaratizibar, yis puvatizir bret ami mangi,

egh dughiar 21in otogh. ¹⁹ Egh 7plan dughiar kabar aven, yis ian dipenibar ikian marki. Eghti ian gumazitam, o kantrin igharazimin gumazir ia ko ititam, a yis itir bret ameghti, ia Israelian gumazamizibar tongin a batokegh. ²⁰ Ia oragh. Ia tintinimin managh iti, ia yis itir bret raman marki. Ia yis puvatizir bret ami.”

Me asizibav sogha isam gamua God Israelia Gitazir Dughiam ginighnisi

²¹ Egha Moses Israelian gumazir dapanibar diazi me izezi, a kamaghin me migei, “Ia vaghvagh mangi sipsipin igiatam o memen igiatam amisefegh, uan adarazi bagh dav suegh, God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam damuam. ²² Egh ia ghuzim itarir ekiam gingegh, hisopin ter aguar muziaritam inigh, a isi ghuzim itir itarir ekiam darugh. Egh ghuzir muziarim inigh uan dipenibar tiar akabar miriamin tughav itir tememning daghuigh, egh tiar akam gisin itir ter ighuvim aghefegh. Egh ia bar dipenimin aven iki, tav azenan mangan marki mangi, mizarazimin otogh. ²³ Gin Ikiavira Itir God, Isipian otarir ivariabav sueghti me arimighirisi Isipin danganiba bar dar mangam. A ian tiar akabar ghuzimin ganigh, ia ateghti gumazibagh asighasighamin en-sel aven mangi ian otarir ivariabav sueghti, me arimighireghan kogham.

²⁴ “Eghti ia uan boriba ko, bizir a damuasa e mikemeziba zurara azenibar dar amuvira ikiam. ²⁵ Ia mangi nguazir Ikiavira Itir God ia daningasa mikemegha, akar dikirizim gamizimin

dapiaghiva, God Israelia Gitazir Dughiam ginighnighiva isar kam damu. ²⁶ Eghti gin ian boriba kamaghin ian azangsigham, ‘Kar manmaghin amizir isar kam?’ ²⁷ Eghti ia kamaghin me mikimam, ‘Isar kam, e Ikiavira Itir Godin ofa gamua, God Israelia Gitazir Dughiam ginighnisi. A fomira Isipian otarir ivariabav soghezi me ariaghire. Egha a Israelia en dipeniba gitaviragha, en otarir ivariaba ataghizi me deravira iti. Ezi e datirighin dughiar kam ginighnisi.’” Ezi gumazamiziba akar kam baregha dapaniba avigha Godin ziam fe. ²⁸ Egha me gin dikavigha ghua Ikiavira Itir God damuasa Moses ko Aron mikemezir biziba, me dagh ami.

Otarir ivariaba ariaghire

²⁹ Ezi dimagarir arizimin Ikiavira Itir God, Isipian otarir ivariabav suagharisi. A faragha atrivimin otarir ivariam misuegha, ghua otarir ivariar igharazibav sogha ghuavira ikia ghua kal-abuziar gumazibar, otarir ivariaba sara misoke. Egha uaghan bulmakaubar apurir ivariabav soke. ³⁰ Ezi dimagarir kamra, atrivim ko, an ingangarir gumaziba, ko Isipia bar dikavigha garima, men otarir ivariaba ariaghiregha gifa. Men dipeniba bar moghira vaghvagha, men otarir ivariaba ariaghire. Kamaghin amizi, Isipin danganiba bar, gumazamiziba azirakar ekiam gami. ³¹ Ezi dimagarir kamra atrivim Moses ko Aronin diagha kamaghin migei, “Ia bar dikavigh mangi. Gua ko Israelian gumazamiziba bar, ia zuamira mangi, nan gumazamizibagh itagh. Ia mangi, ia nan

azarazi moghin, mangi Ikiavira Itir Godin ziam fi. ³² Egh ia uan sipsipba, memeba, bulmakauba inigh, ia nan azarazi moghin, da inigh bar Isip ategh mangi. Egh na bagh God ko mikimti, a deragh na damu.”

³³ Ezi Isipia Israelian gumazamizibar avigha ghaze, “Ia zuamiram Isip ategh mangi. Ia zuamira e gitaghan koghti, e bar arimighiregham.” ³⁴ Ezi Israelia plauan me tighar yis sara vereghamiba, da inigha, itarir ekiabagh ariki. Egha me itarir ekiaba inibar da noegha, dipizibar da atera zui. ³⁵ Israelia Moses mikemezi moghin, me Isipia bagha ghua kuritir bizir aghuir me gol ko, silvan ingariziba ko, korotiaba bagha uaghan men azai. ³⁶ Ezi Ikiavira Itir God Isipian damazimin ziar ekiam Israelia ganidi. Ezi Isipia bizir Israelia ifongeziba me ganidi. Ezi tuavir kamın Israelia, Isipian bizir aghuiba, puram ada inigha ghue.

*Israelia dikavigha ghua
Isipin kantrin azenan ghue*

³⁷ Israelian gumazamiziba dikavigha Ramesesin nguibam ategha ghua nguibar ekiam Sukotin danganimin zui. Gumazir 600,000plan, uan suebar arua zuir kaba, me gumazibara. Me amiziba ko boriba mengezir puvati. ³⁸ Ezi gumazamizir igharazir avirir maba, ko bulmakauba, sipsipba ko memen avirir maba uaghan me ko zui. ³⁹ Me tuavimin ghua Isipin inizir plaua yis puvatizimin bret tue. Isipian gumaziba men avighavira iti, me dagheba

akıramin dughıaba puvati. Kamaghın, me yis isa plaua gatızir puvati.

⁴⁰ Israelia 430plan azenibar Isipın kantrin ike. ⁴¹ Ezi aruer kamra, men 430plan azenimın aruer abuananam, Ikiavıra Itir Godın gumazamiziba Isip ategha azenan zui. ⁴² Ezi dımagarir kamra Ikiavıra Itir God Israelia deraghvıra men gara, egha Isipın kantrin me inıgha azenan ize. Egh zurara azenir gın izamıbar, men gın otivıghamın adarasi, me dımagarir kamra angavıra iki ganıva, Ikiavıra Itir God gınıghnıghıva, an zıam fam.

God Israelia Gitazir Dughiamın isamın gın mangamın arazıbar, akar gavgavıba Israelia ganıngi

⁴³ Ikiavıra Itir God kamaghın Moses ko Aron mıgei, “İa God Israelia Gitazir Dughiamın isamın arazıbagh nıghnıgh kamaghın damu. Kantrin Igharazıbar Gumazamiziba, isar kamın daghetamra aman marki. ⁴⁴⁻⁴⁵ Eghtı gumazir dughıar otevimın ia ko itıba, ko gumazir dagıaba bagha ingara itıba, me isar kamın daghetam aman kogham. Ezi gumazir ia ivezezi me ingangarir gumazir kınıbar mın itıma, ia men mıkarzir mogomebar inıbar aghore, merara uaghan ia ko isar kamın daghetam amam.

⁴⁶ “Egh gumazamiziba, dıpenir me aven ikia asızıba tuezim, me dıpenir kamın averara iki, egh asızir tuzıbar amı. Me daghetaba inıgh azenan mangan marki. Egh uaghan me asızir agharıbar

ami dar pīran marki. ⁴⁷ Israelian gumazamiziba bar isar kamīn aven iki dami.

⁴⁸ “Eghti gumazir uan mikarzir mogomemīn inim atuzir puvatizim, daman kogham. Kantri igharazimīn gumazim iza ian kantrin aven iti, a God Israelia Gitazir Dughiamīn isam ia ko a damusi, ia an mikarzir mogomemīn inim atugh. Egh uaghan gumazir an ikizimīn itiba sara, men mikarzir mogomebar iniba aghoregh. Eghti a ian gumazimīn mīn iki, ian adarazi ko dami. ⁴⁹ Ezi arazir kabara Israelian gumazamiziba, ko gumazir kantrin igharazibar ikegha iza ia ko itiba, uaghara arazir kabar gīn mangi.” ⁵⁰ Ezi Israelia, me Ikiavira Itir God Moses ko Aron mikemezi moghirama ami. ⁵¹ Ezi dughiar kamra Ikiavira Itir God, Israelian anababar aven vaghvagha bar me inigha Isipīn kantrin azenan ghu.

13

Israelia otarir ivariaba isa Ikiavira Itir God ganidi

¹⁻² Ezi Ikiavira Itir God kamaghīn Moses mīgei, “Ia bar uan otarir ivariaba na danighti, me na baghvira ikiam. Israelia, ian otarir ivariaba, ko asizir apurir ivariaba, bar nana.”

Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam

³ Ezi Moses kamaghīn gumazamizibav gei, “Ia faragha Isipīn kantrin ikia, ingangarir gumazir kinibar mīn itima, Ikiavira Itir God uan gav-gavimīn ia inigha azenan ize. Kamaghīn amizi, ia zurara dughiar, dughiar kam ko an amizir

arazir kam ginighnigh, yis itir bret tam aman marki. ⁴ Ia Isip ataghizir dughiar kamın faragha zuir iakinim, an ziam, Abip.* ⁵ Ezi Ikiavira Itir God ian inazir afeziaba ko akam akirigha ghaze, a nguazim isi ia daningam. Nguazir kam, Kenania, Hitia, Amoria, Hivia ko Jebusia datirighin a gapiaghav iti. Nguazir kam a bar derazi, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Ikiavira Itir God ia inigh nguazir kamın mangıghti, gin izamin azenibar iakinir kamra, ia Yis Puvatizir Bretin Isam damuam.

⁶ “Egh ia yis puvatizir bret 7plan arueba anemi, mangıva namba 7in aruemin tugh. Eghti namba 7in aruem otoghti, ia Ikiavira Itir Godin ziam fi. ⁷ Egh 7plan aruer kaba, gumazamiziba yis puvatizir bretra dami. Egh ia bretin yis itim ko yis tam ateghti, a ian nguibatamin aven ikian marki. Guizbangira, yis ian kantrin aven ikian kogham. ⁸ Eghti dughiar ekiar kam otoghti, ia uan otariba kamaghin me mikim, ‘Ikiavira Itir God Isipin kantrin aven e bagha bizir ekiabagh amigha, en adarazi inigha azenan ize. Ezi e datirighin isar ekiam gamua, bizir kaba bar dagh nighnisi.’ ⁹ Guizbangira, Ikiavira Itir God uan gavgavimin pamtem ingara, e inigha Isipin kantrin azenan ize. Eghti isamin arazir kam ian dafariba ko guabar, osizirimın min iki. Eghti a ia bagh arazir an amizimin ababanımın min iki. Egh a ia damıghti ia kamaghin nighnigh suam, e Ikiavira Itir Godin akar gavgavibar gun mikimam. ¹⁰ Egh azeniba bar, ia isar a damuasa mikemezir kam, an

---

* **13:4:** Israelian iakinir kam, “Abip,” an en iakinir kamningin otifi, Mas ko Epril.

dughiamra a damuam.”

Otarir ivariaba

¹¹ Egha Moses kamaghin miġei, “Ikiavira Itir God ia inigh Kenanian nguazimin mangam. A nguazir kam bagha, faragha ia ko ian ovaviba ko akam akiri. Egh nguazir kam ia daningam. ¹² A ia danigh ġivaghti, ia uan otarir ivariaba Ikiavira Itir God daningam. Eghti ian asizir apurir ivariaba uaghan, da Godin anaba. ¹³ Ia sipsipin nguzir tam isi ofa damu, egh tuavir kam in ia donkin apurir ivariam givezegh ua a iniam. Ia donkin apurir ivariam givezan aghuagh, ia an gurim apirigh. Egh ia uan otarir ivariaba vaghvagha ua me givezegh me iniam. ¹⁴ Egh ġin izamin dughia-aba ian otariba kamaghin ian azangsigh suam, ‘Kar manmaghin amizir arazim?’ Eghti ia kamaghin me mikim suam, ‘E ingangarir gumazir kinibar min Isipin kantrin ingara itima, Ikiavira Itir God uan gavgavimin pamten ingara, e inigha azenan ize. ¹⁵ Ezi faragha Isipin atrivimin navim gavgavizi, an e ateghti e mangan an aghua. Ezi Ikiavira Itir God Isipian otarir ivariaba, ko men asizir apurir ivariabav soghezi da ariaghire. Ezi e datirikin asizir apurir ivariaba bar da inigha, Ikiavira Itir God bagha dar ofa gami. Egha e uan otarir ivariabagh ivezegha ua me ini.’ ¹⁶ Ia arazir kam damuva, Ikiavira Itir God ġinighnigh suam, a uan gavgavimin Isipin kantrin e inigha azenan ize. Eghti arazir kam, ian dafariba ko guabar osizirimin min iki. Egh arazir kam ia bagh,

ababanimîn mîn ikîva ian niġhnizibar amuti da dikavam.”

God ghuariar ruarir ekîar mam ko, avir mîzariar ruarir ekîar mamîn aven ikîa men faragha zui

¹⁷ Atrivim Israelian gumazamiziba ataghizi me zuir dughiamîn, God kamaghîn niġhnigha ghaze, “Israelia tuavir otevimîn mangî igharaz darazir ganti, me me misoghsi damuti, me uan niġhnizibagh iragh, uamategh Isipîn mangîsi niġhnigham. Ezi Israelia kamaghîn damuan ki ifongezir puvati.” Kamaghîn, God tuavir otevimîn me inigha Filistian kantrin ongarir dadarimîn zuir puvati. ¹⁸ Ezi kamaghîn, God Israelia inigha ghuanaġa gumazamiziba puvatizir danganimîn ghua Ongarir Aghevimîn oto. Egha me midorozim gamir biziba inigha da sara zui.

¹⁹ Bar fomîra, Josep kamaghîn Israelia mikeme, “Bar ġin God Isipîn ua ia inigh ian akurvaghm. Egħti dughiar kamîn ia nan aghariba inigh da sara mangî.” Ezi Israelia akar dikirizim gamizi mogħin, Moses Josepîn aghariba inigha zui.

²⁰ Egha Israelia dikavigha Sukotin danganim ategħa ghua Etamîn nguibamîn oto, me gumazamiziba puvatizir danganimîn miriamîn otoghava apia. ²¹ Egha aruebar, Ikiavîra Itir God ghuariar ruarir ekiamîn aven ikîa, men faragha ghua tuavim men akakasi. Egha dimagaribar ana avir mîzariar ruarir ekiamîn aven ikîa, me gisirara ikîa men faragha ghua angazangarim me ganîdi. Ezi

---

13:19: Jenesis 50:25; Josua 24:32
14:24; 33:9; Onger Akaba 78:14; 105:39

13:21: Ua Me Ini 14:19;

bizir kam bangin, me arueba ko dimagariba sara arua zui. ²² Ezi aruebar zurara ghuariar ruarir ekiar kam men faragha zui, egha dimagaribar avir mizariar ruarir ekiar kam men faragha zui. Aning uan danganimning ataghirazir puvatigha kamaghira iti.

14

Me Ongarir Aghevim abiki

¹⁻² Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin Moses migei, “Ni Israelia mikemeghti, me uamategh mangi ongarir miriamin Pihahirotin nguibamin dapiagh. Nguibar kam, a Mikdolin nguibam ko Ongarir Aghevimin tizimin ikia, Balsefonin nguibamin boroghin iti. ³ Eghti Isipin atrivim men darorim ginighnigh, kamaghin mikim suam, ‘Israelia ti onganigha gumamaziba puvatizir danganim puram a garuama. Me danganir kam ategh mangamin tuaviba puvatigham.’ ⁴ Ki atrivim damighti an navim gavgavighti, a ian agiragham. Eghti ki a ko an midorozir gumaziba, me dikabiragh me abiragham. Egh bizir kam bangin ki ziar ekiam iniam. Eghti Isipia fogh suam, Kirara, ki Ikiavira Itir God.” Ezi Israelia Ikiavira Itir Godin akam baregha, uamategha ghua Pihahirotin nguibamin boroghin apia.

⁵ Ezi gumazir maba Isipin atrivim migia ghaze, “Israelia ara ghue.”

Ezi a ko an ingangarir gumazibar nighnizibagh iragha ghaze, “Manmagh amizi, e Israelia ataghizi me ghue? Me datirighin uam en ingangaribar amuan kogham. Guizbangira, e pazava amigha

gifa!” ⁶ Egha me mikemegha givagha, atrivim uan midorozir karisba ko, midorozir gumaziba ini. ⁷ Egha uaghan a 600plan karisin midorozim gamir aghuariba, ko Isipin midorozir karisin igharaziba sara inigha, karisbar garir gumazir dapaniba inigha, me dikavigha Israelian gin zui. ⁸ Israelia fo, me Isipia dikabinigha me abinigha, bar akongegha zui. Ikiavira Itir God, Isipin atrivim gamizi, an navim gavgavizi, a zuamira dikavigha men gintighasa zui. ⁹ Isipian midorozir gumaziba, uan karisba ko bar zui, marazi hozi-abagh apiagha zui, ezi marazi uan suebar ghua, bar Israelian agintigha zui. Egha me bar ghua Israelia apiagha itir danganimin otifi. Danganir kam, an Ongarir Aghevimin miriamin ikia, Pihahirotin boroghin iti, ezi Balsefon an akirangin iti.

¹⁰ Ezi Isipin atrivim uan midorozir gumaziba ko, Israelian boroghin zuima, Israelia men api. Egha me bar puvira atiatigha, uarir akurvaghasa Ikiavira Itir Godin dei. ¹¹ Me kamaghin Moses migei, “Ni tizim bagha e inigha gumazamiziba puvatizir danganir kam in ize? Ni ghaze, Isipin kantrin moziba okoramin danganiba puvati. Kamaghin e ti arimighirasa, ni e inigha kagh ize? Ni manmaghin e gamua, e inigha Isip ategha azenan ize? ¹² E Isip ataghiraghasava amir dughiam, e kamaghin ni mikeme, ‘Arazir kurar kaba e bativam.’ E ni migia ghaze, ni e ateghti e Isipin ikiva, ingangarir gumazir kinibar min ikiti deragham. Puvatighiti, e gumazamiziba puvatizir danganimin arimighiram.”

¹³ Moses kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia atiatingan marki, ia tuivigh gavgafigh. Ia datirighin,

Ikiavira Itir Godin gavgavimin ganighti, a ian akuragh ua ia inian. Ia datirikin Isipian gari, ia ua men ganan kogham. ¹⁴Ia orakigh, Ikiavira Itir God ian akurvaghsi me ko misogham. Ia uari bizitam damuan marki. Ia nimira iki.”

¹⁵ Ikiavira Itir God, kamagh Moses migei, “Ni tizim bagha nan ingarava aravira iti? Ni Israelia mikemeghti, me mangi. ¹⁶ Eghti ni uan asadivir aghorim ghufegh, ongarim gisin amadagh. Eghti ongarim bigh akuar pumuning irighti, Israelia nguazir dakirtizimin mangi vongin otifigh. ¹⁷ Eghti ki Isipia damighti men naviba gavgavighti, me ian gin ongarim biaghirizir tuavimin mangam. Eghti ki atrivim ko, an karisba ko, midorozir gumazir hoziabagh apiaziba, ko midorozir gumaziba bar me dikabiragham. Egh ki me gamizir arazir kam bagh, ziar ekiam iniam. ¹⁸ Ki Isipia dikabiragh me abiraghti me fogh suam, Kirara, ki Ikiavira Itir God.”

¹⁹ Ezi Godin enselin zurara Israelian midorozir gumazibar faragha zuim, a sivagha ghua men akirangin tu. Ezi ghuariar ruarir ekiar zurara men faragha zuim, a uaghan isivagha ghua men akirangin tu. ²⁰ Dimagarir kamin, ghuariar ruarir ekiar kam Israelia ko, Isipian tizimin tughav iti. Ghuariar ruarir kam Isipia itir danganim gamizi, a bar mitatangi. Egha Israelia itir danganim angazangarim a ganingi.* Kamaghin, dimagarir kamin Isipia ko Israelia uarir boroghin mangan ibura.

14:14: Ua Me Ini 15:3; Godin Araziba 1:30; 3:22; Aisaia 30:15

* **14:20:** Hibru akam vezin kam deragha a migeir puvati.

²¹ Moses uan agharim ghufegha, ongarim gisiin anemada. Ezi dimagarimin Ikiavira Itir God, aminir gavgavim gamizi, an aruem anadi naghin oto. Egha dimagarir kamın aminim ongarim gıva ghuavti aminim tira. Ezi ongarim tongıra biaghirigha, akuar pumuningin irigha nguazir dakirtizimin oto. ²² Egha divazimningin min vong ko vongin akuvagha itima, Israelia aningın tongın nguazir dakirtizimin ghua vongın otifi. ²³ Ezi Isipin midorozir gumaziba Israelian agiragha, men gin ghua ongarimin tongıra ghu. Men hoziaba ko, karisba ko, gumazir hoziabagh apiziba, da bar zui. ²⁴ Ezi Ikiavira Itir God, aviv zariamın min ghuariar ruarir kamın aven iti. Ezi aminim tiasa amima, a Isipian midorozir gumaziba, men nighnizibagh irazıma, me tintinibar nighnigha ati-atia arasava ami. ²⁵ Ikiavira Itir God, karisbagh amizi, nguazim dar wilbar suighizi, da pamten ivemarir puvati. Ezi Isipia uarira uariv gei, “İa oragh, E zuamırama arı mangeka! İkiavira Itir God, Israelian akuragha e misosi.”

²⁶ Ezi Ikiavira Itir God, kamagh Moses miıgei, “Ni uan agharim ghufegh, ongarim gisiin anemadaghti, dipam ua izi Isipian midorozir gumazıba, ko men karisba ko gumazir hoziabagh apiazıba, bar me avaragh.”

²⁷ Ezi Moses agharim ghufegha ongarim gisiin anemada. Aminim tirazıma, ongarim ua iza faragha ikezi moghin uan danganimın iti. Dughiar kamra, Isipia arı mangasa amuavıra itima, İkiavira Itir God, bar me avigha ongarim mikini.

²⁸ Ezi ongarim uamategha ize. Egha gumazir atrivimîn hoziabagh apiaziba ko, midorozir gumazir Israelian gîn ongarir torimîn ghueziba, bar me avara. Ezi men tav miseveaghîrîzir puvati. ²⁹ Ongarim divazim mîn, vong ko vongîn akuvagha itima, Israelia nguazir dakirtîzimîn zui.

³⁰ Dughiar kamîn, Ikiavîra Itir God, Isipian da farimîn Israelia, ua men akura. Ezi Israelia, Isipian kuabar garima, da ongarir dadarimîn ireghav iti. ³¹ Israelian gumazamiziba garima, Ikiavîra Itir God, uan gavgavir ekiamîn pamtem ingara, Isipia dikabîragha me abîra. Ezi me bar atîgha, Ikiavîra Itir God, nîghnîzir gavgavim an iti. Egha an ingangarir gumazim Moses, me uaghan nîghnîzir gavgavim an iti.

15

Mosesin Onger Akam

¹ Dughiar kam Moses Israelian gumazamiziba ko, Ikiavîra Itir God bagha ighiar kam kamaghîn a bange:

“Ikiavîra Itir God, a midorozir ekiam abîra, ezi kî datîrîghîn a bagh onger akam bangam.

Guizbangîra, a hoziaba ko gumazir hoziabagh isîn apiaziba me avîgha ongarim mikîni.

An apanîba abîra, ezi an ziam bar pîn iti!

² Ikiavîra Itir God uabî na gamizîma, kî gavgavîgha, onger akam bangava an ziam fe.

A zurara ua na isi, ezi kî an ziam fasa.

A nan God, egha nan akurvazim. Kamaghin amizi,
ki an ziar ekiam fasa.

Nan afeziamin God, ki an ziar ekiam fi, a isi
bar pin anerigh ighiam damuam.

³ Ikiavira Itir God, a bar midorozir gumazir gav-
gavim.

Ziar kam, Ikiavira Itir God, kar an ziam.

⁴ A Isipian midorozir gumaziba ko men karisin
midorozim gamiba, a me avigha me isa
ongarim mikini.

Ezi men midorozir gumazir dapaniba, on-
garim amegha Ongarir Aghevimin aven
ariaghire.

⁵ Ongarim bar me avarazima,
me dagiabar min ongarir dikinim giraghue.

⁶ Ikiavira Itir God, nin agharir guvim bar gavgavir
ekiam iti,
ni uan apaniba dikaragha bar me mirmiri.

⁷ Ni uan gavgavir ekiamin uan apaniba abira,
egha ni uan navir aningazim avimin
min otogha men isia, mati avim grazir
midiaribar isi.

⁸ Ni aminir ekiam gamizi a dikavigha, ongarim
gamizima, a buigha pin anabo.

Egha voroghira divazimin min tughav iti. Ezi
ongarir apebam in itim, bar pamtem in in-
gara gavgafi.

⁹ "Apaniba ghaze, 'E men agintigh men suigham.
Egh men bizir aghuariba inigh da tuisigh uan
adarazir aningam.

Egh e bizir manam inisi e puram a iniam.

E sabar misozim asigh, uan gavgavimîn me gasighasigham.’

- 10 Ikiavira Itir God, ni uan aminim dughiar vamiran a giverazima, ongarim Isipia avara.

Ezi me dagiamîn mîn ongarir bar puvira ingarim giraghue.

- 11 O Ikiavira Itir God, ua godin manam ikia nin mîn gavgafi? Tav ua itir puvati.

Ni atrivir ekiam, egha arazir aghuibaram ami.

Ni bar pin kozi, e nin atiati. Tina nin mîn iti? Tav ua itir puvati.

Nirara digavir kuram gamir arazibagh ami, egha ingangarir ekiabagh ami.

- 12 Ni uan agharir guvim a ghufegha anemadazi, nguazim akam akarigha apaniba tuavareme.

- 13 Ni bar uan gumazamiziba men apangkuvigha men akuragha me inigha, men faragha ghua me inigha zui.

Ni uan gavgavimîn men darorimîn faragha ghua, danganir aghuarir ni uabi itimra, ni men akua a bagha zui.

- 14 Kantrin Igharazibar Gumazamiziba arazir ni amizim baregha, pamten nighava atiati.

Ezi Filistiaba uaghan aguava bar puvirama atiati.

- 15 Idomîn kantrin faragha zuir gumazibar nighniziba, tintinibar nighnigha onganizi moghin ami.

Moapin gumazir dapaniba puvira nighava agoi.

Kenanian gumamaziziba atiatia, uan gav-gavim ategha puram amiragha uaghiri.

16 Me nîn gavgavir ekiamîn gara, atiatir ekiam ko nîrîzir bar ekiam me avarazî, me pura ikia bizitam damuan ibura.

Me pura dagiabar mîn dapiagh ikiti, e nîn gumamaziziba me gitavîragh mangam.

O Ikiavîra Itir God, nîn gumamazizir nî me givezegha ua me iniziba, me guizbangîra kantrin kabagh itagh bar mangam.

17 O Ikiavîra Itir God, nî en aku mangiti, e nîn mîghsîamîn deraghvîra dapiagham.

O Ekiam, danganir kamîn, nî uabî uan dipenimîn ingaram.

Dîpenir nî itir kamîn, gumamaziziba izî nîn ziam fam.

18 Ikiavîra Itir God, an atrivimîn mîn iki mam-aghîra ikiam.”

Miriamîn Onger Akam

19 Israelia nguazir dakîrtîzimîn Ongarir Aghevîmîn tongîn ghua otogha gîfa. Ezi Isipîn atrivimîn midorozir gumaziba ko, hoziaba ko gumazir karisbagh isîn apiaziba, me Israelian gîn zui. Ezi Ikiavîra Itir God ongarim gamizî, a uamategħa iza me avara.

20 Gîn Godîn akam inigha izir amizim Miriam, an Aronîn amezemebam, a buar mam uan da-farimîn an suira. Amiziba bar moghîra uan buaba inigha, Miriamîn gîn zui. Egha me buabav sogħa onger akabagh amua ighiam gizi. 21 Miriam me bagħa kamaghîn ighiam bange:

“Ikiavira Itir God gumazir hoziabagh apiaziba, ko hoziaba sara bar me avigha ongarim mikinigha, apaniba abinigha ziar ekiam ini.

Kamaghin, ia a bagh onger akam bangi.”

Israelia gumazamiziba puvatizir danganibar arua zui

(Sapta 15:22--18:27)

Dipar misozim

²² Ezi gin Moses Israelian akua Ongarir Aghevim ategha, Surin gumazamiziba puvatizir danganimin zui. Me gumazamiziba puvatizir danganim, aruer 3plan an arua ghua, dipatamin apizir puvati. ²³ Egha me gin ghua Maran danganimin otivigha dipar mam bato. Dipar kam akatorimin aven misosi, ezi me anereman ibura. Dipar kam ziam, Mara, an mingarim, bizim akamin aven aninganigha misosi. ²⁴ Ezi gumazamiziba atara migirigiar aviribar Moses gamua, kamaghin an azangsis, “E managh dipatam amegham?”

²⁵ Moses Ikiavira Itir Godin dia mighigha a ko migeima, Ikiavira Itir God ter otevir mam an aka. Ezi Moses a inigha dipamin anakuni, ezi dipam ua derazi, me aneremam.

Ezi God danganir kam ziam arazir a ifongeziba ko bizir a damuasa mikemeziba me ganidi, egh a men gan me gifoghasa, me dar gin mangam, o ti puvatigham.

²⁶ Ezi God me migei, “Ia deragh nan akam baragh. Kirara Ikiavira Itir God, ian God, ia arazir nan damazimin deraziba, ia dar amu. Egh ia

nan Akar Gavgaviba ko arazir ki ifongeziba bar dar gin mangi. Ia kamaghin damuti, ki pazi ia damuan koghiva, arimariar kurar ki Isipin gumazamizibagh aningiziba ia daningan kogham. Guizbangira, ki ian Ikiavira Itir God. Ki ian arimariaba akirizi ia ghuamazi.”

²⁷ Egha gin Israelia ghua Elimin nguibamin otifi. Elim, a dipar nguazimin aven anagava otiva uaghirir 12pla ikia, 70plan temer detba iti.* Ezi Israelia purirpeniba, nguazimin aven ivemarir dipabar boroghin dar ingarigha kagh apia.

16

Israelia daghem mana, ko kuarazibar amasa da ini

¹ Israelian gumazamiziba Elimin danganim ategha, ghua Senin gumazamiziba puvatizir danganimin otifi. Danganir kam ana Elim ko Sainain Mighsiamin tongira iti. Me otivizir dughiar kamran gin me Isipin kantri ategha ghue. Egha namba 2in iakinim, an namba 15in dughiamin, me gumazamiziba puvatizir danganir kamnin otifi. ² Egha me danganir kamnin ikia Moses ko Aronin atara, migirigiar aviribar aning gami. ³ Me kamaghin aning migei, “Kamaghin deraghai, Ikiavira Itir God, Isipra e misueghti e arimighiregh. E Isipin kantrin ikia dagher guar igharagha gariba uan ifongiabar da api. E mitiriaba sara iki aremeghasa gua ifonge. Egha e

---

* **15:27:** Temer detba mati en iruebar min gara egh temer dapanibar min gara detin oviziba iti.

inigha gumazamiziba puvatizir danganir kamın ize.”

⁴ Ezi Ikiavira Itir God Moses miġia ghaze, “Ki ia bagh bret overiamin anemadaghti, an amozimin min magiriti ia a iniam. Gumazamiziba dughiba vaghvagh mangi dughiar vamira baghvira dagheba ini. Ki arazir kamın me damu gan fogh suam, me ti nan akamın ġin mangam, o puvatigham. ⁵ Ezi dughiar namba ġin, me dughiar pumuning bagh dagheba inigh dar ariġh.”

⁶ Ezi Moses ko Aron kamaghın Israelian gumazamizibav gei, “Guaratizimin ia kamaghın fogh suam, Ikiavira Itir God uabi Isipin kantrin ia inigha azenan ize. ⁷ Ia an atara miġirigiar aviribar a gami, ezi an oregha ġifa. Ia mizarazimin Ikiavira Itir Godin gavgavim ko angazangarimin ganam. Ga pura gumazir kinimning. Ia manmaghsua gan atara miġei?”

⁸ Egha Moses ua miġei, “Ikiavira Itir God uabi guaratizimin asizir tuziba ia danighti ia dar amam. Egh a mizarazibar bret ia danighti, ia uan ifongiabar a iniam. An orazi ia puram a miġei. Kamaghın amizi, a dagheba ia daningam. Ezi ga pura bizimning. Ia gan atara ga miġeir puvati. Ia Ikiavira Itir Godra an atara a miġei.”

⁹ Egha Moses Aron miġia ghaze, “Ikiavira Itir God, bar gumazamizibar adarir miġirigibaba baraki. Kamaghın amizi ni me mikemeghti, me izi Ikiavira Itir Godin damazimin tufigh.” ¹⁰ Ezi Aron me miġiavira itima, me kogha gumazamiziba puvatizir danganir gigim ġisin ġarima, Godin

angazangarim zuamira ghuariar mamın aven oto.

¹¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghın Moses miġei,
¹² “Ki Israelian adarir miġirigiam baraki. Kamaghın amizi, ni me mikemeghti, me guaratizibar asızir tuzibar amam. Egh me mizarazibar uan ifongiamın Bretbar amam. Me dagher kam inigh ġivagh, me fogh suam, Ki Ikiavira Itir God, ki uabi men God.” ¹³ Guaratizir kamın kuarazir muziarir bizim, miġha iza me itir danganim bar a ġizifa. Ezi mizarazimın, ghuariar dipam ira, danganir men itim bar a ġire. ¹⁴ Ezi ghuariar dipam iregha miġingigha ġivazi, me bizir muziarir aviribar ġari da nguazimın iti, egha da mati terafariba miġha tintinibar miġaraghire.

¹⁵ Ezi Israelia bizir kabar ganigha, dagh ġifozir puvati. Egha me kamaghın uarira uarir azai, “Kar bizir tizim?”

Ezi Moses me miġei, “Kar Bret, Ikiavira Itir God, ia damasa a ia ganinghi. ¹⁶ Egha Ikiavira Itir God, akar gavgavim ia ganigha ghaze, ‘Ia vaghvagh uari bagh iniva uan adarazi sara me bagh inigh. Ia vaghvagh da iniva uan gumamaziziba ko boriba bagh vaghvagh miner muziaribar aghuigh.’”

¹⁷ Egha Israelia God mikemezi moghin me ami. Ezi marazi bar uari bagha aviriba inizi, marazi uari bagha muziaribara ini. ¹⁸ Egha ġin me dagher kabar ġarima, gumamazizir dagher aviriba iniziba, men mineba izevezir puvati. Ezi gumamazizir dagher aviriba inizir puvatiziba, men dagheba otevezir puvati. Me da apa izevegha mitiriam men azir puvati.

¹⁹ Ezi Moses me miġia ghaze, “Ia gurum bagh dagher na taba ataghiraghan marki.” ²⁰ Ezi gumazamizir maba Mosesin akam baraghizir puvatiġha, dagher nar maba amimzaraghan bagha da ariki. Ezi amimzaraghan dagher kaba apiziba dagh izivazima, da puvira mughasi. Ezi Moses men atari. ²¹ Ezi zurara mizarazibar gumazamiziba, me ifongezi moghin, uari bagha dagheba isi. Ezi aruem anadir dughiamin, dagher me isir puvatiġha nguazimin ikia, dipamin min otiva puram amera gefi. ²² Ezi aruer namba 6in, me dughiar pumuning bagha dagheba ini. Gumazir vamira miner dozir pumuning pumuning gaghuizi, aning izivafa. Ezi Israelian gumazir dapaniba iza bizir kamun gun Moses mikeme.

²³ Ezi Moses kamaghin me miġei, “Ikiavira Itir God kamaghin miġei, gurum mizaraghan avughsamin dughiam. Kar Ikiavira Itir Godin ziam famin dughiam. Egha uaghan kar Ikiavira Itir Godin dughiamra. Ia datirighin dagher nar manaba avimin da tuasa, ia da tu, egh dagher nar manaba ia minemin da isamasa, ia da isam. Eghti nar itir kaba ia gurum mizaraghan bagh bar ada atigh.”

²⁴ Ezi me Mosesin akam baregha dagher maba tue. Egha dagher nar maba tuezir puvati. Me amimzaraghan bagha da atizi da iti. Ezi dagher kaba kurizir puvatiġha apiziba dagh amizir puvati. ²⁵ Ezi amimzaraghan Moses kamaghin miġia ghaze, “Kar Ikiavira Itir Godin dughiam, dughiar e avughsiva, Ikiavira Itir Godin ziam famin. Ia

dughiar kamın nguibamın azenan mangı dagheba burian kogham. Kamagh amizi, dagher nar itir kaba, ia dar ami. ²⁶ Ia wighın vamıran 6plan aruebar, dagher kaba ini. Egh namba 7ın aruem, kar avughsamin dughiam. Kamaghın amizi, dughiar kamın dagher tam nguazımın ikian kogham.” ²⁷ Ezi dughiar namba 7ın, gumazamizir maba ghua dagheba iniasa zui. Egha me dagher tabar garir puvati.

²⁸ Ezi Ikiavıra Itir God Moses miğia ghaze, “Ia manadızoghın nan akaba barazir puvatızir arazim ategh, nan Akar Gavgavibar gıntıgham?” ²⁹ Ia deraghvıram oragh! Kı Ikiavıra Itir God, kı avughsamin dughiar kam ia danıngam. Kamaghın amizi, kı aruer namba 6ın, dughiar pumuningın damamin dagheba ia danıngam. Egh aruer namba 7ın gumazamiziba bar danganir me itiba ataghıraghan marki.” ³⁰ Kamaghın amizi, me dughiar namba 7ın ingangarir tam gamir puvati. Me avughsi.

³¹ Ezi Israelian gumazamiziba dagher kam kamaghın a dibora ghaze, “Mana.”* Hibrun akamın Manan kamın ganganim, temer ovızir muziarımın mın gara egha ghurghuri. Egha an isıngtizim, mati bisketın me hani sara ingarizim.

³² Ezi Moses kamaghın me miğia ghaze, “Ikiavıra Itir God kamaghın miğei, ‘E mınner tam inıgh, an manabar aghuam. Eghtı an en gın otivamin ovavir boriba bagh ikiam. Me gın an gan suam,

---

16:31: Diboboniba 11:7-8 * **16:31:** Hibrun akamın, ziar kam “mana,” a miğiriğiar otevir kam ko mong magh ghu, “Kar bizir tizim?” Nı sapta 16:15ın gan.

kar Ikiavira Itir God e ganingizir daghem. A Isipin kantrin e inigha azenan iza gumazamiziba puvatizir danganimin e atizir dughiam.’”

³³ Egha Moses Aron migia ghaze, “Ni nguazir miner tam inigh, manan tabar aghuigh. Egh minem isi Ikiavira Itir Godin damazimin anetigh. Eghti borir gin otivighamiba, a gifogham.” ³⁴ Ezi Aron manan dagher miner kam isa, gin izamin dughiam bagha, Akar Dikirizir Gavgavir Bok-siam boroghin aneti, ezi Aron Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghiram ami. ³⁵ Ezi Israelia manan dagher kam apa ghua 40plan azenibar tu. Ezi 40plan azeniba givazima me ghua Kenanian kantrin otivigha, kantrin kam gapiagha uari bagha azenibar ingari. ³⁶ (Dughiar kam in Israelia bizibar osimtizibagh fofoghamin skelin pumuning iti. Omer ko Epah, mam miner dozir vamiran min iti. Mam 10plan miner dozibar min iti.)

17

Me dagiamin dipam ini (Diboboniba 20:1-13)

¹ Ezi Israelian gumazamiziba bar Ikiavira Itir Godin akamin gin ghua, dikavigha Senin gumazamiziba puvatizir danganim ategha zui. Egh dughiar manamin Ikiavira Itir God mikemeghti, me dikavighiva danganir me itir kam ategh sivaghsivagh mangi danganir igharazir mam dapiagham. Me kamaghira apiaghira ghua, gin me ghua Refidimin danganimin otogha,

purirpenibar ingarigha apia. Ezi danganir kam dipar damamiba puvati.

² Ezi gumazamiziba Mosesin atara ghaze, “Ni e damamin dipatam e daningigh.”

Ezi a men akam ikaragha ghaze, “Ia tizim bagha nan atari? Ia masa Ikiavira Itir Godin Araziba tuisigha, an gavgavim bagha azai? Ia ti nighnizir gavgavim an itir puvati?”

³ Ezi gumazamiziba dipam bagha kuariba bar me misingizi, me migirigiar aviribar Moses gimoba ghuavira iti. Egha me kamaghin a migei, “Ni tizim bagha Isipin kantrin aven e inigha azenan ize? Ni ti kamaghin ifonge, e uan boriba ko asiziba, e damamin dipaba puvatigh, kagh arighiregham, a?”

⁴ Ezi Moses pamten kamaghin Ikiavira Itir God ko migei, “Gumazamizir kaba dagiabar na ginivigh, na misueghti ki aremeghasa. Ezi ki manmagh me damuam?”

⁵ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni Israelian gumazir dapanitaba inigh, ia daru gumazamizibar faragh mangi. Ia darusiva, asadivir aghorir ni faragha Nailin Fanem misoghezim sara inigh mangi. ⁶ Ki Horepin Mighsiamin dagiatam gisin tugh ikiam, kar Sainain Mighsiam. Ni roghira iziva, asadivir aghorir kamın dagiam misokegh. Eghti dipam an otogh azenan fashagh iriti, gumazamiziba anemam.” Ezi Israelian gumazir dapaniba gari, Moses kamaghin amizi, dipam otogha izaghiri. ⁷ Ezi me danganir kam kamaghin a dibori, “Masa,” an mingarim kamakin, “Tuighsizir Arazim,” ko “Meriba,” an mingarim, “Adarim.” Me kamaghin nighnisi, Israelia atara

ghaze, “Ikiavira Itir God, e ko iti, o puvati.” Arazir kamın, me Ikiavira Itir Godın Araziba tuisigha an gavgavim bagha azangsisi.

Israelia Amalekia ko misosi

⁸ Egha gın Amalekia iza Refidimın danganimın Israelia ko misosi. ⁹ Ezi Moses kamaghın Josua migei, “Ni e bagh gumazitaba amiseveghti, me gurumın mangi Amalekia ko misogh. Eghti ki mangi mighsiar dozir munamın tugh, Godın gavgavim itir asadivir aghorimın suiragham.” ¹⁰ Ezi Josua, Moses a mikemezi moghira, gumazir maba inigha ghua Amalekia ko misosi. Ezi Moses, Aron ko Hur sara, me mighsiar dozimın uanabo. ¹¹ Egha Moses uan agharimning feghavira itima, Israelian midorozir gumaziba, Amalekia gafigha ghuavira iti. Ezi Moses uan agharimning ataghizi aning uaghirima, Amalekia Israelia gafiragha ghuavira iti. ¹² Ezi gın Mosesın agharimning a girima, a uam aning ghufan ibura. Ezi Aron ko Hur dagiar mam inigha anefazi, Moses a gapera. Ezi aning Mosesın boroghın vong ko vongın tugh, an agharimning suiragha aning gifueghavira ikia, kamaghira ikiavira itima, aruem ghuaghiri. ¹³ Ezi Josua uan adarazi ko Amalekian midorozir gumaziba abinigha, bar me gasighasiki.

¹⁴ Ezi gın Ikiavira Itir God kamaghın Moses migei, “Ni akar kam akınafaritamın an osirighti, gumazamiziba a gınighnigh. Akar kam kamakın, ‘Ki Ikiavira Itir God, ki Amalekia bar me agıvagham. Eghti gumazamiziba ua me

ginighnighan kogham.’ Ni akar kam Josua bagh a diponti, an a barakigh.”

¹⁵ Ikiavira Itir God mikemegha givazima, Moses ofa gamir dakozir mamın ingari. Ezi ofa gamir dakozir kamın ziam mati nir avızir ekiam me an osirigha a ghufezi a ghaze, “Ikiavira Itir God, nan akurazi ki uan apaniba abıra.”

¹⁶ Ezi Moses ghaze, “Ia Ikiavira Itir Godın inir avızim ghufegh bar pın an suiragh.* Guizbangıra, Ikiavira Itir God, zurara Amalekia ko misogh kamaghıra ikiam.”

18

Jetro iza Mosesin gari

¹ Jetro, a Midianian ofa gamir gumazim, a Mosesin amerem. A bizir God Israelia ko Moses bagha amizibar eghaghanim baregha, uaghan dughiar Ikiavira Itir God uan gumazamiziba, Israelia, me inigha Isip ategha izezir eghaghanim baraki. ² Kamaghın amizi, Jetro Mosesin ganasa ize. Moses faragha uan amuim Sipora amadazi, a uan afeziam Jetro bagha ghu. ³ Ezi datirighın, Sipora ko Mosesin otarir pumuningın ko Jetro, me izava otifi. An otarimningın ziamning, Gersom ko Elieser. Moses faragha ghaze, “Ki kantrin igharazimın gumazim, egha kantrin igharazimın iti.” Egha a uan otarir ivariam ziam, “Gersom,” a gati.*

* **17:16:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati. **18:2:** Ua Me Ini 2:21-22 **18:3:** Aposel 7:29

* **18:3:** Hibrun akamın, ziar kam, “Gersom,” a mong kamaghın ghu, “Kantrin igharazimın gumazim.”

⁴ Egha a gın kamaghın mıgei, “Nan afeziamın God nan akurazi, Isipın atrivim na misoghezi ki aremezir puvati.” Egha uan otarir dozim, a “Elieser,” a gati.†

⁵ Ezi Jetro, Mosesin amuim ko an otarir pumuningın akua me iza gumazamiziba puvatizir danganım iza, Godın mıghsiamın boroghıra izava otifi. Kar Moses purirpenibar ingarigha dar ikezir danganım. ⁶ Egha Jetro kamaghın Moses bagha akam amada, “Ki nın amerem Jetro, ki nın amuim ko nın otarimning, e ni bagha ize.” ⁷ Ezi Moses akar kam baregha, ghua tuavimın Jetro bato. Egha Moses aviragha gın ghua an tori. Egha aning uan ikirimirim bagha uaningın azangsigha, me gın Mosesin purirpenimın aven ghue. ⁸ Egha Moses uan amerem bizir aviribar a geghara ghaze, Ikiavıra Itir God Israelian akurvaghasa, Isipın atrivim ko Isipın gumazamizibagh amizi, arazarazir aviriba otifi. Egha a ghaze, me tuavimın zuima, bizir kuraba ko osimtıziba me bativima, Ikiavıra Itir God men akura.

⁹ Ezi Jetro akar kam baregha fo, Ikiavıra Itir God bizir aghuaribar Israelia gamigha, Isipian dafarimın ua me ini. Ezi Jetro akar kam baregha bar akonge. ¹⁰ Egha kamaghın mıgei, “Ga Ikiavıra Itir Godın ziam fe. A Isipın atrivim ko an gumazamizibar dafarimın ia inigha ian akurazi, ia kalabusın ingangarir kurar kam ataki. ¹¹ Ezi ki datirighın fo, Ekiam bar godın igharazibagh afiragha kamaghın ami. Isipia akaba batoghava paza ia gamima, Ikiavıra Itir God ian akura. Ezi ki datirighın fo,

---

† **18:4:** Hibrun akamın, ziar kam, “Elieser,” a mong kamaghın ghu, “God nan akura.”

Ikiavira Itir God bar gavgavizi, an gavgavim godin igharazibar gavgavibagh afira.” ¹² Egha Jetro ofan bar isia mighirizir mam, inigha God ganidi. Egha uaghan ofan igharaziba God ganingi. Ezi Aron ko Israelian gumazir dapaniba iza, Godin damazimin Mosesin amerem koma api.

Me osimtiziba tuisighamin gumazamizir maba amisefe

(Godin Araziba 1:9-18)

¹³ Ezi Dughiar igharazimin, Moses amimzaraghan jasin min aperagha Israelian gumazamizibar osimtiziba tuisisi. Ezi gumazamizir aviriba Moses bagha mizarazimin izavira ikia, ghua guaratizimin tu. ¹⁴ Ezi Jetro, Moses gumazamizibar akurvazir araziba, bar dar gara, egha kamaghin Moses migei, “Maning, gua uaningra ingangarir aviribar gumazamizibar akurvaghosa dagh ami. Ni uabira ingangarir kam damuan marki. Ni gan, ni osimtiziba akira aperaghavira iti gumazamiziba mizaraghara iza ni ko mikimasa, ni mizua tuivighav ikia, ghua aruem gifa.”

¹⁵ Ezi Moses a migei, “Gumazamiziba bizir God damuasa ifongezibagh fofoghasa, na bagha izi. ¹⁶ Gumazitamning bizir mam bagh uaningin atarigh, aning na bagh izeghti, ki aningin migirigiam baregh aningin osimtizim akiram. Egh ki arazir God ifongeziba ko Godin akabar men sure damuam.”

¹⁷ Ezi Jetro kamaghin a migei, “Nan amerem, ni ingangarir kam damuamin tuavir aghuimin zuir puvati. ¹⁸ Ingangarir kam bar nin ekefe. Ni uabira

a damu mangiti nin mikarzim nin amiragham. Eghti gumamaziziba uaghan men mikarziba men amiragham. ¹⁹ Ni datirighin nan akam baraghti, ki tuavir aghuarir mam ni mikimam. Eghti God ni ko ikiam. Arazir kam deragham, ni gumamaziziba bagh Godin damazimin abuir gumazimin min iki. Egh men migirigiar me uari adoziba, ni da inigh a bagh mangi. ²⁰ Egh ni arazir God ifongeziba ko Godin akabar men sure damuva, tuavir me gin mangamimin me mikimiva, arazir me zurara damuamimin men sure damu. ²¹ Egh ni uaghan fofozir gumazir aghuitaba miseveghti, me gumamazizibar dapambar ikiam. Eghti tarazi 1,000plan gumamazizibar gantima, tarazi 100plan gumamazizibar gantima, tarazi 50plan gantima, tarazi 10plan ganam. Gumazir kaba uari abinigh guizbangira Godin atiatingiva an apengan iki, egh gumazir e nighnizir gavgavim men itibar, min iki. Gumamaziziba dagiaba me daning, me gekuti, me arazir kurabar amuan kogham. ²² Eghti gumazir kaba jasbar min iki, gumamazizibar osimtiziba tuisigham. Egh me uari osimtizir muziariba tuisigham. Egh osimtizir ekiaba, me da inigh ni bagh iziti, ni da tuisigham. Egh me nin akuragh ingangarir kam in osimtizim inighti, ingangarim nin osemeghan kogham. ²³ Ki bizir God ni damuasa a ifongeziba ki dar gun ni mikeme, ni dar amu. Ni nan akamin gin mangi, eghti ingangarir kam ni damighti, nin mikarzim nin amiraghan kogham. Eghti ia gumamazizibar osimtiziba ko akabar kirighti, me navir amiriziba iki, egh uamategh uan purirpenibar mangam.”

²⁴ Ezi Moses, Jetron akar aghuir kam baregha kamaghin ami. ²⁵ Egha a Israelian tongin fozir gumazir aghuariba misevegha me atizi, me gumazamizibar gumazir dapanibar min iti. Ezi men marazi 1,000plan gumazamizibar garima, marazi 100plan gumazamizibar garima, marazi 50plan garima, marazi 10plan gari. ²⁶ Egha me zurara jasbar min osimtizibar tuisighamin ingangarim gami. Me uari araziba ko osimtizir muziariba tuisisi, egha osimtizir ekiaba, Moses bagha da amadi. Ezi a uabi da tuisigha dar kiri. ²⁷ Ezi bizir kabar gin, Moses uan amerem Jetron dafarimin suirazi, Jetro uamategha uan nguibamin zui.

God Akar Dikirizir Gavgavim Israelia ko a gami

19

(Sapta 19--31)

Israelia iza Sainain Mighsiamin iti

¹⁻² Ezi Israelia Refidimin danganim ategha zui. Me ghua Sainain gumazamiziba puvatizir danganimin otifi. Me otivizir dughiar kamra, a iakinir me Isipin kantri ataghizimin gin ghua, iakinir pumuning givazi, iakinir namba 3 otozi, me an aruer namba 1in Sainain otifi. Egha me Sainain Mighsiamin boroghin purirpenibar ingarigha apia. ³ Ezi Moses God ko mikimasa mighsiamin ghuanadi. Ezi Ikiavira Itir God mighsiamin ikia Mosesin diagha ghaze, "Ni Israelia migirigiar kaba me daningam, me Jekopin ovavir boriba. ⁴ Ki Isipin amizir biziba, ia uari dar ganigha gifa. Egha ia nan gari ki ia ini, mati

kuarazir bagam uan nguzim uan avizimîn a isi moghin, ki ua bagha ia inigha iza danganir kamîn izezi, ia datirighin na ko iti. ⁵ Egh ia datirighin nan Akar Dikirizir Gavgavimîn suiragh gavgavigh, nan akabar gin mangi, nan gumamazizibar otogham. Nguazir kamîn danganiba bar, ko gumamaziziba bar, me nan adarazira, eghti ki men tongin iarara ua bagh ia misevegham, eghti ia nan gumamazizibara ikiam. ⁶ Egh ia na baghavira itir gumamazizibara iki, egh ofa gamir gumazibar min iki, Kantrin Igharazibar Gumamaziziba bagh abuir gumazimîn ingangarim damuam. Egh ia bar guizbangira nan gumamazizibara ikiva na baghvira ikiam.” Egha Ikiavira Itir God migirigiar kaba gumamazizibar aningasa Moses migei.

⁷ Ezi Moses mighsiam ategha ghua Israelian gumazir dapaniba akuvagha, akar Ikiavira Itir God a mikemeziba, bar dar gun me migei. ⁸ Ezi gumamaziziba bar moghira kamaghin migei, “Bizir Ikiavira Itir God e mikemeziba, e bar dar amuam.” Ezi Moses ghua gumamazizibar akabar gun Ikiavira Itir God migei.

⁹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni oragh. Ki ghuariar mitiar pizimîn aven ki ia bagh iziva, ni ko mikimam. Dughiar kamîn gumamaziziba oraghti, ki ni ko mikimam. Eghti me datirighin ikegh mangi, me zurara nin migirigiaba nighnizir gavgavim dar ikiam.” Ezi Moses gumamazizibar akabar gun, Ikiavira Itir God migei.

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God Moses migei, “Ni mangi

gumazamizibav kim suam, me datirighin ikegh mangi gurumin, me uari na daningisi uan nighniziba ko araziba akirigh, bar zuegh. Egh me uan korotiaba ruegh, nan ziam fisi uari akirigh. ¹¹ Me uari akirigh tugh gavgavigh iki mangi aruer namba 3in otogh. Dughiar kam, ki Sainain Mighsiamin izighiri gumazamiziba bar, men damazimin otogham. ¹² Egh ni mighsiam bagh mitaghniam atigh. Eghti gumazamiziba mitaghniar kamin vongin mangan marki. Ni deraghvira me mikim, me deraghvira ganigh, me mitaghniar kamin ikiavkinigh vongin mangi, mighsiamin mavanangan kogham. Guizbangira me mighsiamin boroghira mangan ki anogoroke. Gumazitam mitaghniamin ikiavkinighti, me a misueghti an aremegham. ¹³ Egh me dafaribar an suiragh a misueghti an aremeghan marki. Me dagiabar a ginifigh, o afuzitam a biragh. Gumazitam, o asizitam mitaghniamin ikiavkinighti, ia arazir kam bagh a misueghti an aremegh. Ia dughiar vamiran, ia mighsiamin anang. Ia sigham baraghamin dughiam, ia mangi.”

¹⁴ Ezi Moses mighsiam ategha uaghirigha gumazamizibav mikeme. Ezi me an akam baregha, me uari God daningasa uan nighniziba ko araziba akirigha, egha zue. Me uan korotiaba ruegha Godin ziam fer arazim damuasa uari akiraghasi. ¹⁵ Ezi Moses me migei, “Ia zuerim bagh uari akir tugh gavgavigh iki. Egh datirighin ikegh mangi zuerimin, ia amiziba ko dakuan marki.”

16 Ezi dughiar namba 3in mizarazimin arariba dagarvazi onimariba taghtazima, ghuariar mitiar pizir mam izaghira mighsiam avara. Ezi me sighar ararer gavgavir mam baraki. Egha gumazamizir danganir kamın itiba, bar atiatigha nisi. 17 Ezi Moses gumazamiziba inigha, me itir danganimın azenan ghua men faragha ghua God bativasa zui. Me mighsiamın boroghın ghua, an apengan zarimın tuifi. 18 Ezi Ikiavira Itir God avimın aven ikia, egha izaghira Sainain Mighsiamın iti, ezi migharir ekiam mighsiam bar anevara. Migharir kam ghuavanaga, mati avir ekiamın migharim ghuavanadi. Ezi mikimkizir ekiam mighsiamın oto. 19 Ezi sighamın ararem bar ekevegha pamtem ara ghuavira iti. Ezi Moses God migei. Ezi God a ikarvazi, an tiarim mati ararim dagarvasi. 20 Ikiavira Itir God izaghira Sainain Mighsiamın orazimın ikia, egha Mosesin dei. Ezi Moses ghuvanadi.

21 Ezi Ikiavira Itir God kamaghın a migei, “Ni magari, mighirigiar gavgavim gumazamizibar aningighti me mitaghniar kamın ikiavkinigh izi nan ganan marki. Me kamaghın damigh, men aviriba arighiregham. 22 Nan boroghın izir ofa gamir gumaziba, me uaghan uari na daningisi, uari akirigh nan damazimın zuegham. Puvatighti, ki ivezir kuram me daningam.”

23 Egha Moses Ikiavira Itir God kamaghın a migei, “Ni akar gavgavim e ganingi, kamaghın gumazamiziba mighsiamın mangan kogham. E mitaghniam arigha mighsiamın apinim ighuigha,

e kamaghin fo, mighsiar kam, a nin mighsiamra, egha ana anogoroke.”

²⁴ Ezi Ikiavira Itir God a ikaragha ghaze, “Ni magiri, Aron inighti a ni ko uamategh anang. Eghti ofa gamir gumaziba ko, gumazamiziba bar mitaghniar kamın ikiavkinigh na bagh mighsiamin anangan marki. Me kamaghin damighti, ki ivezir kuram me daningam.”

²⁵ Ezi Moses akar kam baregha gumazamizibar bighan iraghugha, Ikiavira Itir God mikemezir migirigiaba bar me migei.

20

Godin 10plan Akar Gavgaviba (Godin Araziba 5:1-21)

¹ Ezi God kamaghin migei:

² Ki uabi, ki Ikiavira Itir God, ian God. Kirara Isipin kantrin ia inigha ian akua azenan ize. Kar danganir ia ingangarir gumazamizir kinibar ikezim.

³ Ia bar narara gin mangi nan ziamra fam. Egh ia asetamin gin mangan bar marki.

⁴ Ia uari bagh marvir guatam an ingaran marki. Ia overiamin itir bizitam, ko nguazimin itir bizitam ko dipamin aven itir biziba, ia bizir kabar gan, dar min marvir guatamin ingaran

---

20:4: Ua Me Ini 34:17; Ofa Gami 19:4; 26:1; Godin Araziba 4:15-18; 27:15

marki. ⁵ Ia asetam ko marvir guatamin ite-
vibar piriva an ziam fan marki. Guizbangira,
ki Ikiavira Itir God, ki ian God. Egh godin
ifavaritamın amamangatıghti, a nan dan-
ganim inian kogham. Bar puvati. Gumaza-
mizir nan aghuaziba, me osimtızim iti, ezi
ki ivezir kuram me ko men ikızim daning
mangivira ikiti, men ikızimın igiar boriba ko
aziziba otogham. ⁶ Ezi gumazamizir bar na
gifongeziba, me nan Akar Gavgavibar gin zui.
Ki bar ian ovavir boriba men apangkuvigh ka-
maghira iki mangi, men 1,000in ovavir borir
gin izamibar otogham.

⁷ Nan ziam, Ikiavira Itir God, ian God, ia puram
a diponan marki. Guizbangira, gumazamizir
pura nan ziam diboriba, Ikiavira Itir God ka-
maghin me mikıman kogham, pura bizim, me
osimtıziba pu. Bar puvati, a ivezir kuram me
danıgam.

⁸ Ia Sabatin dughiam deragh a ginighnigh mikim
suam, a dughiar ki ua bagha inabazimra
ikiam. ⁹ Ia wighın vamira, 6plan aruebar aven
ingangariba bar dar amuam. ¹⁰ Ezi namba
7in dughiam, kar Ikiavira Itir God, ian Godin
dughiamra. Kar dughiar ia avughsamim. Egh
Sabatin dughiam, ia bar ingangaribar amuan
marki. Ia uan otariba, guiviba, ingangarir gu-
maziba, ingangarir amiziba, asıziba, ko ikızir

20:5: Ua Me Ini 34:6-7; Diboboniba 14:18; Godin Araziba 7:9-10

20:7: Ofa Gami 19:12   **20:8:** Ua Me Ini 16:23-30; 31:12-14

20:9: Ua Me Ini 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Ofa Gami 23:3

igharazibar gumazamizir iza ian nguibamın itiba, ia bar ingangaribar amuan kogham.
 11 Guizbangıra, Ikiavıra Itir God 6plan aruebar nguazim ko overiam, ongarımın ko dar itir biziba bar adar ingari. Egha namba 7ın aruem an avughse. Kamaghın amizi, Ikiavıra Itir God, Sabatın dughiam deraghavıra a ginighnigha an anogorogha a gamizima, an a baghvıra ikiamın dughiamın oto. Kar Godın dughiamra.

12 Egh ia vaghvagh uan afeziam ko amebamın apengan iki, men akabar gın mangı. Ia kamaghın damighıva, ia dughiar ruarımın nguazir kamın ikiam, kar nguazir Ikiavıra Itir God, ian God a isa ia ganıdim.

13 Egh ia gumazamizir igharazibav soghti me arımıghiran marki.

14 Egh ia poroghamiba uari bakıa uari ko akuir arazim damuan marki.

15 Egh ia biziba okıman marki.

16 Egh ia ifavarir akabav kimıva gumazamizir igharazitamın ziam gasighasıghan marki.

20:11: Jenesis 2:1-3; Ua Me Ini 31:17   **20:12:** Godın Arazıba 27:16; Matyu 15:4; 19:19; Mak 7:10; 10:19; Luk 18:20; Efesus 6:2-3

20:13: Jenesis 9:6; Ofa Gami 24:17; Matyu 5:21; 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9; Jems 2:11   **20:14:** Ofa Gami 20:10; Matyu 5:27; 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9; Jems 2:11

20:15: Ofa Gami 19:11; Matyu 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9

20:16: Ua Me Ini 23:1; Matyu 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20

¹⁷ Egh ia gumazir igharazitamin dipenim bagh navim dikavan marki. Egh an amuim bagh navim dikavan marki. Egh an ingangarir gumazim, ingangarir amizim, bulmakau, donki, ko an bizir igharaziba bar, da bagh navim dikavan marki.

*Gumazamiziba Godin atiatingi
(Godin Araziba 5:22-23)*

¹⁸ Ezi gumazamiziba gara orazima, ararim pamtem dagarvazima, sigham araima, onimarim taghtazima, migharir ekiam mighsiam avara. Ezi me bar atiatinga puvira nisi. Kamaghin amizi, me sivagha ghua mighsiamin saghon tuifi. ¹⁹ Egha me kamaghin Moses migei, “Ni uabi e mikimti e ni baragham. God e mikimti, e arimighiregham.”

²⁰ Ezi Moses me migei, “Ia atiatingan marki. God kamaghsua ifonge, ia bar an atiatingh an apengan iki, egh arazir kurabar amuan kogham. Kamaghin a iza ian navir averiabagh foghasa, da guizbangira a baghavira iti, o puvati.” ²¹ Egha gumazamiziba saghon tuivighavira itima, Moses uabira ghua God aven itir ghuariar pizimin boroghin zui.

Ofa gamir dakozimin araziba

²² Ezi ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni kamaghin Israelia akar kabar me mikim suam, ‘Ia uari ganigha kamaghin fo, ki Uan Nguibamin ikia, ia ko mikeme. ²³ Ia orakigh. Ia gol ko silvan asebar marvir guabar ingar, dar ziaba fan marki. Ki uabira, ia bar nan ziamra fam. ²⁴ Ia nguazitaba

inigh na bagh ofa gamir dakozimîn ingar. Egh ofa gamir dakozir kamnang gisîn, ia sipsipba ko bulmakauba ofan mîn da isi na daningigh, ofan taba, kar ia da tueghti da bar isi mighirighamin ofaba. Eghti taba, kar ia gumazamiziba na ko navir vamîran ikiasava amir ofaba. Egh ia danganir ki inabazibar kamaghîn nan ziam fiti, ki izi deragh ia damuam. ²⁵ Ia ofa gamir dagiar dakozimîn ingar, egh dagiar gumaziba dighoreziba inian marki. Guizbangîra, ia ofa gamir dakozimîn ingarsi, dagiar tuizimîn dagiar ekiatam amineghti, arazir kamîn dagiar kam nan damazimîn zueghan koghti, nan ingangarim bar deraghan kogham. ²⁶ Ia ofa gamir dakozimîn ingarighti a pîn ikiti, ia adîriziamîn ingarigh mavanang, egh arazir kamîn ofa damuan marki. Bar marki. Ia kamaghîn damigh, adîriziamîn mavanangti, me ti ian mikarzir mogomebar ganigham. Arazir kam derazir puvati.’”

21

Hibrun ingangarir gumazir kinibar garir araziba

(Godin Araziba 15:12-18)

¹ Egha Ikiavîra Itir God kamaghîn mîgei, “Ni Israelia damuamin arazibar gun me mikim: ² Ia Hibruian gumazitam ingangarir gumazir kinitamîn mîn a givezeghti, a ian ingangaribar amu mangi, 6plan azenibar tugh. Egh namba 7în azenimîn ia aneteghti a mangi. Egh a dagiar taba ia daningan marki. Bar marki. ³ A faragha odiarimîn ikia

20:25: Godin Araziba 27:5-7; Josua 8:31
25:39-46

21:2: Ofa Gami

nin ingangarir gumazimin oto, egh a gin mangisi, a uabira mangi. A faraghavira amuimin ikia nin ingangarir gumazimin oto, egh dughiar a ni ateghamim, a uan amuim inigh a sara mangam. ⁴ Egh an gumazir dapanim amizim a danighti, a boriba bateghti, amizir kam uan boriba ko, me uan gumazir dapanim ko ikiam. Eghti gumazimra firighirigh mangam.

⁵ “Egh ingangarir gumazim suam, ‘Ki uan gumazir dapanim gifongegha, uan amuim ko boribagh ifongegha, me ataghiraghan aghua,’ ⁶ eghti an gumazir dapanim a inigh Godin Dipenimin mangi. Egh ingangarir gumazim tiar akam o temer tiar akamin miriamin asaraghav itimin boroghin tughiv iki. Eghti an gumazir dapanim dikonir tam inigh, egh an kuarim okoregham. Arazir kamn a gumazir dapanir kamn ingangarir gumazir kinimra iki mangiti, an ovevemn dughiam otogham.

⁷ “Egh gumazitam uan guivim ingangarir amizir kinimin min anemadaghti, gumazir dapanim a givezeghti, gin namba 6in azenim givaghti, an aneteghti a ingangarim ateghan kogham. Ia ingangarir gumazibagh ami moghin, ingangarir amizibar amuan kogham. ⁸ Gumazim ingangarir amizitam givezegh, uan amuir dozimin min an ikisi, ua gin uan amuir dozir kamn aghuaghiva, uam an afeziamn teghti a uam a givezegham. Gumazir kam arazir aghuimin amizir kam gamizir puvat. Kamaghin a kantrin igharazitamin gumaziba bagh anemangiti me a givezan marki. ⁹ Egh gumazir kam uan otarim ginighnigh ingangarir amizir kinir kam a

daningisi, a deraghvira uan guivimin min a damu. ¹⁰ Egh gumazir dapanim amizir igharazimin ikisi, a ingangarir amizir a faragha ikezir kam, deragh a damu. A faraghavira a gami moghin, dagheba ko korotiaba a daning, egh a ko dakuvira iki. ¹¹ An arazir 3plan kabar amuan kogh, egh pura amizir kam ateghti a mangi. Gumazim uabi givesi a mikiman marki.”

Midoroziba akiramin araziba

¹² Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Gumazitam pamten gumazitam misueghti, an aremeghti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. ¹³ Eghti a gumazir kam misueghti an aremeghan nighnizim ikian koghti, Godra gumazir kam ateghti an an agharimin pazi a damutima an aremegham, eghti gumazir a misoghezim an ari mangi nguibar ki ia bagha misevezimin mangigh, egh a deraghvira ikiam. ¹⁴ Eghti gumazitam gumazir igharazim bagh navim ikuvigh, a misueghti ana aremeghsi nighnigham, ia a misueghti an aremegh. An ari mangi nan ofa gamir dakozimin ikiti, ia a inigh danganir igharazitam mangigh, a misueghti an aremegh.

¹⁵ “Egh gumazitam uan afeziam ko amebam misuegham, ia a misueghti an aremegh. ¹⁶ Eghti tav gumazitam okemegh, a damighti an an ingangarir gumazir kinimin min ikiam, o gumazir igharazim ateghti an a givezegham, ia gumazir arazir kam gamizim misueghti an

---

21:12: Ofa Gami 24:17   **21:13:** Diboboniba 35:10-34; Godin Araziba 19:1-13; Josua 20:1-9   **21:16:** Godin Araziba 24:7

aremegh. ¹⁷ Eghti gumazitam uan afeziam ko amebam paziva aningın atariva aningın ziamning gasighasighti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. ¹⁸⁻¹⁹ Ezi gumazitamning uaningın atariva, egh tav dafarim medagh, tav misuegham, o dagiatamin tav biragh, a misueghti an aremeghan koghti, ia gumazir kamın arazir kuram ikarvaghan marki. Eghti gumazir osımtızir ekiam inizir kam, a dakozimın iki, egh gın a dikavigh asadivir aghorimın suiragh daruam. Eghti gumazir a misoghezir kam dagiar taba a givezam. Eghti dagiar kaba gumazir kamın ingangarim ataghizir dughiabagh ivezam. Gumazir a misoghezir kam a geghuv mangı dughiar a ua deraghamim otogham. ²⁰ Ezi gumazitam aghorim inigh uan ingangarir gumazim o ingangarir amizir kınim misueghti, ingangarir gumazim o amizim dughiar kamra bizir kam bagh aremeghti, ia ivezir kuram gumazir dapanir kam a danıngam. ²¹ Eghti gumazim o amizir kam dughiar vamira o pumuningın ikegh gın aremeghti, ia an gumazir dapanim ivezir kuram a danıngan marki. Guizbangıra, ingangarir gumazim, kar an gumazir dapanimın bizimra, eghti ovengezir gumazim datırighın an ingangarim damuan kogham. ²² Eghti gumazitaba uariv soghıva amizir navim asangizim misueghti, a borir kuam bateghti, amebam deraghti, gumazir amizim misoghezir kam, an pam ifongezi moghın gumazir kam dagiabar uan osımtızim akıram.

Eghti araziba tuisizir gumazim dagiar kabar amamangatighti, gin amizir kamın pam da iniam. ²³ Eghti amizim osımtızim inighti, ia bizir kam ikaragh osımtızim gumazir a misoghezim datigh. Amizim aremeghti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. ²⁴ Egh an damazim, atarim, agharim, o suem ikuvighti, ia kamaghıra da ikarvagh. ²⁵ Eghti gumazim amizir kam avimın an mikarzim daboroghti, ia an mikarzim daborogh. Eghti an an mikarzim gasıghasıghti duam otoghti, ia kamaghıra a ikaragh. Egh a benimın a misueghti, kamaghıra ia benimın a ikaragh. ²⁶ Egh gumazitam uan ingangarir gumazim o ingangarir amizim damazim misueghti a ikuvighti, a ua an ingangarir gumazim o amizimın mın ikian kogham. Gumazir kam aneteghti a mangi. Kar damazir asıghasızir ivezim. ²⁷ Egh a ingangarir gumazim o amizim misoghıra an atarim asigh, egh aneteghti a mangi. Kar atarimın ivezim.”

Bulmakaun arazir kuram, akıramın araziba

²⁸ Ikiavıra Itir God kamaghın migei, “Bulmakaun tam uan komın gumazitam o amizitam biraghti an aremeghti, ia bulmakaun kam misueghti an aremegh. Eghti ia an tuzim aman marki. Eghti bulmakaun ghuavim, an osımtızim inian kogham. ²⁹ Bulmakaun kam gumazamizibagh inivıra ikiti, gumazamiziba pamtemın an ghuavim mikımti, an ghuavim a isıva divazimın anetighan koghti, bulmakau tav misueghti an aremegham, eghti ia kamaghın damu. Ia bulmakaun kam ko an ghuavim, aning

misueghti, aning aremegh. ³⁰ Eghti gumazir araziba tuisizim amamangatigh dagiabar ivezir dibobonim diboroghti, gumazir kam gumazir aremezim bagh an adarazi me givezam. Arazir kamın bulmakaun kam arazir kuram givezegh, uaghan a uabi angamira ikisi a uabi givezam. A kamaghın damigh an ovengeghan kogham. ³¹ Bulmakaun tam, otaritam o guivitam misueghti an aremeghti, ia arazir kamra gın mangi. ³² Egh bulmakaun tam ingangarir gumazim o ingangarir amizir kinitam misueghti an aremeghti, bulmakaun kamın ghuavim, 30plan silvan dagiaba isi ingangarir gumazimın gumazir dapanim danıngam. Egh ia dagiabar bulmakaun kam ginivighti, an aremegh.

³³ “Egh gumazitam nguazimın itir mozim avarazir biziba angarigh, o mozim gıkuigh, egh anevaraghan koghti, bulmakaun tam o donkin tam izi mozir kamın magırigh aremegham, ³⁴ eghti gumazir mozim gukuizim asizimın ghuavim givezam. Egh a uabi asizir kamın kuam iniam. ³⁵ Eghti gumazitamın bulmakau gumazir igharazimın bulmakau misueghti an aremeghti, aning gumazir igharazitamın amamangatighti, a bulmakaun angamira itir kam givesegh. Egh aning dagiar kaba ko bulmakaun aremezimın asiziba uaning tuiragh, uaning danıngam. ³⁶ Eghti gumazamiziba fogh suam, bulmakaun kam an asizibav sozir bulmakau. An ghuavim deragh divazimın aven a geghuvan koghıva, a bulmakaun angamira itim isi gumazir igharazim danıngam. Egh a uabi bulmakaun aremezimın asizim iniam.”

22

Arazir kuraba akiramin araziba

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Gumazitam bulmakaun tam o sipsip tam okemegh a misueghti an aremegham, o anemadaghti me a givezegham, eghti ia a damighti, a 5plan bulmakaubar bulmakaun kam ikaragham, o a 4plan sipsipbar sipsipin kam ikaragham. ²⁻⁴ Kamaghin a deraghvira da ikarvaghham. A ikarvaghamin bulmakauba o sipsipba puvatighti, ia aneteghti, gumazir igharazitam ingangarir gumazir kinimin min a givezeghti, ia dagiar kaba inigh asizir an okemezir kam ikarvaghham. Egh an okemezir bulmakau o donki o sipsip an dafarimin ikivira ikiti, a pumuningin ivezim uam a gisin aning inigh uan okimakiam ikarvaghham.

“Okimakar gumazim dimagarimin dipenimin tiar akamin aven mangisi damuti, dipenimin ghuavim an suiragh, a misueghti an aremegham, eghti gumazir kam osimtiziba puvatigham. An aruemin a misueghiva egh osimtizim ikiam.

⁵ “Gumazitam uan bulmakauba ateghti da mangi an nguazim ko an wainin azenimin tintinibar daru damiva, mitaghniamin ikiavkinigh gumazir igharazimin azenimin daghebar ameghti, bulmakaubar ghuavim uan azenimin dagher aghuariba da ikarvaghham. Egh uaghan wainin oviziba gumazir kam ikarvagh a daningam.*

---

* **22:5:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

⁶ “Gumazitam uan dadam daboroghti avim isi bar ekevegh mangi, mitaghniamin ikiavkinigh gumazir igharazimin witin azenim, o witin me dighora pozim mikinizibar isighti, gumazir avim atizir kam, bizir isizir kaba bar da ikarvagh.

⁷ Gumazitam dagiataba o bizir igharazitaba isi uan namakam danighti a dar gan ikiti, okimakiar gumazitam bizir kaba okemegham, gin me okimakiar gumazimin suiraghti, okimakiar gumazir kam bizir pumuning pumuningin dagiaba ko bizir an okemeziba ikarvagh.

⁸ “Egh me okimakiar gumazim inighan koghti, ia gumazir bizibar garim inigh na bagh izi anetighti, a nan damazimin mitigh. Egh a kamaghin mikim suam, ‘Ki guizbangira, bizir kaba okemezir pu-vati.’

⁹ “Egh dughiaba zurara gumazitam uan namakam ko bizir kabagh nighnigh uaning adogham. Aning bulmakauba, donkiba, sipsipba, korotiaba o bizir igharazibagh nighnigh, uaning mikimiva tav suam, ‘Kar nan bizimra,’ eghti ia aning inigh iziti aning nan damazimin tughti ki aning baragh suam, kav ifari. Eghti gumazir ifarir kam bizir pumuning pumuning ikarvagh namakam daningam.

¹⁰ “Eghti gumazitam donki, bulmakau, sip-sip, ko asizir igharazitam, a isi uan namakatam daningighti ana bagh a damuam. Eghti asizir kam osimtizitam a batogham, o an ovegham, o apaniba uariv sogh midorozimin tongin asizir kam modogh a inigh mangighti, gumazitam an ganighan kogham. ¹¹ Egh aning na bagh izi nan damazimin mitigh, egh namakar asizimin

garim Ikiavira Itir Godin ziam a dipon suam, ‘Bar guizbangira, ki nin asizitam gasighasighizir puvatigha, tam okemezir puvati.’ Eghti asizimn ghuavim an migirigiam baregh ifuegham. Eghti an namakar kam asizir ovengezir kam ikarvaghan kogham. ¹² Eghti okimakiar gumazitam asizir kam okemeghti, namakar kam, an asizim ikarvagh ivezim asizir ghuavim daningam. ¹³ Asizir atiatam asizir kam misueghti, namakam asizir tuzir dughoraghirezir tam o agharir tam inigh namakamin akagham. Eghti ana asizir kam ikarvaghisi dagiatabar aningan kogham.

¹⁴ “Gumazitam uan bulmakau ateghti an namakam ingangarim bagh a inighti, egh dughiar bulmakaun ghuavim itir puvatizimn, bulmakaun kam osimtizim batogham o ana aremeghti, gumazir kam asizimn ghuavim givezam. ¹⁵ Eghti bulmakaun ghuavim uan namakam ko ikiti, bulmakau osimtizim batoghti namakam a givezan kogham. Egh namakam faragh dagiar akuatam ingangarim bagh bulmakau inighti, bulmakau osimtizim batoghti an a givezan kogham. Guizbangira, dagiar a faragha aningizim ana givezegha gifa.”

God me migeir arazir maba

¹⁶ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Gumazitam guivir igiamn garima, a gumaziba ko akuizir puvatizi, me gumazitam bagha a ginabazir puvati, gumazir kam a inigh a gkaghonegh a ko dakuighiva, gumazir kam an ikisi ivezim isi guivimn afeziam givezeghiva, amizir

kamın ikiam. ¹⁷ Eghti guivir kamın afeziam gumazir kamın aghuaghti, gumazir kam uabi dagiaba isi amizimın afeziam givezam. Ivezir kamın dibobonim, a izevir amizim gumazitam ko akuizir puvatizimın mın ikiam.

¹⁸ “Ia imezibagh amir amizibav sueghti me arımighiregh.

¹⁹ “Gumazitam, amizim ko akuir arazim, asızir amebatam ko a damighti, ia a misueghti an aremegh. Amizitam, gumazim ko akuir arazim, asızir apurim ko a damighti, ia a misueghti an aremegh.

²⁰ “Eghti tav asem bagh ofa damigh egh an ziam feghti, ia a misueghti an aremegh. Ia Ikiavira Itir God baghvira ofa damu, egh an ziamra fi.

²¹ “Ia kantrin igharazimın gumazir ia ko ititam pazıva a damuan marki, egh osımtizim a darıghan kogham. Ia fo, ia faragha an mın kamaghıra Isipın kantrin ike. ²² Ia pazıva amizir pam aremezim damuan marki, egh uaghan borir afeziam aremezim pazıva a damuan marki. ²³ Ia pazi me damuti, me akurvazim bagh na bagh arangti, ki men dimdiam baragham. ²⁴ Egh ki navim ikuvigh, gumazir kurabar amighti, me izi ia misoghti, ia arımighiregham. Kamaghın, ia uaghan amuiba paba puvatigham, eghti ian boriba afeziaba puvatigham.

²⁵ “Nan gumazamizir dagiaba ko biziba bar puvatiziba, men tav ia da dagiataba inighti ia me

---

22:18: Godın Arazıba 18:10-11   **22:19:** Ofa Gami 18:23;
20:15-16; Godın Arazıba 27:21   **22:20:** Godın Arazıba 17:2-7

22:21: Ua Me Ini 23:9; Ofa Gami 19:33-34; Godın Arazıba
24:17-18; 27:19   **22:25:** Ofa Gami 25:35-38; Godın Arazıba
15:7-11; 23:19-20

daning nighnigh suam, a gin ua ia ikarvaghm. Ia gumazir dagiar ingangaribagh amibar min, gumazir kaba da, dagiar kaba ua da iniva, dagiataba uam a gisin darighan marki, Bar marki. ²⁶ Gumazir tam ian dagiaba inigh uan korotiar azenimin azuim isi ia daning mikim suam, korotiar kam kamaghin ian aka, a gin dagiar kaba ua da ikaraghm. Eghti ia uam an korotiar azenan azuim, dughiar kamra aruem tighar magiram, ia uam a daningigh. ²⁷ Guizbangira, a bar korotiar azenimin azuir kamra iti. Egh dimagarimin a fefem a daningti, an arugharughan kogham. Eghti ni korotiar azenimin azuir ruarimin suiraghti, a bizir tizimin uan mikarzim avaragh dakuam? Ki gumazamiziba bar men apangkufi. Kamaghin, gumazir kam uabin akurvaghisi na mikimti, ki an migirigiam baraghm.

²⁸ “Ia God, akar kuraba a mikiman kogham. Egh ia akar kuratam uan gumazir dapanitam mikiman kogh, an ziam gasighasighan kogham.

²⁹ “Ia uan witin faragha zuiba, ko wainin dipar faragha zuiba, ko olivin borer faragha zuiba, ia nan anogoroghan marki. Egh ia da inigh ofan min nan ziam fisi na daning. Egh ia uan otarir ivariaba na daning. ³⁰ Ia uaghan uan bulmakaun faragha otiviziba ko sipsipin faragha otiviziba na bagh ofa damu. Bulmakaun nguzim ko sipsipin nguzim 7plan aruebar uan amebam ko ikeghti, namba 8in dughiam, ia a misueghiva na bagh ofa damuam. ³¹ Guizbangira, ia nan gumazamizibara. Kamaghin amizi, asizir atiatam misogha dughoragh-

suezir asizim, ia an tuzitam aman marki. Ia an tuziba isi afiabar aning.”

23

Israelia arazir aghuaribara damu

¹ Moses Ikiavira Itir Godin akam kamaghin anekuri, “Ni bizir otozitam baraghizi, a guizin akam puvati, ni bizir kam tintinibar a mikiman marki. Gumazitam arazir kuratam damighti, osimtizim an ikiti, ni kotin aven akar ifavaribav kimiva an akurvaghan marki. ² Gumazir

aviriba arazir kurabar amuti, ni men arazibar gin mangan marki. Eghti gumazir aviriba kotiamin mangiva, kotiam gifaramin migirigiabav kimiti, ni men arazir kabar gin mangan marki. ³ Gumazitaba gumazir biziba puvatizim kotiam datighti, a uabin akurvaghsi ni inighti, ni gumazir biziba puvatizimin akurvaghsi ifavarir migirigiabav kiman marki.

⁴ “Eghti nin apanimin donki o bulmakau divazim ategh pura daruti, ni an ganigh, uam a inigh gumazir kam bagh mangi. ⁵ Ni gumazir ian aghuazimin donkin ganti, a bizir osimtiziba ater irighiv ikiti, ni gumazir kamin akuragh uam an donki ghufegh. Ni aneteghti a nguazimin irighiv ikian marki. ⁶ Gumazir biziba puvatizitam kotiamin mangiti, ia kotiamin aven a gifariva a dikabinan marki. ⁷ Ni migirigiar ifavaribar gumazim gasiva a isi kotiam darighan marki. Egh

---

23:1: Ua Me Ini 20:16; Ofa Gami 19:11-12; Godin Araziba 5:20

23:3: Ofa Gami 19:15   **23:4:** Godin Araziba 22:1-4   **23:6:**

Ofa Gami 19:15; Godin Araziba 16:19

gumazir aghuarim arazir kuratam damighan koghti, ia isi kotiam datighiva, ni puram a misueghti an aremeghan marki. Guizbangira, gumazir arazir kurar kam gamim, an osimtizim ikivira ikiti ki a isi kotiam datighti, an ovengam. ⁸ Gumazitam ia apezeper kotiam gifarisiva dagiaba ia daningti, ia dagiar kaba inian marki. Guizbangira, arazir kam gumazir dapanibar damaziba apirizi me deravira nighnizir puvati. Egha arazir kam uaghan gumazir aghuarir osimtiziba puvatizibar kotiam gasighasisi. ⁹ Kantrin igharazibar gumazamizir ia ko itiba ia pazi me damuan marki. Guizbangira, ia uari faragha uan kantri ategha Isipin kantrin ikegha, Kantrin Igharazibar Gumazamizibar navir averiabagh fogha gifa.”

Namba 7in azenim ko Sabatin dughiamin araziba

¹⁰ Ezi Moses Ikiavira Itir Godin akam isa Israelia migei, “Ia azenibar dagheba opariva, dagheba ini-amin dughiamin da asi pozibav kin, mangi 6plan azenibar otifigh. ¹¹ Eghti namba 7in azenimin ia nguazim ateghti an avughsi pura iki. Egh ia an otivir dagheba inian marki. Ni uaghan arazir kamra wainin azenim ko olivin azenim damu. Eghti biziba puvatizir gumazamizibara, azenir kabar dagheba iniam. Egh gumazir biziba puvatiziba, me dagher naba ateghtima, asizir atiaba dagher kabar ami da givagham.

23:9: Ua Me Ini 22:21; Ofa Gami 19:33-34; Godin Araziba 24:17-18; 27:19   **23:10:** Ofa Gami 25:1-7

12 “Eghti wikba bar ni 6plan dughiabar uan ingangaribar amu, egh namba 7in dughiam ni ingaran marki. Ni avughsi. Eghti arazir kamin nin donki, bulmakau, ko ingangarir gumazir an amebam nin dipenimin a batezim, ko Kantrin Igharazibar Gumamazir ni ko itiba, me bar avughsi, egh deraghvira ua gavgavir igiam iniam.

13 “Ni deraghvira oreghiva nan akar ki ni ganingizibar gin mangi. Egh ia asebar ziaba diponan marki. Egh me ko mikiman marki. Bar marki.”

Isar ekiar 3pla

(Ua Me Ini 34:18-26; Godin Araziba 16:1-17)

14 Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia azeniba vaghvagh dar dughiar 3plan na bagh isam damu nan ziam fam. 15 Ki Akar Gavgavimin ia mikemezi moghin, ia Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam a damuva, uari akuvagh nan ziam fi. Egh dughiar ki Abipin iakinimin inabazimin, ia 7plan dughiabar, yis puvatizir bretra ami. Ia fo, iakinir kamra ia Isipin kantri ataki. Egh ia na bagh izisi dafarir kinibar izan marki. Ia izi nan ziam fisi, na bagh ofan taba inigh izi.

16 “Egh uaghan ia Azenibar Dagher Igiaba Asiamin Dughiamin ia na bagh isam damu. Dughiar ia witin faragha aniba iniamim, isar ekiar kam otogham.

“Egh ia Averpenibar Iki Dagher Abuananaba Asiamin Dughiam, ia na bagh isam damu. Ia

---

23:12: Ua Me Ini 20:9-11; 31:15; 34:21; 35:2; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:13-14   **23:15:** Ua Me Ini 12:14-20; Ofa Gami 23:6-8; Diboboniba 28:17-25   **23:16:** Ofa Gami 23:15-21; 23:39-43; Diboboniba 28:26-31

iakinir iter oviziba anir dughiamin, ia dagher abuananaba asigh dar pozibav kinigh, egh isar kam damu. ¹⁷ Egh azeniba vaghvagh, dughiar 3plan kaba, ian gumazamiziba bar izi, egh ia nan ziam fisi, nan damazimin otogh, ki Ikiavira Itir Godin ian Ekiam. ¹⁸ Egh ia asizim isi na bagh ofa damuva, egh an ghuzim isi na daningisi, ia Bret Yis itim sara ofa damuan marki. Ia asizir ofa damuamimin oviba bar da tuegh. Egh ia oviba ateghti da iki mangi amimzaraghan otivan marki.

¹⁹ “Ia dagher faragha asiba, dar dagher bar aghuibara, ia da inigh nan Dipenimin mangi ofan min, ki Ikiavira Itir God, ian God, da na daning.

“Egh ia memen nguzitam isi minem darugh, an amebamin oter eborim sara anevighan marki.”

God akar dikirizir maba Israelia ganidi

²⁰ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia oragh. Ki enselin mam amadaghti a tuavimin ia ko mangi ia geghuv, ian aku mangi kantrin ki ia bagha dikirizimin otogham. ²¹ Ia deragh an akam baragh, egh an gin mangi. Egh ia an akam batoghan kogham. Guizbangira, nan gavgavim a ko iti, eghti a gumazamizir an akaba batozibar arazir kuraba gin amangan kogham. ²² Ia an akamin gin mangigh, egh bizir ki mikemezibar amighti, ki ian apanibar apanimin min otogh me misogham. Eghti gumazir ia adogha ia batoziba, ki me adogh me batuegham. ²³ Eghti nan ensel ian faragh mangiva, ia inigh Amorian nguazimin aven mangi, egh Hitia, Peresia, Kenania, Hivia, ko Jebusia, men nguaziba bar dar aven mangam.

Egh ki bar me kuavaremegham. ²⁴ Ia teviba pirigh men asebar ziaba fan marki. Egh ia men asebar ziaba fer araziba inian kogham. Egh ia men asebar marvir guaba da kunti da iriti, ia dagh asighasigh. Egh guarir akinir men ofa gamir dakozibar tuivav itiba, da a bighiva da misarirarikigh. ²⁵ Egh ia nan ziamra fi, kirara Ikiavira Itir God, ian God. Ia kamaghin damuti, ki bar deraghvira ia damuva, dagheba ko dipaba ia daningiva, ia dam arimariaba batuegham. ²⁶ Egh ki amiziba ateghti me deraghvira boriba batam. Egh ki amizir paba itibar, naviba apiran kogham. Eghti me bar boriba batam. Ia zuamira ovengan kogham. Puvati. Ki ia ateghti, ia dughiar ruarimin nguazir kam in ikiam. ²⁷ Egh ki ian faragh mangi, egh atiatur ekiam ian apanibar atigh, me damuti me akong tintinibar nighnigh onganigham. Eghti ki me damighti me ian aregham. ²⁸ Egh ki gumazibagh ivir apariba amadaghti da ian faragh mangi Hivia, Kenania ko Hitia givi me batuegham. ²⁹ Ki azenir vamiran me batueghan kogham. Ki kamaghin damighti, nguazim pura ikiti asizir atiaba avirasemegh an iki, ia gasighasigham. ³⁰ Ki ian apaniba nimira nimira me batogh mangi, dughiar ia avirasemeghamim, ia nguazir kam bar a inigham. ³¹ Eghti ki ian mitaghniaba arighti ian nguazimin mitagniam, Akaban Dipamin boroghin itir Ongarir Aghevimin ikegh mangi, Mediterenianin Ongarir Ekiamin tugham. Egh gumazamiziba puvatizir danganimin ikegh mangi, Yufretisin Fanemin tugham. Egh ki gavgavim ia daningti nguazir kam in itir gumazamiziba, ia me

gafiragham. Eghti ia kantrin kamın aven mangi, me batueghti me mangam. ³² Ia me ko akar dikirizir gavgavitam damuan marki, egh uaghan men aseba ko akar dikirizir gavgavitam damuan kogham. ³³ Egh ia me ateghti, me ian kantrin ikian marki. Puvatighti me ia damighti ia arazir kuram na damigham. Egh ia men asebar ziaba feghti, arazir kam azuazimın mın ia misueghti ia iri bar gevegham.”

24

*Ikiavira Itir God,
Akar Dikirizir Gavgavim
Israelia ko a gami*

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghın Moses miği, “Ki kamaghsua, Ni, Aron, Nadap, Abihu, ko Israelian gumazir 70plan gumazir dapaniba, ia mighsiamın anang na bagh izi. Egh ia tong saghon ikiva, tevimning apirigh guam nguazimın anebiragh nan ziam fi. ² Eghti Moses uabira, Ikiavira Itir God bagh izi. Gumazir dapanir igharaziba nan boroghın izan marki. Eghti gumazamiziba Moses ko anangan kogham.”

³ Ezi Moses ghua Ikiavira Itir Godın miğirigiaba ko arazir e gın mangi damuamiba, bar gumazamizibav mikeme. Ezi me oregha bar kamaghın miği, “Bizir Ikiavira Itir God damuasa e mikemeziba bar, e dar amuam.”

⁴ Egha Moses Ikiavira Itir Godın akabafarir mamın bar a da osiri. Egha amızaraghan a dikavigha ofa gamir dakozim mighsiamın apınimın a gami. Egha ofa gamir dakozir kamın boroghın, a 12plan dagiar ruariba

ase, da Israelian 12plan anababar ababanim gami. ⁵ Egha a Israelian gumazir igiar maba amadazi, me ghua ofaba Ikiavira Itir God ganidi. Ezi ofan maba, da asizir me avimin tuazi bar isigha mighiriziba, ezi maba da bulmakaun apurir igiaba, gumazamiziba God ko navir vamiran ikiasava amir ofaba. ⁶ Ezi me a gamigha givazima, Moses bulmakaubar ghuziba inigha, ghuziba tuiragha maba isa itarir ekiabagh arisi. Egha ghuzir nar ikiavira itiba an ada isa ofa gamir dakozimin da kavamadi. ⁷ Egha an akinafarir Akar Dikirizir Gavgavim aven itim, inigha gumazamiziba bagha a dibori. Ezi me a baregha, me bar kamaghin migei, “Bizir Ikiavira Itir God e mikemeziba, e bar dar amuam.”

⁸ Egha Moses ghuzim inigha, gumazamizibagh isin a kavamadi. Egha kamaghin me migei, “Ghuzir kamra, Ikiavira Itir God, Akar Dikirizir Gavgavir kam, ia koma a gami, ezi ghuzir kam gavgavim a ganidi. Ezi Akar Dikirizir Gavgavir kam, arazir God ia ganingiziba, a dagh isin tu.”

⁹ Egha gin Moses, Aron, Nadap, Abihu, ko Israelian gumazir dapanir 70pla, me mighsiamin ghuavanadi. ¹⁰ Egha me Israelian Godin gari. Ezi an dagarimningin apengan bluplan bizir ekiam ikia dagiar azuarimin min gara, egha overiam taghtazi moghin angazangari. ¹¹ Guizbangira, me Godin gari, ezi a me gasighasighizir puvati. Ezi dughiar kam me danganir kam in ikia uari inigha apiagha dagheba ko dipaba api.

Moses Sainain Mighsiamin ghuavanabo

24:8: Matyu 26:28; Mak 14:24; Luk 22:20; 1 Korin 11:25; Hibru 9:19-20; 10:29

¹² Ezi gın Ikiavıra Itir God kamaghın Moses migei, “Ni na bagh mighsiamın anangıva, nan boroghın tugh. Ki Osirizir Arazir maba ko, Akar Gavgavıba isa dagiar akuamningın da osiri. Ki kamaghsua, ni Osirizir Arazir kaba gumazamizibagh eghan men sure damu, kamaghın ki dagiar akuar kamning ni danıngam.”

¹³ Ezi Moses uan ingangarir gumazim Josua ko uaning akırıgha, Moses Godın mighsiamın ghuavanadi. ¹⁴ Moses faragha Israelian gumazir dapanıba kamaghın me migei, “İa kaghıra dapiagh iki, egh ga mızuam ikiti, ga uamategh izam. Aron ko Hur ia ko ikiam. Gumazitaba osımtızıba gumazir ıgharazıbar ikıva, aning bagh mangiti, aning da akıram.”

¹⁵ Ezi Moses mikemegha gıvagha, Sainain Mighsiamın ghuavanadi. Ezi ghuariar ekiam mighsiam avara. ¹⁶⁻¹⁷ Ezi Ikiavıra Itir Godın angazangarim mighsiamın izaghiri. Ezi Israelia Ikiavıra Itir Godın angazangarir kamın garıma, men damazımın avir ekiam mighsiam gısın isia iti. Ezi ghuariam 6plan dughıabar mighsiam avara. Ezi namba 7ın dughıam, Ikiavıra Itir God ghuariamın tongın ikia Mosesın dia. ¹⁸ Ezi Moses ghuariamın aven ghugha, mighsiamın bar pın ghuavanadi. Egha mighsiamın ikia ghua 40plan dughıaba ko dımagarıbar tu.

25

Gumazamizıba God bagh Purırpenimın ingarsı

*bizibar aningam**(Ua Me Ini 35:4-9)*

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei,
² “Ni Israelia mikemeghti, me biziba inigh ofan
 min na daning. Gumazamizir uan biziba na
 daningasa naviba dikaviba, me da ni daning.
³ Eghti ni bizir kaba me dama da inigh. Gol, silva,
 bras ko, ⁴ sipsipin arizibar ingarizir tretin blu-
 plaba, pighagheviba, agheviba ko, inir ghurghurir
 aghuariba, ko inir me memen arizibar ingariziba
 ko, ⁵ sipsipin apurimin inir me penin aghevimin
 aghuiziba ko, ongarimin itir asizir ekiabar iniba
 ko, akasin temeba ko, ⁶ lambagh arigha dagh
 aboir olivin borem ko, pauran mughuriar aghuim
 zuir me olivin borem sara verezir God ua bagha
 inabazir bizibagh ingem, ko pauran mughuriar
 aghuim gamiba. ⁷ Egh dagiar pizir aghuariba
 ko, dagiar aghuir ivezim bar pin kozir igharaziba
 inigh, da ofa gamir gumazibar dapanimin koro-
 tiar otevir azenan itimin kurkegh, egh an foriv-
 tarir inir an evarimin poroghav itim gituigh. ⁸ Egh
 ni gumazamizibav kemeghti, me na bagh Purir-
 penitamin ingarighti, ki men tongin ikiam. ⁹ Egh ia
 Purirpenir kamın ingarighti, bizir an azenan itiba
 ko aven ikiamiba bar nedazir ki ni daningamimin
 mirara ganam.”

*Me Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin in-
garam**(Ua Me Ini 37:1-9)*

¹⁰ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei,
 “Ni gumazamizibav kemeghti me akasin temer
 araribar Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin

ingarighti, an ruarim 110 sentimitan tughti, an arozim 66 sentimitan tughti, an tuirivim 66 sentimitan tugh. ¹¹ Eghti ia golin aghuarim isi an averiam ko azenimin poghiva a nokegh. Egh golin ruari tamın Boksiamın apınımın miriam bar an poghiva a ikiraruigh. ¹² Egh ia Boksiam darugh anetersi gol ringin 4plan ingarigh, egh a tuivamin suer 4plan boroghın gol ringin 4pla arigh, egh 4plan suebagh ikegh. Egh pumuning isi Boksiamın vongin aning ikegh, pumuning vongin aning ikegh. ¹³ Egh ia Boksiam atersi akasin iter otevir pumuning inigh, egh deragh aning akirigh. Egh ia golrama aning poghiva aning nokegh. ¹⁴ Egh ia Boksiam atersi iter otevir kamning isi, tam vongin an ringning darugh, egh tam vongin an ringning darugh. ¹⁵ Eghti iter otevir kamning zurara ringbar iki kamaghira iki. Ia aning asian marki. ¹⁶ Eghti ki gin Akar Dikirizir Gavgavim itir dagiar akuamning isi ni danighti ni aning isi Boksiamın aven aning atigh.

¹⁷ “Egh ia Boksiamın asuam golin aghuarimın an ingarighti, an ruarim 110 sentimitan tughti, an arozim 66 sentimitan tugh. Danganir kam, kar gumazamizibar arazir kuraba gin amangamin danganim. ¹⁸ Egh ia golin taba inigh, haman dav suegh, egh enselin bar gavgavir pumuningin nedazimningin ingarigh. Eghti enselning Boksiamın asuam gisin tughiv iki, tav vongin ikiti, tav vongin ikiam. ¹⁹ Eghti tam Boksiamın asuamın agharir guvimın tughti, tam agharir kiriamın tugh. Ia golin tam inigh, egh enselin bar gavgavir kamningin nedazim ko Boksiamın asuam

danganir kamran dar ingarigh. Eghti da bizir vamiran min otogham. ²⁰ Eghti enselin bar gavgavir pumuningin nedazim arazir kuraba gin amadir danganimin tughiv ikiam, eghti aningin guamning uaningin akuigh aviragh Boksiamin gan. Eghti aningin avizimning kuighirigh iki, Boksiamin asuam avaragham. ²¹ Eghti ki Akar Dikirizir Gavgavim itir dagiar akuar kamning ni danighti, ni aning isi Boksiamin aven aning atigh, egh Boksiamin asuam dukuagh. ²² Eghti ki danganir arazir kuraba gin amadir kamnin, enselin bar gavgavimningin nedazimningin tongin Boksiamin asuam gisin ni bativam. Egh ki uan Akar Gavgaviba ni daningam. Eghti ni nan Akar Gavgaviba Israelia daningam.”

Me God daningamin bret arighamin dakozimin ingaram

(Ua Me Ini 37:10-16)

²³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ia akasin tememin dakozir tamnin ingarigh, eghti an ruarim 88 sentimitan tughti, an arozm 44 sentimitan tugh, eghti an tuirivim 66 sentimitan tugh. ²⁴⁻²⁵ Egh ia dakozir kam golin aghuarimin an poghiva a nokegh, egh golin ruaritamnin an miriamin poghiva bar a ikiraruigh. Ia golin ruarir kam damighti a tong figh anabogh, egh dakozimin apiniba bar da inigh, eghti an tuirivim 8 sentimitan tugh. Eghti ia golin ruarir kamnin, an miriamin golin igharazitamin an adiarim damigh golin ruarir kam bar an poghiva a ikiraruigh. ²⁶⁻²⁷ Egh ia gol ringin 4plan ingarigh dakozimin mikebar suebar boroghin da ikegh. Eghti 4plan

gol ringin kaba dakozimin apinimin boroghira ikiam. Da akasin temer dakozim ateramningin suigham. ²⁸ Egh ia akasin iter otevir pumuning isi dakozim atersi deragh aning akirigh, egh gol-rama aningin poghiva aning nokegh. ²⁹ Egh ia, ofa damuamin wain fufughamin itarir ekiaba ko doziba, kapba, ko botolba, ia golin aghuimra bizir kabar ingarigh. ³⁰ Egh ia zurara bretin na daningamim, a isi dakozir kam datighti, a nan damazimin ikivira ikiam.”

*Me lamba afamin aghorimin ingaram
(Ua Me Ini 37:17-24)*

³¹ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia golin aghuarim inigh lamın aghorimin ingarigh. Egh haman golin kam misuegh egh lamın aghorim asamin mingarimin ingarigh, egh lambar agharibar ingarighiva, dar afamin danganibar boroghın, akımarir tıghar onamiba ko onezibar ingarigh. Egh biziba bar dar arighti da bizir vamıran mın ikiam. ³² Eghti lamba afamin aghorir kam 6plan aghariba iki, eghti 3pla vongin ikiti, 3pla vongin iki. ³³ Eghti lamba afamin aghorir kam, 6plan aghariba vaghvagh akımarir 3pla iki, eghti da lamın kabar apengan ikiam. Eghti lamın aghariba bar kamaghira ganam. Eghti akımaribar ganganiba amonın tememın akımaribar mın ganam. ³⁴ Eghti lamın aghorim uabi kamaghın ganam, ia akımarir 4pla ingarighti da amonın tememın akımaribar mın, taba tıghar onamibar mın ganti, taba onezibar mın gan. ³⁵ Egh agharir pumuning uaningin

akuizi naghin ia akimarir dafarir muziarir kabar ingarigh. Egh agharir igharaziba uaghan kamaghira dar amu. ³⁶ Egh ia hama inigh golin aghuir kam misuegh, egh bizir kabar amighti da bizir vamiran min ikiam. ³⁷ Egh ia 7plan lambar ingarigh, da isi dar agharibar arikigh. Egh deravira da aseghti, dar angazangarim siragh deragh nan Purirpenimin averiam gisiragh. ³⁸ Egh golin aghuariba inigh, egh akamimin min avimin suizir bizitabar ingarigh egh uaghan itaribar ingarigh. ³⁹ Ia 35 kilogremin golin aghuariba inigh, egh lamba afamin aghorim ko, lamba ko, an ingangarir bizir kaba, bar dar ingarigh. ⁴⁰ Egh ni deraghvira dar ganigh, egh nedazir ki mighsiar kamın nin akazimin gin mangiva, ia bizir kabar ingarigh.”

26

Me Godin Purirpenimin ingaram (Ua Me Ini 36:8-38)

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia na bagh Purirpenir tam 10plan inir ghurghurir aghuibar an ingarigh. Nir kaba ia tretin bluplaba ko, pighagheviba ko, agheviba inigh enselin bar gavgavibar nedaziba isamigh. ² Egh 10plan inir kabar ingarighti dar oteviba bar voroghira mangi. Eghti dar ruariba 12 mitan tughti, dar aroziba 2 mitan tugh. ³ Egh da arueghsi, ia 5plan iniba dar akuigh ua da isamigh. Egh 5plan mabar akuigh ua kamaghira da isamigh. ⁴ Egh bluplan tretin righizir kuzir taba, inimning uaningin

sasuighsi aningın miriamningın da isamigh. ⁵ Egh 50plan tretin irighizir kuziba, inir faragha itimin miriam gituigh, egh 50plan tretin irighizir kuziba namba 2in inim kamaghıra da a gituighti, dar kuziba voroghıra iki. ⁶ Egh ia 50plan golin akezibar ingarighti, da inir ruarir kamningın kuziba isafuragh da ikeghti, aning Purirpenir vamıran otogham.

⁷ “Egh gin ia memen arızibar inir 11plan ingarighti, da Purirpenim avamin inir ekiar vamıran otogh. ⁸ Eghti inir kaba vaghvagh dar ruariba 13 mitan tughti, dar aroziba 2 mitan tugh. Eghti dar ababanım voroghıra mangi. ⁹ Egh da arueghsi me 5plan iniba uari isafuragh da isamighti, da inir ekiar vamıran otogham. Egh 6pla iniba isafuragh da isamighti da inir ekiar vamıran otogham. Egh namba 2in inir isamizir kam, an namba 6in inir otevir kam an otevim remegh Purirpenimın tiam avaragh. ¹⁰ Egh 50plan tretin irighizir kuziba, inir faragha itimin miriam gituigh, egh 50pla tretin irighizir kuziba inir namba 2in miriamın dagh ituigh. ¹¹ Egh 50plan brasın akezibar ingarigh, egh akeziba isi tretin irighizir kuzir kabar aghuigh, egh inir kamning uaning isafuraghti inir ekiar vamıra ikiam. ¹² Eghti inir ruarir kamın 1 mitan pura itimin, ia Purirpenimın girakırangın aneguraghti a magiri nguazim girigh. ¹³ Eghti inir Purirpenim avamim, an ruarim, aven itir inimın ruarim gafıragh 50 sentimita vong ko vongın ikiam. Eghti inir nar pura ikiamim Purirpenir kam bar anevaragh magiri nguazim girigh.

¹⁴ “Egh ia Purirpenim avisi sipsipın apuribar

inir me penin aghevimin aghuizimin inimin ingarigh. Egh a gisin darighsi ongarimin asizir ekiamin inim inimin ingarigh.

15 “Egh ia akasin temebar Purirpenimin birir agharibar ingarigh. 16 Eghti birir agharibar ruarim 4 mitan tugh, eghti iter otevir agharibagh iniva ghueziba, 66 sentimitan tugh. 17 Egh ia iter akinir pumuning mingarimning akirigh, egh silvan boksiamning gisin aning asaragh. Egh ia Purirpenimin birir aghariba bar kamaghira dar ingarigh. 18 Egh ia sautin amadaghan Purirpenimin 20plan birir agharibar ingarigh. 19 Egh ia silva inigh 40pla boksia torir muziariba itibar ingarigh, egh birir aghariba dagh asam. Eghti boksiar pumuning birir agharir vamiran apebamin ikiam, egh birir agharimin povim gavgavim a daningam. 20-21 Egh ia kamaghira uaghan notin amadaghan birir agharibar ingarigh. Egh 20pla birir agharibar ingarigh, egh birir agharibar poviba gavgavim dar aningsi, ia 40plan silvan boksiabar ingarigh. Egh silvan boksiar pumuning gisin birir aghariba vaghvagh da asi. 22 Egh 6plan birir aghariba Purirpenimin girakirangin aruem ghuaghiri naghin dar ingarigh, 23 egh birir agharir pumuning Purirpenimin girakirangin itir mikebamningin ingarigh. 24 Eghti mikebamningin itir birir agharimning vin uaningin akuigh mananang bar pin otogh. Egh birir agharir kamning uaning inigh ghuanang ringin vamiran aven mangi voroghira iki. Egh mikebar igharazim kamaghira a damu. 25 Eghti girakirangin 8plan birir aghariba ikiam, eghti 16plan silvan boksiaba da

bırır agharibar povibar suigham, eghti boksiar pumuning, bırır aghariba vaghvagh dar tuivam.

²⁶ “Egh ia akasin temer ruariba inigh, egh dar ighuvir ruaribar ingarigh. Egh notin itir bırır aghariba bagh 5plan ighuvibar ingarigh. ²⁷ Egh sautin itir bırır aghariba bagh 5plan ighuvibar ingarigh, egh aruem uaghiri naghin itir bırır aghariba bagh 5plan ighuvibar ingarigh. ²⁸⁻²⁹ Egh ia ringbar ingarigh vaghvagh bırır agharibar tongıra dar arıkgıh, egh gın ighuvir ruarir kaba isi ringbar aghu mangı, Purirpenimin mıkebar mamın ikegh mangı mamın tugh. Egh ia bırır aghariba ko ringba ko ighuvir ruariba, golra bar da nokegh. ³⁰ Egh ia gın Purirpenir kam asaraghti, a nedazir ki mıghsıamın nın akazımın mırra ganam.

³¹ “Egh ia inir aghuarir ekiatamın ingarigh, egh Purirpenimin aven aneguragh. Ia inir kam, tretin blupla ko, pıghaghevım ko aghevır me sipsipın arızımın ingarızımın a isamigh. Egh ia deraghvıra enselin bar gavgavibar nedazibar arıgh da isamigh. ³² Egh ia akasin temeba inigh, inir ekiar kam gusi 4plan dipenir akınibar ingarigh. Egh dipenir akınir kaba golin dar poghıva da nokegh. Egh golin akeziba ingarigh nır kamın suıghsı dipenir akınibar dar arıkgıh. Egh 4plan silvan boksiabar ingarigh, egh dipenir akınir kaba boksiabagh asegh. ³³ Egh inir kam inigh dipenir akınibar itir akezibar guightı, nır kam, a Purirpenim avarazir nır ekiar uaning sasuirazı naghın apengan iki. Egh dagıar akuar Akar Dıkirızir Gavgavım itimningın Boksiam,

inir kamın gırakırangın aven anetiğh. Eghti inir kam Purirpenimın aven, dıvazımın mın Anogoroghezir Danganım ko, Bar Anogoroghezir Danganım abıgh ikiam. ³⁴ Egh golın asuam inıgh mangı danganır Bar Anogoroghezir Danganımın Boksiam dukuagh. Eghti Boksiamın asuar kam, kar arazır kuraba gın amangamin danganım. ³⁵ Egh ia bretba arıghamin dakozım isi notın amadaghan Purirpenimın aven inimın boroghın anetiğh. Egh lamba afamin aghorım isi sautın amadaghan inimın boroghın anesaragh.

³⁶ “Egh ia Purirpenimın tiar akamın gusi, inir ghurghurır aghuitamın ingarigh, tiar akamın a guraghti a tiar akamın mın iki. Ia tretin sip-sipin arızıbar ingarızır blupla ko, pıghaghevım ko, aghevımın an kurkegh da isamıgh. ³⁷ Egh akasın temeba inıgh tiar akam bagh 5plan dıpenır akınıbar ingarigh, egh golın dar poghıva da nokegh. Egh 5plan brasın boksıar torıba itibar ingarigh egh dıpenır akınıba dagh asam. Egh inir kam agusi golın akezıba isi dıpenır akınıbagh ikegh, egh inir kam guragh.”

27

Me asızıba bar isia mıghırır ofa gamır dakozımın ingaram
(Ua Me Ini 38:1-7)

¹ Egha İkiavıra İtir God ua kamaghın mıgei, “İa akasın temeba inıgh, egh asızıba bar isia mıghırır ofa gamır dakozımın ingarigh. Eghti an arozım ko an ruarımın ababanım, aning vırara 2 mita,

20 sentimitan tugh. Eghti an tuirivimın ababanim 1 mita 30 sentimitan tugh. ² Temer akasin ofa gamir dakozimın ingarizimra, ia bulmakaun kombar mın garir bizibar ingarighti, da ofa gamir dakozimın mikebabar vaghvagh dar iki, egh ofa gamir dakozim brasın an poghıva a nokegh. ³ Ofan dakozimın ofan ingangarım damusi ia bizir kabar ingar, savolin muziariba, itarir ekiaba, pokba, ko avim ateramin itariba, ko averenim iniamin itaribar ingarigh. Bizir kaba bar ia brasın dar ingarigh. ⁴⁻⁵ Egh ia bras uaia inigh abizimın mın garir bizimın ingarigh. Egh ofa gamir dakozimın aven anetigh. Egh ia brasın ringın 4plan ingarigh. Egh da isi ofa gamir dakozimın abizimın mikebabar arıkih. Egh brasın ruaritam inigh ofa gamir dakozimın averiamın tongıram anetigh a ikıruigh. Egh uaia brasın abizimın mıriaba isi, brasın ruarir kamın apengan aneguragh. Eghti abizimın mın ganamin bizir kam, ofa gamir dakozimın averiamın tongıra daperagham. ⁶ Egh ia akasin iter otevir pumuning inigh, egh aning akırigh brasın aning poghıva aning nokegh. ⁷ Egh ia ofa gamir dakozim atersi akasin temer kamning isi ringın an mıriamningın itibar aghuigh. ⁸ Ia temer arariba inigh ofa gamir dakozim boksiamın mın an ingarigh, egh boksiamın dıkinimın ingaran marki. Ia aneteghti an dıkinim pura torım iki. Ia nedazir ki mıghsiamın nın akazimın mırrama an ingarigh.”

*Me Godın Purirpenimın
dıvazim avınam
(Ua Me Ini 38:9-20)*

⁹ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia inir ghurghurir aghuimin ingarigh, Purirpenim avinsi divazir azenan itimin ingarigh. Ia inir ruarir kam sautin amadaghan itir divazim bagh an ingarighti, a 44 mitan tugh. ¹⁰ Egh ia inir kam gusi, 20plan dipenir akiniba brasin dar ingarigh, egh dipenir akinir kaba isi 20plan brasin boksiabagh asegh. Egh inir kam guamin akeziba ko divazimin agharir ighuviba silvan dar ingarigh. ¹¹ Egh kamaghira notin amadaghan itir divazimin ingarigh. ¹² Egh divazir aruem ghuaghiri naghin itim, ia inir ruarir tamn ingarighti, a 22 mitan tugh. Egh 10plan dipenir akiniba ko, 10plan brasin boksiar dipenir akiniba asamibar ingarigh. ¹³ Eghti divazir aruem anadi naghin itim, an ababanim 22 mitan tugh. Eghti divazir kam tiar akam an ikiam. ¹⁴⁻¹⁵ Tiar akamin miriamningin ia dipenir akiniba asisi brasin boksiabar ingarigh. 3pla vongin ikiti 3pla vongin iki. Brasin boksiabagh asisi, ia dipenir akinibar ingarigh. 3pla vongin da asegh, egh 3pla vongin da asegh. Egh tiar akamningin miriamningin gusi nir pumuningin ingarigh. Aningn arozimning virara 6 mita 60 sentimitan tugh. ¹⁶ Egh divazimin tiar akam bagh ia inir ghurghurir aghuaritam, tretin blupla ko, pighaghevim, ko aghevir me sipsipin arizimin ingariziba isamiva an kurkeghti, a divazimin tiar akam avam. Eghti an arozim 9 mitan tugh. Egh ia 4plan dipenir akiniba isi 4plan brasin boksiabagh asegh, egh inir kam isi dipenir akinir kabar da guigh. ¹⁷ Ingangarim kamaghin mangam: ia silvan agharir ighuvir kabar ingarigh, divazir kamn dipenir akinibar pueghti da bar uarir suikigh.

Egh silvan akezibar ingarigh egh dipenir akinibar arighti da silvan agharir ighuvibar suigham. Egh bras inigh dipenir akiniba asamin boksiabar ingarigh. ¹⁸ Eghti divazir kam, an ruarim 44 mitan tughti an arozim 22 mitan tugh, eghti an tuirivim 2 mita 20 sentimitan tugh. Ia inir ghurghurir aghuarir tam inigh divazir kamın ingarigh. Egh ia bras taba inigh divazimın dipenir akinibagh asamin boksiabar ingarigh. ¹⁹ Ia brasra inigh Purirpenimın ingangaribar amuamin bizibar ingarigh. Egh Purirpenim gavgavim a danıngamin afughafughamiba ko an divazim gavgavim a danıngamin afughafughamiba, uaghan brasın dar ingarigh.”

*Lamba deragh dar ganamin arazim
(Ofa Gami 24:1-4)*

²⁰ Egha Ikiavira Itir God kamaghın Moses miıgei, “Ni Israelian gumazamizibav kemeghti me olivın borer aghuariba inigh iziti, lamın kabagh isi iki mamaghıra ikiam. ²¹ Eghti Aron uan otariba ko lamın kaba inigh, na bativamin Purirpenimın aven mangi. Egh Akar Dikirizir Gavgavimın Boksiam modozir inimın azenan dar arıkgih. Egh dughiabar zurara me boreme lambar arıgh, eghti da danganir ki Ikiavira Itir God itimın, guaratizibar isi mangi mızarazibar otiv. Egh ia Israelia, uan borir gın otivamiba ko, arazir ki damuasa ia mikemezir kamın suiragh gavgavigh iki mamaghıra iki.”

kurkamin adiaribar ingaram
(Ua Me Ini 39:1-7)

¹ Egha Ikiavira Itir God miġiavira ikia kamaghin miġei, “Moses ni uamategh mangiġh egh dughiar kamın uan avebam Aron ko an otarir kaba, Nadap, Abihu, Eleasar, ko Itamar, men diaghti me izi. Egh ni Israelian tongin me amisevegh me damighti me nan ofa gamir gumazibar min iki nan ingangaribar amu. ² Egh Aron bagh, ofa gamir gumazimin korotiar aghuarimin ingarigh, egh an kurkeghti, an ganganim igharagh otogh, egh Israelian damazimin ziar ekiam ikiam. ³ Ki kamaghin ifonge, Aron, nan ofa gamir gumazimin otogh, nan ingangarim damuam. Kamaghin, ni gumazir ki korotiaba ko bizir igharazibar ingaramin fofozim me ganingizibar diagh me mikemeghti, me Aron darugh nan ofa damuamin korotiamin ingarigh. ⁴ Egh me mikemeghti me forivtarir nir an evarimin poroghav itimin ingarigh, korotiar otevir azenan itimin ingarigh, korotiar ruarir azenan itimin ingarigh, korotiar ruarir aven itir me tretbar kurkezimin ingarigh, inir dapanir asuar ruarimin ingarigh, egh inir ruarir ivariamın ikezimin ingarigh. Me Aron uan otariba ko me bagh, ofa gamir gumazibar korotiar aghuariba isamiġh, eghti me ofa gamir gumazibar min nan ingangarim damuam. ⁵ Egh ingangarir gumaziba tretin blupla, ko piġhaghevım, ko tretin aghevır me sipsipin arizimin ingarizim, ko gol tret, ko inir ghurghurir aghuariba inigh korotiar kabar ingar. ⁶ Egh me korotiar otevir azenan itimin ingarsi, tretin blupla, piġhaghevım ko, tretin aghevır me sipsipin arizimin ingarizim ko,

gol tret ko inir ghurghurir aghuir kam kurkazir aghuibar a isamigh. ⁷ Egh inir sazir pumuning korotiamin suighsi a gisin aning isamighti, aning dipizimning gisin anang mangi akirimin inir otevir vongin itimin suiragh. ⁸ Egh me gol tret, ko tretin blupla, pighaghevim, tretin aghevur me sipsipin arizibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarim inigh, egh inir ivariam gikamim adiarir aghuariba a darigh an ingarigh. Egh inir ivariam gikamim isi korotiar otevir azenan itir kamın miriamin porogh a isamigh, eghti bizir pumuning datirighin bizir vamiran min ikiam. ⁹ Egh dagiar pizir aghuarir pumuning inigh, egh Jekopin otarir 12plan ziaba aningin dar ghoriva da osirigh. ¹⁰ Ia kamaghin damu, otarir ivariamın ziam faragh anetigh mangi namba 12in otarimin tugh. Egh 6plan ziaba isi dagiar tam darigh, egh 6pla isi dagiar igharazim datigh. ¹¹ Ni ingangarir kam isi gumazir dagiaba aghoramin fofozim itim daningigh, eghti a Jekopin otaribar ziaba isi dagiar kamningin dar ghoregh. Egh ia dagiamningin suighsi golin kurkazir pumuningin ingarigh. ¹² Egh dagiar kamning isi korotiar otevir azenan itimin dipizimningin itir inir sazimning gisin aning isamigh, eghti aning Israelin 12plan anababar ababanimin min ikiam. Eghti Aron uan dipizimningin men ziaba aterti, ki Ikiavira Itir God dar gan uan gumazamiziba zurara me ginighnighvira ikiam. ¹³⁻¹⁴ Ia dagiamningin suighamin golin kurkazir kamningin ingarigh. Egh golin aghuarim inigh tretin min ikarizibagh irighiva, egh da isi da nuavigh golin benir pumuningin ingarigh. Egh benir kamning inigh

dagiamning suighamin golin kurkazir kamningin porogh.”

Ofa gamir gumazibar dapanimin evarimin poghisi forivtarir inimın ingarigh

(Ua Me Ini 29:8-21)

¹⁵ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghın migei, “Ia ofa gamir gumazibar dapanimin evarim gikisi forivtarir initamin ingarigh. Kar Godın ifongiam gifofoghamin bizim. Egh ia kamaghıra korotiar otevir azenimin itimin ingarizimin mırara, gol tret, ko tretin blupla, pıghaghevım, ko tretin aghevir me sipsipin arızibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarım inigh, egh forivtarir inir muziarir kam bar deragh an ingarigh, egh kamaghırama an kurkegh. ¹⁶ Ia forivtarir inir muziarir kamın ingarighti, an inimın ruarım 44 sentimitan tughti an arozim 22 sentimitan tugh. Egh deraghvıra tongıra a remeghti, a forivtarımın mın otoghti, an otevirabar ababanıba voroghıra mangi. ¹⁷⁻²¹ Egh ia 12plan dagıar ivezim bar pın kozıba isi, dagıar kaba bar da vaghvagh Jekopin otaribar ziaba osirigh, eghti dagıaba vaghvagh an anababar abanimın mın ikiam. Ia golin taba inigh dagıabar suızir golin kurkazıbar ingarigh, egha dagıaba vaghvagh da afegh egh forivtarir inimın azenan da ikegh. Egh ia dagıar kaba isi, 4plan abıar ruarıbar forivtarir inir kamın azenan da ikegh. Egh faragha itir abiamın dagıar me kamaghın dıborıba, rubi, topas, ko ganet, da ikegh. Egh abıar an gırara itimin dagıar emeral, sapaia, ko daimon ikegh. Egh abıar mıkezimin, dagıar terkois, aget, ko ametisin dagıaba ikegh. Egh

namba 4in abiamin, berilin dagiam ko, dagiar pizir aghuarim ko jasper dagiam ikegh.

²² “Egh ia golin aghuarim inigh egh tretin min ikarizibagh irigh da nuavigh egh benir pumuningin ingarigh, eghti aning forivtarir inir evarimin guraghav itimin suigham. ²³⁻²⁴ Egh gol ringin pumuningin ingarigh, egh aning isi evarimin ikiamin forivtarir inimin mikebar pin itimningin aning ikegh. Egh golin benimning isi, aningin otevimning, forivtarir inimin itir gol ringin kamning gikegh. ²⁵ Ia golin benir otevir igharazimning isi, dipizimningin itir dagiamningin suizir golin kurkazimning gikegh. Egh tuavir kam in forivtarir nir kam isi, korotiar otevir azenan itim gikegh. ²⁶ Egh ia ua gol ringin pumuningin ingarigh, egh aning isi evarimin itir forivtarir inir otevimin mikebamningin vin aning ikegh. Ringin kamning datirighin korotiar otevir azenan itimin boroghin ikiam. ²⁷ Egh ia gol ringin pumuning uam aning in ingarigh, egh aning isi korotiar otevir ivariam in amadaghan itimin, azenan aning porogh aning isamigh. Egh aning ikeghti, aning in otevimning dipizimningin ikegha izighiri inir ruarir ivariam gikezimin tugh. Egh ivariam gikezir inir me deraghavira kurkezir kam an borogh in, gol ringning isamigh. ²⁸ Egh benir sazir blupla inigh, evarimin ikiamin forivtarir inimin ringning isi, korotiar otevir azenan itimin ringning gikegh, eghti evarimin itir forivtarir inim, korotiar otevir azenan itimin suiragh gavgavighti, evarimin ikiamin forivtarir inim ighuamangan kogham.

²⁹ “Egh Aron Anogroghezir Danganir kam in

aven mangamin dughiar kamın, a forivtarir inir Israelian ovavibar ziaba aven itim inigh uan evarimın boroghın uan evarim gikegh. Kar Godın ifongiam gifoghamin bizim. Eghti ki Ikiavira Itir God kamaghın ganigh, egh ki uan gumazamiziba zurara me ginighnigham. ³⁰ Egh dagiar Godın ifongiam gifofoghamin kamning isi, forivtarir inir an evarimın itim darugh, eghti aning an evarim gisirara ikiam. Eghti Aron Anogoroghezir Danganimın mangi, ki Ikiavira Itir Godın damazimın tuiysi, a dagiar kamning inigh aning sara mangi. Egh Israelia Godın ifongiam gifoghsi, Aron dagiar kamning uan forivtarir inim darugh, uan evarim gisirara aning ater Ikiavira Itir Godın damazimın tuivam.”

*Me ofa gamir gumaziba bagh
korotiar igharazitabar ingaram
(Ua Me Ini 39:22-31)*

³¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghın miği, “Ia korotiar ruarir azenan itimın ingarighti a korotiar otevir azenan itimın apengan ikiam. Ia inir bluplan kinir, me sipsipın arızimın ingarizimın an ingarigh. ³² Egh ia korotiar kam torim a datigh, eghti ofa gamir gumazim uan dapanim aghuam. Egh inir avızir muziarir tam isi torir kam midorozir korotiam isamizi moghın a ighuigh a isamigh, eghti an torimın apiniba gavgavighti torim bigh ekevegh mangan kogham. ³³⁻³⁴ Egh ia tretın blupla ko pıghaghevım ko tretın aghevır me sipsipın arızimın irıghızım inigh, egh iter pomıgranetın

---

28:30: Diboboniba 27:21; Godın Arazıba 33:8; Esra 2:63; Nehemia 7:65

ovizibar m̄n bizitaba isamigh. Egh ofa gamir gumazibar dapanim̄n korotiar ruarir azenan itim̄n v̄n bizir kaba isamigh egh golin ingarizir beloba vaghvagh pomigranetin ovizibar tizibar da isamighti, da ituighiv̄ ikiam. ³⁵ Eghti Aron korotiar kam arugh ofa gamir gumazim̄n ingan garim damuam. Egh a, ki Ikiavira Itir God, nan damazim̄n borogh̄n Anogoroghezir Danganim̄n aven izegh egh uam azenan mangamin dughiam, gumazamiziba belobar ararem baragham. A kamagh̄n damighan kogh, egh aremegham.

³⁶ “Egh ia golin akuar aghuaritam inigh, medelin tam̄n ingarigh, egh akam kamagh̄n a gis̄n an osirigh, ‘Kar Ikiavira Itir Godin Gumazimra.’ ³⁷ Egh ia bluplan benim inigh gol medelin kam nir dapanir asuar ruarim̄n guam gitusi an ingarigh, eghti an ofa gamir gumazibar dapanir asuam̄n guam gitoroghiv̄ iki. ³⁸ Aron zurara inir dapanir asuar medel itir kam uan dapanim darigh. Eghti kamagh̄n ki Ikiavira Itir God, ki ofan Israelia na ganidiba ki da inisi ifuegham. Egh me ofa gamir arazitaba pueghti, Aron men arazir kurabar osimtizim ateram.

³⁹ “Egh ia tretin ghurghurir aghuariba inigh, egh korotiar ruarir aven itim̄n ingarigh, egh tretbar kurkazim̄n an ingarigh. Egh Aronin dapanim darighsi inir ghurghurir aghuarim inigh, egh inir dapanir asuar ruarim̄n ingarigh. Egh inir ghurghurir aghuarim inigh inir ruarir ivariam gitim an ingarigh, egh kurkazir aghuibar an ingarigh.

⁴⁰ “Egh ia Aronin otariba bagh korotiar ruarir aven itiba ko inir ruarir ivariam̄n ikeziba ko

inir dapanir asuar otevíbar ingarigh. Eghti me deraghvira kurkeghti men ganganim igharagh otogh gumazamizibar damazibar ziar ekiaba ikiam. ⁴¹ Eghti Moses, ni korotiar kaba isi uan avebam Aron uan otariba ko me daghuam. Egh olivín borem me gingegh, egh me amiseveghti me ofa gamir gumazibar otogh, egh nan ingangarim damuam. ⁴² Egh me bagh inir aghuarim inigh, egh me bagh trausiziar otevíba isamighti me korotiar ruarimín apengan dar aghuighti, men mikarzir mogomebar iniba azenan otivan kogham. ⁴³ Eghti Aron uan otariba ko, me Anogoroghezir Danganimín aven ofa gamir gumazimín ingangarim damusi, ofa gamir dakozimín boroghín mangíva, me trausiziar kabar aghuigh, egh dughiar igharazibar me na bativamín Purirpenimín aven mangísi me kamaghíra damuam. Egh me kamaghín damighan kogh me osímtizim ikíti, ki me misueghti me arimíghiregham. Eghti Aron uan igiar borir gín otivamiba ko, me zurazurara Akar Gavgavir ki damuasa me mikemezibar gín mangam.”

29

Ofa gamir gumaziba misevir arazim (Ofa Gami 8:1-36)

¹ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghín mígei, “Ki datirikín Aron uan otariba ko bizir ni me damuamim ni mikímasa, ni me amiseveghti me nan ofa gamir gumazibar otivsi, bizitam gasighasighizir puvatizir bulmakaun apurir igiatam ko sipsipín apurir tamning inigh. ² Egh

witìn plauan bar derazitaba inigh, egh yis isi plaua darighan marki. Egh plauan kaba inigh bretìn ingarigh. Egh plauan taba ua da inigh olivìn borem sara da veregh bretìn ingarigh. Egh plauan taba inigh bisketbar ingarigh olivìn borem dar aghuigh. ³ Egh bretìn kam ko bisketba isi akiram daghuigh, egh ni ofa damuamin dughiamìn ni bulmakaun apurim ko sipsipìn apurir pumuning sara na daning.

⁴ “Egh ni Aron uan otariba ko me inigh na bati-vamin Purirpenimìn tiar akamìn izi, egh dipamin me ruegh. ⁵ Ni me ruegh givagh, egh ofa gamir gumazimìn korotiar kaba isi Aron daghuigh: korotiar ruarir aven itim, korotiar ruarir azenan itim, korotiar otevir azenimìn itim, ko evarimìn itir forivtarir inim, ko inir ruarir ivariam gitim, a gikegh. ⁶ Egh inir dapanir asuar ruarim an dapanim gighuigh. Egh gol medel isi an inir dapanir asuar ruarim a gitorogh. Medelin kam, akar kam an ikiam, ‘Kar Ikiavira Itir Godìn Gumazimra.’ ⁷ Ni gumaziba amisevi me ofa gamir gumazibar otivir olivìn borem, an dapanim gingiva anemisefegh.

⁸⁻⁹ “Egh ni Aron amisevegh givagh, egh an otariba inigh izi korotiar ruarir aven azuiba me daghuigh, egh inir ruariba men ivariabagh ikegh, egh inir dapanir asuar oteviba men dapanibagh ikegh. Egh ni kamaghìn damigh Aron uan otariba ko me amiseveghti, me ofa gamir gumazibar otivigham. Eghti, gumazir kaba uan ovavir boriba ko zurara ofa gamir gumazibar ingangarim damu, bizir ki damuasa mikemezibar amu mamaghira ikiam.

¹⁰ “Egh ni bulmakaun ofa damuamim inigh

na bativamin Purirpenimîn tiar akamîn iziti, Aron uan otariba ko dafariba isi an dapanim datigh. ¹¹ Eghti ni nan damazimîn, na bativamin Purirpenimîn tiar akamîn boroghîn bulmakaun kam misueghti an aremegh. ¹² Egh ni uan dafarir puzimîn bulmakaun ghuzitaba inigh, egh ofa gamir dakozimîn mikebabar itir bulmakaun kombar mîn garir biziba bar dar arikigh. Egh ghuzir nar itiba bar da inigh ofa gamir dakozimîn mingarimîn da ingegh. ¹³ Egh gin muriam avarazir oviba bar da inigh, egh beramîn akuar aghuarim inigh ovizir pumuning ko ovir aningin itiba inigh, egh na bagh ofa gami moghîn ofa gamir dakozimîn bar da tuegh. ¹⁴ Egh bulmakaun tuzim ko inim ko an muriamîn aven itir buariba inigh mangi gumazamiziba puvatizi naghîn azenan da tuegh. Eghti bulmakaun kam a ofa gamir gumazibar arazir kuraba gin amangamin ofa.

¹⁵ “Egh ni sipsipin apurir kamningin tam ofa bagh a inigh. Eghti Aron uan otariba ko dafariba isi sipsipin kamîn dapanim datigh. ¹⁶ Eghti ni sipsipin kam misueghti an aremeghti, ni an ghuzim inigh ofa gamir dakozimîn 4plan miriaba bar a kavamangigh. ¹⁷ Egh ni sipsipin kam aghoragh-suegh, an soroghafariba ko muriam ruegh, asizir otevir kaba ko sipsipin dapanim sara bar ada isi ofa gamir dakozim gisin dar arikigh. ¹⁸ Egh ofan bar isia mighirimîn ofa gamir dakozimîn bar da tueghti da mighirigh. Eghti ki Ikiavira Itir God, ki avim bar isir ofan kamîn mughuriar aghuarim

bar a gakuegham.

¹⁹ “Egh ni sipsipin namba 2 inighti, Aron uan otariba ko uan dafariba isi an dapanim gisin datigh. ²⁰ Egh ni sipsipin kam misuegh, an ghuzir muziarim inigh, Aron uan otariba ko, men kuarir guvimin itir kuarir amiraziba, ko men dafarir puzir amebar agharir guvimin itiba, ko dargarir puzir amebar suer agharir guvimin itiba, ghuzim dar aghuigh. Egh sipsipin ghuzir ikiavira itim inigh mangi ofa gamir dakozimin, an 4plan mariabar ghuzim kavamangigh. ²¹ Egh gin ni ghuzir ofa gamir dakozimin miriamin itim ko, olivin borer ofa gamir gumazim amisevim aning veregh, Aron ko an otariba ko men korotiaba sara kavamangigh. Egh ni kamaghin damighti, Aron uan otariba ko men korotiaba, da bar ki ua baghavira dagh inaba.

²² “Egh ni namba 2in sipsipin kam aghoregh, an oviba ko an puer ekiar ovim itim ko, ovir muriam avarazim, ko beramin akuar aghuarim, ko ovizimning ko aningin itir oviba, ko agharir guvimin itir buaragharim inigh, bar dar ofa damu. Kar ofa gamir gumaziba amisevir ofa. ²³ Ni uaghan mangi nan damazimin itir bretin yis puvatizibar itir akiram in itiba, ni bretba vaghvagh kamaghin bretba ini: bretin me olivin boremin tuezir tam ko, olivin boremin tuezir puvatizir tam, ko bisketin vamira. ²⁴ Egh dagher kaba isi Aron uan otariba ko men dafaribar arighti, me ofan kam suiragh a fi a damuti, a Godin damazimin ighuavamangam. ²⁵ Eghti ni gin dagher men dafarimin itiba inigh, egh ofan bar isia mighiribagh amir dakozimin ofaba tue naghin da tueghti avim

bar dar isigh. Eghti ki Ikiavira Itir God, ki ofan mughuriar aghuarir kam bagh bar akuegham.

²⁶ “Egh ni sipsipin namba 2in kamın evarir tuzim uan dafarimın an suiragh a fi a damuti, a Godin damazimın ighuavamangi. Egh ni asızir kam anemi.

²⁷ “Aron ofa gamir gumazimın otivsi, ni sipsipin evarir tuzim uan dafarimın an suiragh a fegh a damuti a nan damazimın ighuavamangi. Egh Aronın otariba bagh sipsipin buarakırir agharir guvimın itim inigh uan dafarimın an suiragh a fegh a damuti a nan damazimın ighuavamangi. Arazir kamın, ni ofa gamir gumazibar ikisi me amısefeğh. Egh gın ia asızir tuzir kam isi ofa gamir gumazibar anıngighti, me aneremi. ²⁸ Egh dughı-aba Israelia zurara na ko navir vamıra ikisi, asızir evarimın itim ko buaragharim inigh, ki Ikiavira Itir God na danıng. Eghti ki ofa gamir gumazıbar anıngighti, me aneremam. Bizir ki damuasa mikemezir kam ikivıra ikiam.

²⁹ “Eghti gın Aron aremeghti, me an ofa gamir gumazimın korotiar aghuarim isi an otaribar anıngigh. Eghti Aronın ikızimın adarazi ofa gamir gumazıbar otivsi, me korotiar kam arughti, me me amısva boreme me gingam. ³⁰ Eghti Aronın ikızimın gumazitam an danganım inigh ofa gamir gumazıbar dapanımın otivsi, egh a faragh korotiar kabar aghuigh na bativamın Purirpenımın aven mangıva Anogoroghezir Danganımın aven nan ingangarım damu mangı 7plan dughıabar tugham.

³¹ “Dughıar ni Aron ko an otariba mısvımım, ni sipsipin tuzir ni ofa gamızim inigh, na baghavıra

itir Purirpenim avinizir divazimin aven a isi minem darugh anevikigh. ³² Eghti Aron ko an otariba, sipsipin tuzir kam ko bretin akiramın ikiavira itim inigh, egh na bativamin Purirpenimın tiar akamın aneremi. ³³ Me ofa gamir gumaziba amisivamin dughiamın, me uan arazir kuraba gin amangasa ofa gamua tuezir dagher kaba me dar ami. Dagher kaba na baghavira ikiava bar anogoroke. Kamaghın amizi, ofa gamir gumazibara dagher kabar amam, eghti gumazamizir kiniba bar puvatigham. ³⁴ Egh asizir tuzitaba ko bretin iki mangiti aminim tiraghamba, ia dar aman marki. Asizir tuzir kamagh amizim na baghavira ikia bar anogoroke, kamagh me avimın a tuaghti a bar isi mighirigh puvatigh.

³⁵ “Egh ki ni mikemezi moghin, ni Aron uan otariba ko me amisivisi, ingangarir kam damu mangiti, namba 7in dughiam otogh. ³⁶ Dughiabar zurara ni arazir kuraba gin amangisi, bulmakaun vamiran ofan min ofa damu. Eghti ofan kam ofa gamir dakozim damighti a nan damazim bar zuegham. Egh olivin borem isi ofa gamir dakozimın a fugh, anemiseveghti a nan ofa gamir dakozimra ikiam. ³⁷ Egh ni kamaghın ofa gamir dakozim damu mangi namba 7in dughiamın tugh. Eghti ofa gamir dakozim, a bar nan bizim, egh bar anogoregham. Egh gumazitam o bizitam ofa gamir dakozir kam seregham, a uaghan na baghvira ikiam.”

*Dughiaba vaghvagha ofa gamir arazim
(Diboboniba 28:1-8)*

³⁸ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin miġei, “Ia dughiaba vaghvagh sipsipin nguzir azenir vamira itir pumuning inigh, egh ofa gamir dakozimin dar ofa damu. ³⁹ Ia mizarazimin sipsipin kamningin tam isi an ofa damu. Egh bar guaratizimin, ia tam in ofa damu. ⁴⁰ Egh ia witin ingarizir 1 kilogram plauan aghuitam inigh, 1 lita olivin borem sara aning veregh, egh sipsipin faragha ofa gamir kam ko ofa damu. Egh uaghan 1 lita wainin dipam inigh, ofan min afugh. ⁴¹ Egh ia guaratizimin sipsipin igharazim inigh, an ofa damu. Egh ia mizarazimin amizir ofan mirara ofa damu, egh ia wit tuamin ofa ko, wainin dipamin ofa inigh, ofa damu. Eghti dagher ia ofan min avimin tuezi mighirizir kam, ki Ikiavira Itir God, ki ofan kam in mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam. ⁴² Eghti ofan bar isia mighirir kam, ian gin otivamin ovavir boriba zurara dughiabar na bativamin Purirpenimin tiar akamin ofa damu, eghti ki an ganam. Eghti ki uan gumazamiziba danganir kam in ia bativam. Ki danganir kamra ni ko mikimam. ⁴³ Eghti nan angazangarir ekiam ko gavgavim Purirpenimin otiv, egh danganir kam damighti, a nan danganimin min otogham. Eghti ki danganir kam in Israelian gumazamiziba bativam. ⁴⁴ Egh ki, na bativamin Purirpenim ko ofa gamir dakozim amiseveghti, aning nan bizimningin min ikiam. Eghti ki Aron uan otariba ko me amiseveghti, me ofa gamir gumazibar min nan ingangarim damuam. ⁴⁵ Eghti ki Israelia ian tongin iki, egh ian God in ikiam. ⁴⁶ Eghti ia deraghvira fogham, kirara ki Ikiavira Itir God, ki ian God, egha

kırara Isipın kantrin ia inigha ian akua ize. Ezi kamaghın ki ian tongın ikiam. Ki Ikiavıra Itir God, egha ki uabi ki ian God.”

30

Me pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimın ingaram
(Ua Me Ini 37:25-28)

¹ Egha Ikiavıra Itir God ua kamaghın miğei, “Ia akasın temem inigh ofa gamir dakozir tamın ingarigh. Dakozir kam, ia pauran aghuarim tuaghti a miğharir mughuriar aghuim otivam. ² Eghti ofa gamir dakozimın ruarim 45 sentimitan tugh, eghti an arozim an ruarimın mırara mangi 45 sentimitan tugh, eghti an tuirivim 90 sentimitan tugh. Egh temer akasın ofa gamir dakozimın ingarizimra, ia bulmakaun kombar mın garir bizibar ingarighi, da ofa gamir dakozimın miğebaba vaghvagh dar iki. ³ Egh an 4plan mırıaba, ko an siriam, ko an komba, ia golin aghuarimın dar puegh da nokegh. Egh golin ruarim isi ofa gamir dakozimın mırıabar arıghıva dagh ighuigh. ⁴ Egh gol ringın pumuningın ingarigh, tam isi vongın a ikegh, egh vongın tam ikegh. Ia ringın kamning isi golin ruarir an mırıabar ikeghamimın apengan aning ikegh. Ringın kamning ofa gamir dakozim atersi tememning aning daghuam. ⁵ Ia akasın iter pumuning inigh ofa gamir dakozim atersi aning akırigh, egh golin aning nokegh. ⁶ Egh ofa gamir dakozir kam isi, inir ekiar Akar Dikirızir Gavgavimın Boksiam modozimın azenan anetigh.

Boksiar kam gisın arazir kuraba gın amadir danganim iti. Eghti danganir arazir kuraba gın amadir kamın, ki ia bativam.

⁷ “Egh zurara mizarazibar Aron izıva lamba akırmıgh, egh dughiar kamra pauran mughuriar aghuim zuim ofa gamir dakozir kamın da tu, egh mıgharir mughuriar aghuim zuim damutı an otivam. ⁸ Egh a guaratızibar lamba akırmıgh, egh pauran mughuriar aghuim zuimın ofa damu. Egh ofan kam, ki Ikiavıra Itir God, na bagh a damu, egh zurara gın izamin dughıabar kamaghıra damu. ⁹ Ia pauran mughuriar aghuir ıgharazitabar ofan bar isia mıghırım dakozir kamın da tuan marki, asıziba tuan marki, witba tuan marki, wain inian marki, bizir kaba ki ian anogoroke. ¹⁰ Egh azenıba bar dughiar vamıra, * Aron ofa gamir dakozir kam nan damazımın zueghsi, ingangarım damuam. Ingangarır kam kamakın: Asızir ian arazir kuraba gın amangasa ofa gamim, Aron an ghuzitam inıgh, ofa gamir dakozir kamın kombar arıkıgh. Ia arazir kam zurara azenıbar a damu. Ofa gamir dakozir bar zuezir kam, ki Ikiavıra Itir God, kar nan bizimra.”

Purirpenim bagh dagıaba iniamin arazim

¹¹⁻¹² Egha gın Ikiavıra Itir God kamaghın Moses mıgei, “Nı Israelian gumazıbar zıaba akınafarımın da osiramin dughiam, gumazıba bar vaghvagh uan ikırımırım uam a inisi dagıar taba na danıng. Puvatıghtı, arımariar ekiar kuram otogh, dughiar kamın me gasıghasıgham.

---

* **30:10:** Azenıba bar dughiar vamıra, kar Dughiar Ekiar Gumazamızar Arazir Kuraba Gın Amadim. Nı Ofa Gami, sapta 16ın gan.

13 Eghti gumazir me ziaba iniziba, me bar 5 kinan silvan dagiaba isi ofan min na daningam. 14 Egh me 20plan azenibar ikegha ghuavanadir gumazibar ziaba iniam, eghti me bar dagiar kaba na daningam. 15 Eghti dagiaba itir gumaziba aviribar aningan marki, eghti dagiaba puvatizir gumaziba dagiar muziaribar aningan marki. Me bar 5 kina na daning, egh me uan arazir kuraba gin amangamin ivezimin min a givesegh, egh me aremeghan kogham. 16 Eghti ni dagiar kam isi na bativamin Purirpenimin ganamin ingarim damu. Eghti ki Ikiavira Itir God, dagiar kabar gan fogh suam, 'Kar me uan arazir kuraba gin amangamin ivezim, kamaghin ki Israelian gumazamiziba bakinighnighan kogham.'

Ofa gamir gumaziba uan soroghafariba ruer itarir ekiam

17-18 Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei, "Ia brasin taba inigh soroghafariba ruer itarir ekiam ko anefamin dakozimin ingarigh. Egh dakozim isi ofa gamir dakozim ko na bativamin Purirpenimin tizimin anetigh. Egh itarir ekiam dakozimin pin anefagh, egh dipam itarir ekiam gingegh. 19 Eghti Aron uan otariba ko, me uan soroghafariba ruam. 20 Egh me na bativamin Purirpenimin aven mangisi, o ofaba isia mighiri naghin dakozimin ofa damusi, me uan soroghafariba rueghti ki me misueghti me aremeghan kogham. 21 Bar guizbangira, me uan soroghafariba ruegh, egh me aremeghan kogham. Me

ko, men otarir ġin otivamiba, me zurara bizir ki damuasa mikemezibar ġin mangivira iki.”

Ofa gamir gumaziba misevir boremin ingarir arazim

²²⁻²³ Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses miġei, “Ia bizir aghuarir mughuriar aghuim itiba, da inigh: Mean sanda, an osimtizim 6 kilogrem, ko sinamonin pauran mughuriar aghuim zuim, an osimtizim 3 kilogrem, ko abuar mughuriar aghuim zuim, an osimtizim 3 kilogrem. ²⁴⁻²⁵ Egh pauran me iter kasian inimin ingarizim, an osimtizim 6 kilogrem, a inigh. Egh 4 lita olivin boremin inigh, bizir kaba bar dagh ingegh. Egha mati gumazir fofozir bar aghuim ikia deravira sandaba verezi moghin, ni deraghvira da vereghti sandan aghuim otogham. Borer kam, an ingangarim kamakin: me bizim o gumazim na bagh anemisivisi, borer kam isi a gingegh.

²⁶ “Egh ni borer aghuarir kam isi na bativamin Purirpenim gingegh, egh Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam gingegh, ²⁷ egh bretba arighamin dakozim ko an ingarir bizibagh ingegh, egh lamba afamin aghorim, ko an ingarir biziba sara, dagh ingegh, egh pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozim gingegh, ²⁸ egh asiziba da bar isia miġhirir ofa gamir dakozim ko, an ingangarir bizibagh ingegh, egh soroghafariba ruamin itarir ekiam ko anefamin dakozim gingegh. ²⁹ Egh ni bizir kaba miseveghti da bar nan biziba, egh bar anogoregham. Eghti

gumazitam o bizitam a seregham, egh a uaghan na baghvira ikiam.

³⁰ “Eghti gin Aron ko an otariba, me amisivisi, ia borer kam inigh muziaritam me gingegh. Eghti me nan ofa gamir gumazibar otogh nan ingan-garim damuam. ³¹ Eghti ni kamaghin Israelian gumazamizibav kim, ‘Ia ko ian adarazir gin izamiba, ia olivin borer kam inigh na baghvira ikiamin biziba amisivam. ³² Egh ia gumazir kinibar ingan marki. Egh ia uaghan borer kamaghira garir tam uari bagh an ingaran marki. Kar Godin bizimra, ki ian anogoroke. ³³ Eghti gumazir borer kam isi pura gumazir kinitam gingeghamim, ko gumazir borer kamaghira garibar ingariba, gumazir kamaghin amir kaba, nan gumazamizibar ikizimin aven ikian kogham.’”

Migharir mughuriar aghuim zuimin pauran ingaramin arazim

³⁴ Egha Ikiavira Itir God ua Moses kamaghin a migei, “Ia migharir mughuriar aghuim zuimin pauran ingarsi, pauran mughuriar aghuim zuir igharagha garitaba inigh, eghti pauran kabar osimtiziba voroghira mangi. Pauran kabanang: mean paura, ko paura me zoghuabar min garir bizimin ingarizim, ko galbanumin akimarimin eborir gavgavimin, ko paura me iter balsamin eborimin ingarizim, bar da inigh, ³⁵ egh deraghvira da vereghti, mati gumazir fofozir aghuim itim, pauran mughuriar aghuimin ingari. Egh amangsizir muziaritam atighti, paura deraviram otogham. Egh a bar nan bizimra, ki ian anogoroke. ³⁶ Egh deraghvira paura

kamın taba mirmırightı, an averenimın mın guızın pauran otogh. Eghtı a inigh na bativamin Purirpenimın aven nan damazimın mangı, Akar Dikirızir Gavgavimın Boksiamın boroghın anetıgh. Eghtı pauran mughuriar aghuim zuir kam, a nan bizimra, ki ian anogoroke. ³⁷ Eghtı ia pauran kamaghın gari tam uari bagh an ingaran marki. Kar ki Ikiavıra Itir God, nan bizimra, ki ian anogoroke. ³⁸ Eghtı gumazitam sandan mughuriar aghuim baraghı ifueghıva, a kamaghıra garir bizitamın ingarigh, egh a nan gumazamizibar ikızimın aven ikian kogham.”

31

Ikiavıra Itir God uan Purirpenimın bizibar ingarasa gumaziba amısefe
(Ua Me Ini 35:30-31)

¹ Egha Ikiavıra Itir God ua kamaghın Moses mıgei, ² “Ikiavıra Itir God Judan anabamın gumazim Besalel amısevegha gıfa, a Urin otarım, egha a Hurın igiar borım. ³⁻⁴ Ki uan Duamın gavgavım a ganıngi. Egha ki gol, silva, ko brasın bizir aghuir igharazibar ingaramın fofozir aghuim ko ingangarir aghuıbar amuamin nıghnızim a ganıngi. ⁵ Egha ki dagıar ıvezim bar pın kozıba aghorıva, temebar dirir guar avırıbar aghor, egh Purirpenim asıngamın ingangarir avırıbar fofozir aghuıba a ganıngi. ⁶ Egha ki uaghan Ahısamakın otarım Oholiap amısevegha gıfa, me Danın anabamın adarasi, eghtı a uaghan Besalel ko ingaram. Egha ki uaghan fofozir ekıam gumazir igharazıbagh anıngi, eghtı ki nı mıkememizir bizıba,

me bar dar ingaram. ⁷ Egh me na bativamin Purirpenimın ingar, egh Akar Dikirizir Gavgavimın Boksiamın ingar, egh Boksiamın asuam, kar arazir kuraba ğın amadir danganim, an ingar, egh Purirpenimın biziba bar dar ingaram. ⁸ Egh me bretba arıghamin dakozim ko an ingarir biziba bar dar ingar, egh lamba afamin aghorim ko lam ko an ingaramın biziba bar dar ingar. Me golin aghuarimra lamba afamin aghorir kamın ingarigh. Egh me uaghan pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimın ingarigh. ⁹ Egh me asiziba bar isia miğhirir ofa gamir dakozim ko, ofan ingangarim gamir biziba bar dar ingar. Egh me soroghafariba ruer itarir ekiam ko anefamin dakozimın ingar. ¹⁰ Egh me Aron uan otariba ko, me bagh ofa gamir gumazibar korotiar aghuaribara isamighti me dar aghuigh, egh ofa gamir gumazimın ingangarim damuam. ¹¹ Egh olivın borer ki ua bagha misevezir bizibagh ingemın ingar, egh pauran mughuriar aghuim zuim Anogoroghezir Danganim bagh an ingarigh. Eghti me ingarir bizir kaba, ki ni mikemez moghira me dar amu.”

*Sabatın dughiam,
kar avughsamin dughiam*

¹²⁻¹³ Egha Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghın Moses miğei, “Sabatın dughiam, kar dughiar avughsamim. Kamaghın ia zurara Sabatın dughiamın avughsi. Sabatın dughiam, an ababanımın mın ki ia ganıdi, a datırighın ko ian adarazir dughiar ğın izamibar ababanımın

min ikiam. Ababanir kam ian akaghti ia fogh suam, ki Ikiavira Itir God, ki ia gamizi ia nan gumazamizibar mirara iti. ¹⁴ Ezi dughiar avughsamin kam, kar ki Ikiavira Itir God, nan dughiamra, kamaghin ia an avughsi. Gumazitam dughiar kamın ingangaritam damighti, ia a misueghti an aremegh. Gumazir kamaghin ami, nan gumazamizibar ikizimin aven ikian kogham. ¹⁵ Ia wighin vamiran an 6plan dughiabar ingangaribar amu, namba 7in dughiam, kar nan dughiamra, kar nan avughsazir dughiar ekiam. Egh gumazir dughiar kamın ingangaribagh amiba, me bar me misueghti, me arimighiregh. ¹⁶ Kar Akar Dikirizir Gavgavir ia gin mangasa akam akirizim, kamaghin, ia Israelia dughiar kamın avughsi ikivira iki mangiti ian gin izamin adarazi kamaghira damuam. ¹⁷ Ki Ikiavira Itir God, ki overiam ko nguazim 6plan dughiabar aningın ingari, egha dughiar namba 7in, ki ingangariba bar da ategha avughsi. Ezi dughiar kam, a na ko ia Israelian tizimin Akar Dikirizir Gavgavim gamima, an ababanimin min oto.” ¹⁸ Egha Ikiavira Itir God, Moses ko Sainain Mighsiamin mikemegha givagha, egha God uabi dagiar akuar pumuning isa Moses ganingi. God uabi uan dafarir puzimin Akar Gavgaviba aningın da osiri.

Israelia akirim ragha God gasara, egha gin uamategha a bagha ize

---

31:15: Ua Me Ini 20:8-11; 23:12; 34:21; 35:2; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:12-14   **31:17:** Ua Me Ini 20:11

32

(Sapta 32--34)

Gumazamiziba golin bulmakaun nguzimin ingari

(Godin Araziba 9:6-29)

¹ Egha Moses dughiar ruarimin mighsiamin ikia zuamira izezir puvati. Ezi gumazamiziba uari akuvagha iza kamaghin Aron migei, “E fozir puvati, bizir tizimra Moses bato, gumazir kam Isipin kantrin e inigha en akua ize. Kamaghin amizi ni dikavigh, e bagh godin tabar ingarighti, da en faragh mangiva e inigh tuavimin mangam.”

² Ezi Aron me migei, “Ia uan amuiba ko, otariba ko guivibar kuaribar guizir golin ringba, da suegh da inigh na bagh izi.”

³ Egha Aron kamaghin mikemezi, gumazamiziba bar uan kuaribar golin ringba asigha da inigha a bagha izi. ⁴ Ezi a kuaribar guizir gol ringin kaba inigha, da tuezzi da isigha ameregha dipam ara. Ezi an a isa mozir me bulmakaun nguzimin nedazimin min nguazimin kuizimin, a fugha bulmakaun nguzimin ingari. Egha afuam inigha deraghavira anerkiri. Ezi gin gumazamiziba kamaghin migei, “Israelia, ia oragh. Kar en godba. Da Isipin kantrin e inigha, en akua azenan ize.”

⁵ Ezi Aron kamaghin ganigha ofa gamir dakozim bulmakaun boroghin an ingarigha ghaze, “E gurumzaraghan isar ekiam ko ighiam damu, egh Ikiavira Itir God ziar ekiam a daningam.” ⁶ Egha amimzaraghan bar mizaraghara, gumazamiziba

dikavigha iza ofan asiziba tue da bar isia mighirir ofabagh ami. Egha me uaghan God ko navir vamiran ikiamin ofaba inigha iza ofa gami. Egha gin apiagha dagheba ko dipaba amegha, gin dikavigha ghua ighiar kurabagh ami.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni zuamira magari. Gumazamizir ni Isipin inigha izeziba, me arazir kurar aviribagh ami. ⁸ Me tuavir me gin mangamin ki me mikemezim, me zuamira anetegha, golin bulmakaun nguzimin ingarigha, an ziam fa an ofa gami. Egha me ghaze, ‘Israelia, ia oragh, kar en godba. Da Isipin kantrin e inigha, en akua ize.’”

⁹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Gumazamizir kaba, ki men ganigha me gifo. Me gumazamizir akaba batoziba. ¹⁰ Ki me bagh navim isi bar men aningaghegham. Egh ki bar me gasighasigham. Eghti ni nan anogoroghan kogham, bar marki. Egh gin ki ni ko nin boribar adarazir amighti, me ikizir gavgavir mamn otogham.”

¹¹ Ezi Moses, a uan Godin Ikiavira Itim, pamtem kamaghin a gakaghoru, “O Ikiavira Itir God, ni manmaghin amua, navim isia nin aningagharim nin gumazamiziba bagha pamtem dikafi? Ni uabi gumazamizir kaba Isipin kantrin uan gavgavir ekiamin me inigha azenan ize. ¹² Egh ni kamaghin me damighti, Isipia ua suam, ‘God uan gumazamiziba paza me ginighnisi. Egha a Isipin me inigha, danganir mighsiabar me gasighasighasa me inigha iza bar me misoghezi

me ariaghire.’ O Ikiavira Itir God, ni kamaghin damuan marki. Ni uan aningagharir nighnizim abiragh, egh uan gumazamizibagh asighasighan marki. ¹³ Ni uan ingangarir gumazir kabagh inirigh, Abraham, Aisak, ko Jekop. Egh me koma amizir akar dikirizir kam ginighnigh. Ni kamaghin akar dikirizim me ko a gamua ghaze, ‘Ki bar guizbangira migei, ki overiamin mikovezibar min borir aviriba ia daningam. Egh nguazir ki ia daningasa akam akirigha givazim, ki a isi ian ovavir boribar aningam. Eghti me zurara nguazir kam in iki mamaghira ikiam.’”

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God, Mosesin azangsizim baregha uan nighnizim giragha, uan aningagharir ekiam ategha, uan gumazamiziba gasighasighizir puvati.

¹⁵ Egha Moses dagiar akuar God Akar Gavgaviba osirizir kamning inigha, mighsiam ategha iza-ghiri. God aning in vong ko vong in akaba osiri.

¹⁶ God uabi dagiar kamning in ingarigha, uan Akar Gavgaviba aning in dar aghora da osiri. ¹⁷ Ezi Josua Moses ko ikia orazi, gumazamiziba tintinibar dei. Ezi a kamaghin Moses migei, “Ai Moses! Gumazamiziba itir danganim in aven, ki inogovir niginim barasi!”

¹⁸ Ezi Moses ghaze, “Mamaghin puvati. Kar gumaziba inogovim in apaniba abinizir dimdian puvati. Ezi apaniba me abirazir ararem puvati. Ki onger akar tiaribaram orasi.”

¹⁹ Ezi Moses me itir danganim in boroghira izegha, golin bulmakaun nguzim ko gumazamizibar garima, me ighiam gizi. Ezi a bar aningaghe.

Egha dagiar an aterir kamning, isa miġhsiamin apemin aning akunizi, aning bar misaraghire. ²⁰ Egha Moses bulmakaun nguzir me ingarizir kam inigha avimin a tuazi a isi. Egha anebigha, a mirmirizi a pauran kinimin oto. Egha golin pauran kam dipam mikini. A tintinibar dipamin anakunigha givagha, Israelia abiraghbirazima me dipar kam api. ²¹ Egha an Aron migei, “Gumazamizir kaba arazir manamra ni gamizi, ni me gamizima, me arazir bar kurar kam gami?”

²² Ezi Aron a ikaragha ghaze, “Gumazir ekiam, ni nan aningaghan marki. Gumazamizir kaba ni fomira me gifo. Me arazir kuram damuasa bar kufi. ²³ Me kamaghin na miġia ghaze, ‘Gumazir kam Moses, gumazir Isipin e inigha en akua azenan izezim, e fozir puvati, bizir tizim a bato. Kamaghin ni e bagh godin tabar ingarighti da en faragh mangi en aku tuavimin mangam.’ ²⁴ Ezi ki men akam baregha, gumazamizibav ġia ghaze, ‘Ia te golin ringba iti, ia da asigh.’ Ezi me golin uari garighiziba inigh da na ganinghi. Me da na ganingizi, ki da isa avim mikini. Ezi bulmakaun nguzir kam a purama oto!”

²⁵ Egha Moses fo, Aron gumazamizibar amamangatizi, me tintinibar arazir kurar igharagha garir aviribagh ami. Moses nighnisi, me kamaghin damuti men apaniba men ganigh, men ziam gasighasigh men ingariva akiti, me bar aghum-sigham. ²⁶ Egha a ghua me itir danganimin divazimin tiar akamin tugha kamaghin dia migei, “Tina Ikiavira Itir Godin ġin mangisi na bagh izi.” Ezi Livain anabamin adarazi iza an boroghin tuifi.

²⁷ Ezi a kamaghin me migei, “Ikiavira Itir God, Israelian God, a kamaghin migei, ‘Ia bar uan midorozir sababa inigh danganir e itir kam bar an otevirar mangi, gumazamizir ian boroghin ikiava marvir guamin gin zuiba, kar ian aveghbuaba, namakaba, ko ian boroghin itir darasi, ia bar me misueghti me arimighiregh.’” ²⁸ Ezi Livaiba Moses mikemezi moghirama ami. Egha dughiar kamra me 3,000 gumazamizibav soghezi me ariaghire.

²⁹ Egha Moses kamaghin Livaibav gei, “Ia datirighin uari uan boriba, ko aveghbuabav soghezi me ariaghire. Ezi arazir kamin, Ikiavira Itir God uan ingangarim damuasa ia misefe. Egha datirighin deragha ia gami.”

³⁰ Egha amimzaraghan Moses gumazamizibav gia ghaze, “Arazir kurar ia amizir kam, a bar ikufi. Ezi ki datirighin uamategh mighsiamin mavanang Ikiavira Itir God bativam, egh a ian arazir kuraba gin amangisi ki an azangsiggh ganigham.”

³¹ Egha Moses mighsiamin ghuavanabogha kamaghin Ikiavira Itir God migei, “Ni nan apangkufigh nan azangszim baragh. Gumazamizir kaba bar arazir kurar ekiam gami! Me marvir guar maba golin uari bagha dar ingarigha, dar ziaba fe. ³² Ezi ki datirighin nin azai, ni ifongegh men arazir kuraba gin amadagh. Egh ni aghuaghiva nan ziamra, akinafarir ni uan gumazamizibar ziaba osirizimin anengarigh.”

³³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Puvatigham. Ki gumazamizir arazir kuram gamizibara, men ziaba angaram. ³⁴ Aria, ni

mangi, gumazamiziba inigh danganir ki ni mikemezir kamın mangi. Ni oragh. Nan ensel ia inigh ian faragh tuavimın mangam. Eghti gin ki izi ivezir kuram gumazamizir arazir kuram gamiziba, ki me ikaragham.”

³⁵ Guizbangira, gumazamiziba uari bagh bulmakaun nguzimın ingarasa bar Aron gakaghone. Kamagh amizi, Ikiavira Itir God gin men arazir kuram ikaragha arimariar kurar mam amadazi a me bagha ize.

33

Ikiavira Itir God Sainain Mighsiam ataghiraghasa Israelia migei

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghın Moses migei, “Ni ko ni Isipın inigha izezir gumazamiziba, ia danganir kam ategh, nguazir ki ia daningasa akam akirizimın mangi. Ki fomira kamaghın Abraham, Aisak, ko Jekop migia ghaze, ‘Ki nguazir kam, ian ovavir borir gin otivamibar aningasa mikeme.’ ² Ki enselin tam amadaghti, a nın faragh mangi, Kenania, Amoria, Hitia, Peresia, Hivia, ko Jebusia, me batuegham. ³ Eghti ia mavanang nguazir aghuir kamın ikiam, biziba an ikiava bar deraghaviram aghui. Ia gumazamizir akaba batoziba, kamaghın ki ia ko mangan kogham. Ki ia ko mangivigh tuavimın ia gasighasigham.”

⁴ Ezi gumazamiziba Akar Gavgavir kam baregha, men naviba bighizi me uan adiarir aghuibar kuritir puvati.

⁵ Ezi Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghin Moses migei, “Ia gumazamizir akaba batoziba. Ki ia ko dughiar otevimin mangivigh, bar ia gasighasigham. Ia orakigh, ia uan namnabagh arighizir adiarir aghuiba bar da surarikigh, eghti ki deraghvira nighnigh arazitam ia damusi nighnigham.” ⁶ Israelia Sainain Mighsiam itir dughiamin, me uarir kuritir adiarir aghuiba bar da suagharigha, Sainain Mighsiam ategha zuir dughiamin, me ua dar kuritir puvati.

God Moses ko bizibav gei

⁷ Egha dughiabar zurara Israelia ghua danganir manamin ikia uan purirpeniba asima, Moses purirpenir mam isa mong men saghon ghua anesara. Egha kamaghin dipenir kam dibori, “God bativamin Purirpenim.” Eghti tina Ikiavira Itir Godin nighnizim gifoghfoghsi, a Purirpenir kammin mangam. ⁸ Moses God bativamin Purirpenimin aven mangamin dughiamin, gumazamiziba bar dikavigh uan purirpenibar tiar akabar tuivighav ikia garima, Moses an aven zui. ⁹ Moses aven ghugha givazi, ghuariar ruarir ekiam iza Purirpenimin tiar akamin tughav iti. Ezi Ikiavira Itir God ghuariar kammin aven ikia Moses ko migei. ¹⁰ Gumazamiziba uan purirpenibar tiar akabar tuivigh iki gantima, ghuariar ruarir ekiam kam God bativamin Purirpenimin boroghin tughiv ikiam, eghti me dapaniba avigh, Godin ziam fam. ¹¹ Ikiavira Itir God Moses ko migia, mati gumazim uan roroam ko migei. Moses uamategha danganir gumazamiziba itimin iziti, Josua Purirpenimin av-erara ikiam. Josua, a Mosesin ingangarir gumazir

igiam, a Nunin otarim. A God bativamin Purir-penim ataghirazir puvati.

Moses Ikiavira Itir Godin guamin ganasa

¹² Moses kamaghin Ikiavira Itir God migei, “Guizbangira, ni gumazamizir kaba inigh nguazir kamın mangasa na mikeme. Egha ni gumazir nan gin mangi nan akurvaghamin tamın gun na mikemezir puvati. Ni ghaze, ‘Ki bar deragha ni gifogha, bar ni gifonge.’” ¹³ Kamaghin, ni guizin na gifongegh, uan nighniziba na mikemeghti, ki deravira ni gifoghiva arazir ni ifongezibar amuvira ikiam. Egh ni uaghan gumazamizir ni ua bagha inabazir kaba gin amangan marki.”

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Ki ni ko mangi navir amirizim ni daningti, ni avughsam.”

¹⁵ Ezi Moses ua Ikiavira Itir God migia ghaze, “Ni uabi e ko mangan aghuaghiva, danganir kam ataghiraghsi e mikiman marki. ¹⁶ Ni e ko mangan koghti, gumazir igharaziba manmaghin fogh suam, ni na ko uan gumazamizibagh ifonge? Ni uabi e ko mangiti, gumazamizir igharaziba kamaghin fogh suam, e gumazamizir igharazibar tongin e bar ighara. Bar guizbangira, e bar nin gumazamizibara.”

¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ki deragha ni gifogha bar ni gifonge. Kamaghin, ki ni mikemezi moghira damuam.”

¹⁸ Ezi Moses kamaghin Ikiavira Itir God migei, “Ki nin azangisi, ni uan guamin angazangarir ekiam nan akaghasa ki ifonge.”

19 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Mosesin akam ikaragha ghaze, “Ki nin guamin uan arazir aghuim akagham. Egh ki uan ziamin gun ni mikimti, ni fogham, nan ziam, Ikiavira Itir God. Ki gumazamizitabar kuarkuvighsi, ki men kuarkuvam. Ki gumazamizitabar apangkuvsi, ki men apangkuvam. 20 Guizbangira, gumazitam nan guamin ganighiva, an aremegham. Kamaghin, ni nan guamin ganighan kogham. 21 Ni gan! Dagiar ekiam mam nan boroghin iti. Ni dagiar ekiam kam gisin tugh. 22 Eghti nan guamin angazangarir ekiam nin boroghin iziti, ki ni isi dagiar torimin aven ni atigh, uan dafarimin ni avaragh, egh mangi ni gitagham. 23 Egh ki gin ua uan dafarim inighti ni nan akirir kinimin ganam. Egh nan guamin ganighan kogham.”

34

*Moses namba 2in dughiamin
Akar Gavgaviba ini
(Godin Araziba 10:1-5)*

1 Egha gin Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Ni dagiar akuar pumuning uam aning atughiva aning akirigh. Aning, dagiar ni faragha kunizi biaghirezimningin min gan. Eghti ki akar faragha osiriziba uam aningin da osiram. 2 Ni dagiar akuar kamning akirigh, gurumin bar mizaraghara Sainain Mighsiamin anang bar an orazimin na batogh. 3 Eghti gumazitam ni ko izan marki. Ki gumazitam mighsiar kamin danganir

katamin an ganan aghua. Eghti sipsipba ko bulmakauba uaghan izi mighsiam boroghin grazibar aman marki.”

⁴ Ezi Moses Ikiavira Itir God a mikemezi moghin amua, a faragha inigha izezir dagiar akuamningin mirara garir dagiar akuamning atu. Egha bar mizaraghara uan dafarimin dagiar akuamning at-era Sainain Mighsiamin ghuavanadi.

⁵ Ezi Ikiavira Itir God ghuariam in ikia izaghira Moses ko tughav ikia, egha uabi uan ziam dibora ghaze, ki Ikiavira Itir God. ⁶ Egha a Mosesin boroghin ghua an guam gitaviragha kamaghin diagha ghaze, “Ki Ikiavira Itir God, ki Ikiavira Itir God. Kirara, kuarkuvir arazim ko apanguvir arazimin mingarim. Egha zuamira aningazir puvati. Egha zurara gumazamizibar apanguva, zurara uan migirigiabar gin ghua guizin arazibagh ami. ⁷ Ki zurara uan gumazamizir aviriba bar men apanguvigh mangivira ikiti, men igiav otariba otivigh iki kamaghira ikiam. Egha ki men arazir kuraba ko arazir akaba batoziba ko, igharagha garir bizir kurar aviriba gin amadi. Egha ki garima, arazir kurabagh amir gumazamiziba, me osimtizim itima, ki ivezir kuram me ganidi. Egh men boribar borir gin otivamiba ki ivezir kuram me daning, mangiti men igiav otaribar boriba otivigham.”

⁸ God mikemegha givazi, Moses zuamira tevimning apirigha dapanim aviragha guam nguazim gatigha Godin ziam fe. ⁹ Egha kamaghin migei, “O Ekiam, ki nin azai, ni bar guizbangira

---

34:6: Ua Me Ini 20:5-6; Diboboniba 14:18; Godin Araziba 5:9-10; 7:9-10

na gifuegh, egh ni e ko mangi. Guizbangira, gumazamizir kaba akaba barazir puvati. Ezi nan ifongiam kamakin, ni en arazir kuraba ko igharagha garir bizir kuraba gin amadagh. Egh e damighti e nin gumazamizibara ikiam.”

God uan gumazamiziba ko Akar Dikirizir Gavgavim uam anakiri

(Ua Me Ini 23:14-19; Godin Araziba 7:1-5; 16:1-17)

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, “Datirighin ki Akar Dikirizir Gavgavim ia Israelia ko uam anakirasa. Ki nin gumazamizibar damazibar digavir kuram gamir arazibar amuam. Arazir kaba, ki Kantrin Igharazibar Gumazamizibar damazibar faragha dagh amizir puvati. Kantrin igharazibar gumazamizir ia men tongin itiba, me arazir ki Ikiavira Itir God damuamin kabar gan, egh digavir kuram damuva akongiva atiatingam. ¹¹ Eghti ia nan Akar Gavgavir ki datirighin ia daningamiba bar, ia dar gin mangi. Eghti ki ian faragh mangi, egh Amoria, Kenania, Hitia, Peresia, Hivia ko, Jebusia batuegham. ¹² Egh ia deraghvira ganigh, kantrin ia mangamin kamın gumazamiziba, ia me ko bizitam bagh akar dikirizir gavgavitam akiran bar marki. Me azuazimin min me ia damigh, egh ia gekuighti, ia iregh, bar ikuvigham.

¹³ “Ia men asebar ziaba fer bizir kabagh asighasikigh. Ia ofa gamir dakoziba ko, dagiar guarir dighoriba itiba akunighti, da bar bighiri

akuabagh iregh. Egh temer guarir aser amizim Aseran nedazim itiba bar da okeghti da iregh.

¹⁴ “Ki uabira, ki Ikiavira Itir God, ia nan ziamra fi. Egh aser ifavariba nan danganim inian ki bar aghua. Egh ia asebar ziaba fan marki.

¹⁵ “Egh ia kantrin kamın gumazamiziba ko bizitam bagh akar dikirizir gavgavitam akiran marki. Me tuavimın amizimın arazimın mın amua, asebar ziaba fe. Egh ia me ko akam akirighti, me uari ko ikisi ia mikimam, eghti ia men asizir me asebar ofa gamizitabar amegham.

¹⁶ Eghti ameboghfeziaba uan otarir igiaba Israelın azenan itir amizir igiabar ikisi me ginamti, amizir kaba me inigh mangiti, me na ategh asebar ziaba fam. Nan damazimın arazir kam mati gumazamiziba, uari isa tintinibar akuir arazim.

¹⁷ “Ia ainın mın garir bizitaba inigh asebar marvir guabar ingar, egh dar ziaba fan bar marki.

¹⁸ “Egh ia Yis Puvatizir Bretın Isam Damuamin Dughiam bakinighnighan marki. Abipın iakinim otozi ia Isipın kantri ataki. Ezi ki ia mikemezi moghın, ia zurara azeniba bar iakinir kamın, wighın vamıran yis puvatizir bret amam.

¹⁹ “Eghti ian otarir ivariaba, ko bulmakau ko sipsipba, dar nguzir apurir faragha otiviziba bar, kar ki ua bagha inabazir biziba. ²⁰ Egh ia donkin nguzir apurir faragha otozitam ua a inisi, ia sipipın nguzim isi ofa damu, eghti tuavir kamın ia donkin kam givezagh ua a inigham. Ia donkin

---

34:17: Ua Me Ini 20:4; Ofa Gami 19:4; Godın Araziba 5:8; 27:15

34:18: Ua Me Ini 12:14-20; Ofa Gami 23:6-8; Diboboniba 28:16-25

34:19: Ua Me Ini 13:2   **34:20:** Ua Me Ini 13:13

kam givezan aghuagh, egh ia an gurim apirigh. Egh ia uan otarir ivariaba vaghvagh me givezagh ua me iniam.

“Ia nan ziam fisi izi, dafarir kinibar izan marki, ia bizitam suiragh izi.

²¹ “Egh wikba bar ia 6plan dughiabara ingan-garibar amu, egh ia namba 7in dughiamin ingan-garitam damuan bar marki. Azenimin ingarir dughiam ko dagheba asir dughiam, ia Sabatin dughiamin virara aningin ingaran marki.

²² “Egh ia Azenibar Dagher Igiaba Asiamin Dughiamin Isar Ekiam ginighnigh. Ia witin faragha aniba iniamin dughiam, isar ekiar kam damuam. Egh gin ia Ruarpenibar Iki Dagher Abuananaba Asiamin Dughiam, ia ua a bagh isam damu. Iakinir ia temer oviziba iniamim, isar ekiar kam otogham.

²³ “Egh ia azeniba vaghvagh dar dughiar 3plan, ian gumazamiziba bar izi, egh nan ziam fisi nan damazimin otogh, ki Ikiavira Itir Godin Gav-gavim, Israelian God. ²⁴ Eghti gin ki gumazamizir datirighin ian nguazimin itiba batuegh, ian nguazimin mitaghniam damighti a mangi ekeveg-ham. Egh azeniba bar dar 3plan dughia-bar, ia nan ziam fisi iziva nan damazimin otogh, eghti apaniba ian nguazim inisi ifueghan kogham.

²⁵ “Egh ia asizim isi na bagh an ofa damuva, an ghuzim isi na daningsi, yis itir bret sara ofa damuan marki. Egh ia God Israelia Gitazir

---

34:21: Ua Me Ini 20:9-10; 23:12; 31:15; 35:2; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:13-14   **34:22:** Ofa Gami 23:15-21; 23:39-43; Diboboniba 28:26-31   **34:25:** Ua Me Ini 12:10

Dughiam giniḡniḡhsi asiziba isi ofa damuti, dar naba iki mangi amimzaraghan otivan marki.

²⁶ “Ia dagher faragha asiba, dar dagher bar aghuibara, ia da inigh nan Dipenimin mangi ofan min, ki Ikiavira Itir God, ian God, da na daning.

“Egh ia memen nguzitam isi minem darugh, an amebamin oter eborim sara anevighan marki.”

²⁷ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Moses miḡei, “Guizbangira, ki ni ko Israelia ia bagha Akar Dikirizir Gavgavim gami, ezi akar ki miḡeiba ghua akar kamra inifi. Kamaghin amizi, ni akar kaba akinafarir tamın da osirigh.” ²⁸ Ezi Moses 40plan dughiabar Ikiavira Itir God ko miḡsiamin ikia, egha daghetam ko dipatam bar anemezir puvati. Ezi Ikiavira Itir God Akar Dikirizir Gavgavimin akaba, dagiar akuar Moses inigha ghuzimningin ada osiri. Akar kaba, da 10plan Akar Gavgaviba.

Moses miḡsiam ategha ghuaghiri

²⁹ Ezi Moses miḡsiam ategha ua izir dughiamin, a dagiar akuar 10plan Akar Gavgaviba itimning inigha izi. A Ikiavira Itir God ko mikemezi, an guam bar angazangarir ekiam iti. Ezi a kamaghin fozir puvati, an guam kamaghin gari. ³⁰ Ezi Aron gumazamiziba ko Mosesin guamin angazangarimin ganigha, atiatigha, an boroghin mangan aghua. ³¹ Ezi Moses men diazi, Aron ko Israelian gumazir dapaniba a bagha zuima a me miḡei. ³² Ezi gin Israelian gumazamiziba bar a bagha zuima, an Akar Gavgavir Ikiavira Itir God Sainai miḡsiamin a ganingiziba, bar dar gun me miḡei.

³³ Egha a me mikemegha givagha, inim inigha bar uan guam avara. ³⁴ Moses Ikiavira Itir God ko mikimasa Purirpenimin aven zuir dughiam, a inim adegħ iki mangi uam azenan izam. An azenan izava Ikiavira Itir God a mikemezi biziba bar dar gun gumazamizibav gei. ³⁵ Ezi gumazamiziba an guamin garima an angazangarim iti. Moses me mikemegħ givagh, ua uan guam avaragham. Egh a ua mangi Ikiavira Itir God ko mikimamin dughiam a ua inim adegħam.

Me Ikiavira Itir Godin Purirpenimin ingari

35

(Sapta 35--40)

Avughsamin Dughiamin Akar Gavgaviba

¹ Egha Moses Israelian gumazamiziba bar men diazi me izezi a kamaghin me migei, "Ikiavira Itir God kamagh migia ghaze, ia nan Akar Gavgavir kabar gin mangi. ² Ia ingangariba bar adar amu mangi 6plan dughiamran tugh. Egh namba 7in dughiam ia avughsi. Ki Ikiavira Itir God, kar nan dughiar ki avughsim. Gumazim o amizitam dughiar kamın ingangaritam damighti, ia a misueghti an aremegh. ³ Ia uan dipenibar aven avim arighsi, o ia uaghan ingangarir muziarir kamagh garibar amusi, Sabatin dughiamin dar amuan marki."

35:2: Ua Me Ini 20:8-11; 23:12; 31:15; 34:21; Ofa Gami 23:3; Godin Araziba 5:12-14

Gumazamiziba biziba God daningasa Moses me migei

(Ua Me Ini 25:1-9)

⁴ Egha gın Moses kamaghın Israelia bar me migei, “Ikiavıra Itir God Akar Gavgavim ia ganıga ghaze: ⁵ ia datırıghın bizitaba isi ofan mın Ikiavıra Itir God danıgam. Gumazamizir uan navımın aven biziba bar a danıngasa nıghnıziba, me bizir kaba a danıng: gol, silva, bras ko, ⁶ sipsipın arızibar ingarizir tretin bluplaba, pıghaghevıba, aghevıba ko, inir ghurghurır aghuarıba, ko inir me memen arızibar ingarizıba ko, ⁷ sipsipın apurımın inir me penın aghevımın aghuızıba ko, ongarımın itir asızır ekiabar inıba ko, akasın temeba ko, ⁸ lambagh arıgha dagh aboir olivın borem ko, pauran mughuriar aghuım zuir me olivın borem sara verezir God ua bagha inabazir bizıbagh ingem, ko pauran mughuriar aghuım gamıba. ⁹ Egh dagıar pızır aghuarıba ko dagıar aghuir ivezim bar pın kozır ıgharazıba inıgh, da ofa gamır gumazıbar dapanımın korotıar otevir azenan itımın kurkegh, egh an forıvtarır inir an evarımın poroghav itım gituıgh. Bizir kaba, me bar da inıgh izı.”

Moses Godın Purirpenimın ingaramın bizıba bagha me migei

(Ua Me Ini 29:32-43)

¹⁰ Egha Moses ua kamaghın migei, “İan tongın gumazıba bar bizir kabar ingaramın fofozıba itı, me bar izı bizir Ikiavıra Itir God ia mıkemezıbar ingar. ¹¹ Me Purirpenımın ingarıghıva, egh anevamin bizıba, ko akezıba, ko bırıır agharıba,

ko agharir ighuvir gavgavim Purirpenim daningamiba ko, dipenir akiniba ko, boksiar me birir aghariba asamiba, me bar dar ingar. ¹² Egh me Akar Dikirizir Gavgavimın Boksiamın ingarigh, egh temer aneteramimningın ingarigh, egh gol inigh an asuamın ingarigh, kar arazir kuraba gın amangamin danganim, ko Bar Anogoroghezir Danganim modir nir ekiamın ingarigh. ¹³ Egh ia bretba arızir dakozim ko an ingangarim gamir bizibar ingarigh, egh dakozim ateramin tememning akırigh, egh Godın damazimın darıghamin bretba tuagh. ¹⁴ Egh me lambar afamin aghorim, ko lamba, ko an ingangarim gamir biziba sara ingar. Egh me lamba ko angazangarim anıngamin olivın boreme sara ingarigh. ¹⁵ Egh me pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozim ko anetersi itemningın ingarigh. Egh biziba misiv ingiamin olivın boreme ko pauran mughuriar aghuimın ingarigh. Egh me Purirpenimın tiar akamın guamin inir ekiamın ingarigh. ¹⁶ Egh me asiziba da bar isia mighirir ofa gamir dakozimın ingarigh, egh a bagh brasın ingarizir abizimın mın garir bizimın ko an ingarir bizibar ingarigh. Egh me ofa gamir dakozim ateramin itemningın ingarigh. Egh me soroghafariba ruamin itarir ekiatam ko anefamin dakozimın ingarigh. ¹⁷ Egh me Purirpenimın divazim avınsi inibar ingariva, egh divazimın dipenir akiniba, ko boksiar akiniba asamiba, bar dar ingarigh. Egh me divazimın tiar akamın guamin ini tamın ingarigh. ¹⁸ Egh me Purirpenim ko an

divazim gavgavim aning daningamin beniba ko afughafughamiba, dar ingarigh. ¹⁹ Aron a ofa gamir gumazim, a uan otariba ko, me bagh korotiar aghuaribara isamighti me dar aghuigh, egh ofa gamir gumazimin ingangarim damuam. Kar, me daghuigh Anogoroghezir Danganimin aven mangamin korotiaba.”

Gumazamiziba biziba inigha Ikiavira Itir God bagha zui

²⁰ Ezi Israelian gumazamiziba Moses ategha zui. ²¹ Ezi an akaba men aviribar navibagh ami da dikavima, me a mikemezi moghin damuasa ifonge. Ezi gumazamiziba bizir guar aviriba inigha izi: me God bativamin Purirpenimin ingaramin biziba ko, an ziam famin biziba ko, ofa gamir gumazibar korotiar aghuaribar ingaramin biziba, me bar da isa ofabar min Ikiavira Itir God ganidi. ²² Ezi gumazamizir kamaghin damuasa ifongeziba, uarir kuritir bizir igharagha garir kaba inigha izi. Bizir aghuir kabanang: kuarimin ringba, dafarimin ringba, firimin ikezir ringba, ko golin aghuir dirir igharagha gariba itiba. Gumazamiziba bizir kaba isa, dar suiragha da fegha dagh amizi, da Godin damazimin ighuavamadir ofabar min da isa Ikiavira Itir God ganidi. ²³ Ezi gumazamizir maba, me bizir kaba ikiava, me vaghvagha da inigha izi, tretin bluplaba, ko pighagheviba, agheviba ko, inir ghurghurir aghuariba, ko inir me memen arizimin ingarizim ko, sipsipin apurimin inir me penin aghevimin aghuizim ko, ongarimin itir asizir ekiabar iniba. ²⁴ Ezi gumazamizir silva ko bras itiba, me

ofan min da isa Ikiavira Itir God bagha izi. Ezi gumazir akasin temeba itiba me Purirpenim ko bizir igharazibar ingarasa da inigha izi. ²⁵ Ezi amizir tretbagh irigha foziba, me sipsipin ariziba isa tretin bluplaba, ko tretin pighagheviba, ko tretin aghevibagh irisi. Egha me inir ghurghurir aghuibar ingarasa tretin ghurghuribagh irigha, dar ingari. Egha me tretin kaba inigha izi. ²⁶ Egha me uaghan memen arizimin tretin ingaran fofozim ko ifongiam ikia, egha dar ingari. ²⁷ Ezi gumazir dapaniba dagiar pizir aghuiba ko dagiar aghuir ivezim bar pin kozir igharaziba inigha izi. Me da isi ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar otevir azenimin itim ko, forivtarir nir an evarimin itim darigham. ²⁸ Egha me, olivin borer me lambagh inge da isir borem, ko biziba misiv dagh ingamin borem, ko pauran mughuriar aghuim, dar ingarasa, egha pauran igharagha gariba ko olivin boreba da inigha izi. ²⁹ Ezi Israelian gumazamiziba bar biziba Ikiavira Itir God daningasa uan ifongiamin gin ghua me da inigha an ingangarim damuasa, a Moses mikemezi moghin da inigha izi.

Ikiavira Itir God gumazir ingangarim damuamiba misefi

(Ua Me Ini 31:1-11)

³⁰ Ezi Moses Israelia migei, “Ikiavira Itir God Judan anabamin gumazim Besalel amisevegha gifa, a Urin otarim, egha a Hurin igiar borim. ³¹ Egha Ikiavira Itir God uabi uan Duamin gavgavim a ganingizi, a fofozir aghuim ko ingangarir aghuibar amuamin nighnizim iti. ³² Egha

a gol, silva, ko brasin bizir aghuir igharazibar ingaramin fofozir aghuim ko nighnizir aghuim a ganingi. ³³ Egha a dagiar ivezir bar pin koziba aghoriva temebar dirir guar aviriba aghor, egh Purirpenim asingamin ingangarir aviribar fofozir aghuiba a ganingi. ³⁴ Egha Ikiavira Itir God fofozir aghuarim isa Besalel ko Oholiap ganingi. Oholiap, a Ahisamakin otarim, a Danin anabamin gumazir mam. Aning ingangarim damuamin gumazir igharaziba sure damuamin fofozim iti. ³⁵ Ikiavira Itir God gumazir kamning ingangarir guar aviribar amuamin fofozir aghuim aning ganingi, ezi aning dagiabar nedaziba aghora egha dirir aviriba aghora, egha inir ghurghurir aghuiba isava tretin blupla ko, tretin pighaghevim ko, tretin aghevir me sipsipin arizimin ingarizim nuavigha, dar kurke. Egha aning bizir me damuasa nighnizir kabar fofozim ikia egha bizir kaba bar dar ingari.”

36

¹ Egha Moses ghua kamaghin migia ghaze, “Ikiavira Itir God Besalel ko Oholiap ko fofozim itir gumazir igharazibar dei. Gumazir kaba, Ikiavira Itir God ingangaribar amuamin fofozim me ganingi. Ikiavira Itir God mikemezi moghin, me Godin Purirpenim ko an bizibar ingaram.”

Gumazamiziba bizir aviriba inigha izi

² Ezi gin Moses Besalel ko, Oholiap, ko gumazir Ikiavira Itir God fofozir aghuim aningiziba bar men dia. Ezi gumazir ingangarim damuasa bar ifongeziba, me izima Moses ingangarim damuasa

me miġei. ³ Egha Israelia Godin Purirpenimġin ingarasa akuvazir biziba, Moses bar da isa gumazir kabagh anġngi. Egha Israelian gumamaziziba zurara mġzarazibar uan ifongiabar ġin ghua ofan min biziba God danġngasa da isa izavġra iti. ⁴ Ezi Purirpenimġin ingarir gumaziba bizir kabar ġari, da avirasemezi, me uan ingangariba ategha izi.

⁵ Egha me kamaghġin Moses miġei, “Gumamaziziba bizir bar avġriba inigha izi. Ikiavġra Itir God e mikemezi bizir e ingangarim damu aneġivamiba, da bar iti. Egħti bizir avġrim pura ikiam.”

⁶ Ezi Moses akam amadazi a bar gumamaziziba bagħa me itir danganibar ghua ghaze, “Ia gumamaziziba, Godin Purirpenimġin ingarsi ua bizitaba inigh izan marki.” Ezi me akar kam baregha, ua bizitaba inigha izir puvati.

⁷ Ezi bizir gumamaziziba inigha Purirpenimġin ingarasa izegħa ġivaziba, da bar ingangarir kaba aġivagħti, dar naba pura ikiam.

*Me Godin Purirpenimġin ingari
(Ua Me Ini 26:1-37)*

⁸ Egha ingangarir gumazir fofozim itiba Godin Purirpenimġin ingari. Egha me 10plan inir ġhurġhurir aġuaribar an ingari. Nir kaba me tretin bluplaba ko, piġħagheviba ko, aġheviba inigha enselin bar gavġavibar nedaziba inir kabar da isami. ⁹ Egha me 10plan inir kabar ingarizi, dar otevbiba bar voroġħira ġhue. Ezi dar ruariba 12 mitan tuzi, dar aroziba 2 mitan tu. ¹⁰ Egha da arueghasa me 5plan iniba da uarir akuigha uam ada isami, egha 5plan mabar akuigha ua kamagħira da isami. ¹¹ Egha aning isafuragħasa,

me bluplan tretin irighizir kuzir kabar inimningin miriamningin da isami. ¹² Egha me 50plan tretin irighizir kuziba inir faragha itimin miriam gitui, egha 50plan tretin irighizir kuziba namba 2in inim kamaghira a gituizi da voroghira ghue. ¹³ Egha me 50plan golin akezibar ingarigha, inir ruarir kamningin kuziba isafuragha aning ikezi, aning Purirpenir vamiram oto.

¹⁴ Me memen arizibar 11pla inibar ingarizi, da Purirpenim avamin nir ekiar vamiram oto. ¹⁵ Ezi inir kaba vaghvagha dar ruariba 13 mitan tu. Ezi dar aroziba 2 mitan tu. Ezi dar ababanim voroghira ghu. ¹⁶ Egha da arueghasa me 5plan iniba uari isafuragha da isamizi, da inir ekiar vamiran oto. Egha 6plan iniba uarir isafuragha da isamizi, da inir ekiar vamiran oto. ¹⁷ Egha me 50plan tretin irighizir kuziba inigha inir faragha itimin miriam gitui, 50pla tretin irighizir kuziba inigha inir namba 2in miriam gitui. ¹⁸ Egha 50plan brasin akezir ingariziba, da tretin irighizir kuzibar aghuam. Eghti inir kamning uaning isafuraghti inir ekiar vamira ikiam. ¹⁹ Egha me Purirpenim avasa, sipsipin apuribar inir me penin aghevimin aghuizimin inimin ingari. Egha a gisin darighasa ongarimin itir asizir ekiamin inim inimin ingari. ²⁰ Egha me akasin temebar Purirpenimin birir agharibar ingari. ²¹ Ezi birir agharibar ruarim 4 mitan tuzi, iter otevir agharibagh iniva ghueziba, 66 sentimitan tu. ²²⁻²⁴ Egha me iter akinir pumuningin mingarimning akirigha, silvan boksiamning gisin aning asara. Egha me Purirpenimin birir aghariba bar kamaghira dar ingari. Egha me

sautin amadaghan Purirpenimin 20plan birir agharibar ingari. Egha me silva inigha 40plan boksiar torir muziariba itibar ingarigha, egha birir aghariba dagh ase. Ezi boksiar pumuning birir agharir vamiran apebamin ti, egha birir agharimin povim gavgavim a ganidi. ²⁵⁻²⁶ Egha me kamaghira uaghan notin amadaghan birir agharibar ingarigha, 20pla birir agharibar ingari, egha me birir agharibar poviba gavgavim dar aningasa, 40plan silvan boksiabar ingari. Egh silvan boksiar pumuning gisin birir aghariba vaghvagh da ase. ²⁷ Egha me 6plan birir aghariba Purirpenimin girakirangin aruem ghuaghiri naghin dar ingari. ²⁸ Egha me birir agharir pumuning Purirpenimin girakirangin itir mikebamningin aningin ingari. ²⁹ Me mikebamningin itir birir agharimning vin uaningin akuigha ghuavanaga bar pin oto. Egha birir agharir kamning uaning inigha uanaga ringin vamiran aven ghua voroghira iti. Egha mikebar ighirazim me kamaghiram a gami. ³⁰ Ezi girakirangin 8plan birir aghariba itima, 16plan silvan boksiaba da birir agharibar povibar suisi, ezi boksiar pumuning, birir aghariba vaghvagha dar tuifi.

³¹⁻³² Egha me akasin temer ruariba inigha, dar ighuvir ruaribar ingari. Egha notin itir birir aghariba bagha 5plan ighuvibar ingari. Egha sautin itir birir aghariba bagha 5plan ighuvibar ingarigha, aruem uaghiri naghin itir birir aghariba bagha 5plan ighuvibar ingari. ³³⁻³⁴ Egha me ringbar ingarigha vaghvagha birir agharibar tongira da arigha, egha gin ighuvir ruarir kaba

isa ringbagh aghua ghua, Purirpenimîn mîkebar mamîn ikegha ghua mamîn tu. Egha me birir aghariba ko ringba ko ighuvir ruariba, golra bar da noke.

³⁵ Egha me inir ghurghurir ruarir ekîar mamîn ingarigha, Purirpenimîn aven anegura. Me inir kam, tretîn blupla ko, pîghaghevîm ko, aghevîr me sîpsîpîn arîzimîn ingarîzimîn a isamî. Egha me deravîra enselîn bar gavgavîbar nedazîba an kurka da isamî. ³⁶ Egha me akasîn temeba inîgha, inîr ekîar kam guasa 4plan dîpenîr akînîbar ingari. Egha me dîpenîr akînîr kaba golîn da noke. Egha golîn akezîbar ingarigha nîr kamîn suîghasa dîpenîr akînîbar da arîkî. Egha me 4plan silvan bokîsîabar ingarigha, egha dîpenîr akînîr kaba asasa dar ingari. ³⁷ Egha me Purirpenimîn tîar akamîn mîn ikîasa, inîr ghurghurîr aghuarîmîn ingari. Me tretîn sîpsîpîn arîzîbar ingarîzîr blupla ko, pîghaghevîm ko, aghevîmîn an kurkegha da isamî. ³⁸ Egha me 5plan dîpenîr akînîbar ingarigha, inîm guasa akezîba dagh itui. Egha me gol inîgha dar dapanîbagh aghuî, egha dîpenîr akînîbagh inîvamîn ighuvîba saram aghuî. Egha me 5plan brasîn bokîsîar torîba itîbar ingarigha dîpenîr akînîba asasa dar ingari.

37

*Me Akar Dîkîrîzîr Gavgavîmîn Bokîsîamîn ingari
(Ua Me Ini 25:10-22)*

¹ Ezî Besalel ingangarîr gumazîba ko me akasîn temer ararîba isa, Akar Dîkîrîzîr Gavgavîmîn Bokîsîamîn ingari, ezî an ruarîm 110 sentîmitan tu, ezî an arozîm 66 sentîmitan tu, ezî an tuirîvim

66 sentimitan tu. ² Egha me golin aghuarim isa Boksiamin averiam ko azenimin poghava a noke. Egha golin ruarir mam in an apinimin azenan bar an pogha a ikiagharui. ³ Egha me Boksiam darugh aneterasa gol ringin 4plan ingarigha, a tivamin suer 4plan boroghin gol ringin 4pla ariki, egha 4plan suebagh ike, pumuning isa Boksiamin vongin aning ikegha pumuning vongin aning ike. ⁴ Egha me Boksiam aterasa akasin iter otevir pumuning inigha, deragha aning akirigha, golrama aning pogha aning noke. ⁵ Egha me Boksiam aterasa iter otevir kamning isava, mam vongin an ringning garugha, mam vongin an ringning garu. ⁶ Egha me Boksiamin asuam golin aghuarimin an ingari. An ruarim 110 sentimitan tu, ezi an arozim 66 sentimitan tu. Danganir kam, kar gumazamizibar arazir kuraba gin amadir danganim. ⁷ Egha me golin maba inigha haman dav misuegha enselin bar gavgavir pumuningin nedazimningin ingari. Ezi enselning Boksiamin asuam gisin tughav ikia, mav vongin iti, mav vongin iti. ⁸ Ezi mam agharir guvimin tughav itima mam agharir kiriamin tughav iti. Me golin mam inigha, enselin bar gavgavir kamningin nedazimning ko Boksiamin asuamin danganir kamran dar ingarizi, da bizir vamiran min iti. ⁹ Ezi enselin bar gavgavir pumuningin nedazim arazir kuraba gin amadir danganimin tughav iti, ezi aningin guamning uaningin akuigha aviragha Boksiamin gari, ezi aningin avizimning kuiaghirigha ikia, Boksiamin asuam avara.

Me bret bagha dakozimîn ingari
(Ua Me Ini 25:23-30)

¹⁰ Egha me akasin tememîn dakozir mamîn ingari, ezi an ruarim 88 sentimitan tu, ezi an arozim 44 sentimitan tuzi, an tuirivim 66 sentimitan tu. ¹¹⁻¹² Egha me dakozir kam golîn aghuarimîn an puegha a noke, egha golîn ruarir mamîn an mîriamîn pogha bar a ikiagharui. Egha me golîn ruarir kam gamizi a mong figha anabogha, dakozimîn apiniba bar da inigha, an tuirivim 8 sentimitan tu. Ezi me golîn ruarir kamîn, an mîriamîn golîn igharazir mamîn adiarim gamigha an puegha golîn ruarir kam bar a ikiaghariki. ¹³⁻¹⁴ Egha me gol ringîn 4plan ingarigha dakozimîn mikebabar suebar boroghîn da ike. Ezi 4plan gol ringîn kaba dakozimîn apinimîn boroghira iti. Da akasin temer dakozim ateramningîn suigham. ¹⁵ Egha me akasin iter otevir pumuning isa dakozim aterasa deragha aning akirigha, golrama aningîn pogha aning noke. ¹⁶ Egha me dakozim gisin dafasa itarir ekiaba golîn aghuimra dar ingari. Kar ofa damu wain fufughamin itarir ekiaba ko, doziba, kapba ko, botolba.

Me lamba afamin aghorimîn ingari
(Ua Me Ini 25:31-40)

¹⁷ Egha me golîn aghuarim inigha lamîn aghorimîn ingari. Egha haman golîn kam misuegha lamîn aghorim asamin danganimîn ingarigha, lambar aghariba ingarigha dar afamin danganibar boroghîn, akimarir tighar onamiba ko onezibar ingari. Egha biziba bar dar ingarizi da bizir vamîran mîn iti. ¹⁸ Ezi lamba afamin

aghorir kam, 6plan aghariba iti, egha 3pla vongin itima, 3pla vongin iti. ¹⁹ Ezi lamba afamin aghorir kam, 6plan aghariba vaghvagha akimarir 3pla iti, egha da lamın kabar apengan iti. Ezi lamın aghariba bar kamaghira gari. Ezi akimaribar ganganiba amonin tememin akimaribar min gari. ²⁰ Ezi lamın aghorim uabi kamaghin gari, me akimarir 4plan ingarizi, da amonin tememin akimaribar min, dar maba tighar onezibar min gari, ezi maba onezibar min gari. ²¹ Egh agharir pumuning uaningin akuizi naghin, me akimarir dafarir muziarir kabar ingari. Egha agharir igharaziba uaghan kamaghira dagh ami. ²² Me hama inigha golin aghuir kam misuegha, bizir kabagh amizi da bizir vamiran min iti. ²³ Me golin aghuariba inigha, 7plan lambar ingarigha, akamimin min garir avimin suizir bizir mabar ingarigha, egha uaghan itaribar ingari. ²⁴ Me 35 kilogremın golin aghuariba inigha, lamba afamin aghorim ko lamba ko an ingangarir biziba bar dar ingari.

Me pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimin ingari

(Ua Me Ini 30:1-5)

²⁵ Egha me akasin temem inigha pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozimin ingari. Ezi ofa gamir dakozir kamın ruarim 45 sentimitan tuzi, an arozim an ruarim mirara ghua 45 sentimitan tu, ezi an tuirivim 90 sentimitan tu. Temer akasin ofa gamir dakozimin ingarizimra, me bulmakaun kombar min garir bizibar ingarizi, da ofa gamir dakozimin mikebabar vaghvagha

dar iti. ²⁶ Egha me an 4plan m̄iriaba ko an siriam ko an komba golin aghuarim̄in dar puegha da noke, egha golin ruarim isa ofa gamir dakozim̄in m̄iriabagh at̄igha a ikiagharui. ²⁷ Egha me gol ringin pumuningin ingarigha, mam isa vongin a ikegha, vongin mam ike. Me ringin kamning golin ruarir me an m̄iriabar ikezim̄in apengan aning ike. Ringin kamning me ofa gamir dakozim atersi tememning aning daghuam. ²⁸ Me akasin iter pumuning inigha ofa gamir dakozim atersa aning akirigha, golin aning noke.

Me borem ko pauran mughuriar aghuim zuim̄in ingari

(Ua Me Ini 30:22-38)

²⁹ Egha me pauran mughuriar aghuim ko olivin borem deravira da verezi, borer mughuriar aghuim oto, mati sanda. Olivin borer kam, an ingangarim kamakin: me bizim o gumazim Ikiavira Itir God bagh anemisivisi, borer kam a gingam. Me uaghan pauran mughuriar aghuim zuir mabar ingari, mati gumazir fofozir aghuim itim deravira da verezi, sandan aghuim oto.

38

Me asiziba bar isia m̄ighirir ofa gamir dakozim̄in ingari

(Ua Me Ini 27:1-8)

¹ Egha Besalel ko ingangarir gumazir igharaziba, akasin temeba inigha, asiziba bar isia m̄ighirir ofa gamir dakozim̄in ingari. Ezi an arozim ko

an ruarimîn ababanim virara 2 mita 20 sentim-itan tu. Ezi an tuirivimîn ababanim 1 mita 30 sentimitan tu. ² Egha temer akasin ofa gamir dakozimîn ingarizimra, me bulmakaun kombar mîn garir bizibar ingarizi, da ofa gamir dakozimîn mikebabar vaghvagha dar iti, egha ofa gamir dakozim me brasîn an pogha a noke. ³ Ofan dakozimîn ofan ingangarim damuasa me bizir kabar ingari, savolin muziariba, itarir ekiaba, pokba ko, itarir avim ateramin ko averenim ini-amin itarim ko avim ateramin itariba, ko av-erenim iniamin itaribar ingari. Bizir kaba bar me brasîn dar ingari. ⁴⁻⁵ Egha me bras uaia inigha abizimîn mîn garir bizimîn ingari. Egha ofa gamir dakozimîn aven aneti. Egha me brasîn ringîn 4plan ingari. Egha da isa ofa gamir dakozimîn, abizimîn mikebabar da ariki. Kar ringîn tememning arugh boksiam ateramiba. Egha brasîn ruarim inigha ofa gamir dakozimîn averiamîn tongiram anetigha a ikiagharui. Egh uaia brasîn abizimîn miriaba isa brasîn ruarir kamîn apengan anegura. Ezi abizimîn mîn garir bizir kam, ofa gamir dakozimîn averiamîn tongiram apera. ⁶ Egha me akasin iter otevir pumuning inigha, aning akirigha brasîn aning puegha aning noke. ⁷ Me ofa gamir dakozim aterasa akasin temer kamning isa ringîn an miriamningîn itibagh aghui. Me temer arariba inigha ofa gamir dakozim bok-siamîn mîn an ingari, egha boksiamîn dikinimîn ingarizir puvati. Me anetaghizima an dikinim pura torim iti.

Me soroghafariba ruer

*itarir ekiamin ingari**(Ua Me Ini 30:18)*

⁸ Ezi amiziba zurara God bativamin Purirpenimin tiar akamin boroghin Godin ingangarim gami, egha merara uan brasba isa Besalel ganingi. Brasin kaba, da ganganir me uan guabar garibar min gari. Ezi ingangarir gumaziba brasin kaba inigha, egha soroghafariba ruer itarir ekiamin ingari, egha itarir kam afasa dakozimin ingari.

*Me Godin Purirpenimin divazim azui**(Ua Me Ini 27:9-19)*

⁹ Egha me inir ghurghurir aghuimin ingarigha, Purirpenim avinasa divazir azenan itimin ingari. Me inir ruarir kam sautin amadaghan itir divazim bagha an ingarizi a 44 mitan tu. ¹⁰ Egha me inir kam guasa 20plan dipenir akiniba brasin dar ingarigha, egha dipenir akinir kaba 20plan brasin boksiabagh asasa dar ingari. Egha inir kam guamin akeziba ko divazimin agharir ighuviba silvan dar ingari. ¹¹ Egha kamaghira notin amadaghan itir divazimin ingari. ¹² Ezi divazir aruem ghuaghiri naghin itim, me inir ruarir mam in ingarizi, a 22 mitan tu. Egha 10plan dipenir akiniba ko, 10plan brasin boksiar dipenir akiniba asamibar ingari. Egha inir kam guamin akeziba ko divazimin agharir ighuviba silvan dar ingari. ¹³ Ezi divazir aruem anadi naghin itim, an ababanim 22 mitan tu. Ezi divazir kam tiar akam an iti. ¹⁴⁻¹⁵ Tiar akamin miriamningin me dipenir akiniba asasa brasin boksiabar ingarizi, 3pla vongin itima, 3pla vongin ti. Egha tiar akamningin miriamningin guasa nir pumuningin

ingari. Aningin arozimning virara 6 mita 60 sentimitan tu. ¹⁶ Me divaziba bar dar guasa inir ghurghurir bar aghuaribar ingari.

¹⁷ Me bras inigha, dipenir akiniba asamin boksiabar ingari. Egha me silva inigha dipenir akinibar dapanibar puegha da noke. Egha me silvan ighuvibar ingari. Egha me silvan akeziabar dipenir akiniba ko silvan agharir ighuvibar suighasa dar ingari. ¹⁸ Egha divazimin tiar akam bagha, me inir ghurghurir aghuarim ko tretin blupla ko, pighaghevim, ko aghevur me sipsipin arizimin ingariziba isamigha inir kamın kurke. Ezi inir kamın arozim 9 mitan tu. Ezi an tuirivim 2 mita 20 sentimitan tu, egha a divazimin iniba ko voroghira ghu. ¹⁹ Me inir kaba guasa dipenir akinir 4pla ko, da asamin brasin boksiar 4plan ingari. Ezi akeziaba ko, dipenir akinibar dapaniba, ko agharir ighuvir dipenir akinir uarir akuighamba, me bar silvara dar ingari. ²⁰ Egha me Purirpenim gavgavim a daningamin afughafughamiba ko an divazim gavgavim a daningamin afughafughamiba, me brasin dar ingari.

Me Purirpenimin ingarasa gol ko biziba isi

²¹ Egha me Ikiavira Itir Godin Purirpenimin ingarasa inigha izezir gol, silva, ko bras menge. Purirpenir kam, me Akar Dikirizir Gavgavim itir dagiar akuamning a darigham. Moses uabi Livain adaraziv kemezi me biziba bar da mega da osirigha fo, bizir manabara iti. Ezi ofa gamir gumazim Aron, an otarim Itamar ingangarir kamın faragha zui.

²² Besalel a Urin otarim, ezi Uri a Hurin otarim, me Judan anabamin gumaziba. Ezi Besalel, Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghin biziba bar dar ingari. ²³ Ezi Oholiap, an Ahisamakın otarim, egha Danın anabamin mav. An akaba dagiabar da osira da aghori fofozim fomira iti, egha a bizir igharaziba uaghan dar ingara fo. Egha a tretin blupla, pighaghevım ko, aghevır me sipsipin arızimın ingarızim, ko inir ghurghurir aghuariba, an a da isa dar kurka fo.

²⁴ Ezi me, golin gumazamiziba Godın damazimın fegha ighuavamadir ofan mın Godın Purirpenimın ingarasa inigha izeziba medi, ezi dar osımtızim ghua 998 kilogremın tu. ²⁵⁻²⁶ Ezi me silva medima, an osımtızim ghua 3,430 kilogremın tu. Gumazir ziaba akınafarımın itiba silvan kaba amadazıma da ize. Ezi gumazir 20plan azenibar tugha ghuavanadiba, me vaghvagha 5 kina silvan dagiaba ariki, ezi gumazir kaba bar men dibobonim 603,550. ²⁷ Ezi me 3,400 kilogrem silva inigha, Godın Purirpenimın birir aghariba gavgavım dar anıngasa boksiabar ingari. Egha me Bar Anogoroghezir Danganım avamin inim guasa, dipenir akınibagh asamin boksiabar ingari. Ezi boksiar kaba da bar moghıra 100pla. Ezi boksiaba vaghvagha dar osımtızim 34 kilogremın tu. ²⁸ Ezi silvan nar ikiavira itibar osımtızim 30 kilogremın tu. Ezi me da isa akeziba ko agharir ighuvibar ingarava, egha da isa birir aghariba uarir akuighasa dar ingari. Egha me uaghan dipenir akınibar dapaniba, silvan da ave. ²⁹ Ezi brasın me ofan

min Ikiavira Itir God ganingizimin osimtizim a 2,425 kilogremin tu. ³⁰ Ezi me brasin kam inigha God bativamin Purirpenimin tiar akamin akinibagh asamin boksiabar ingari. Egha brasin ofa gamir dakozim ko, an abizimin min garir bizim ko, bizir ofan ingangarim damuamiba, me bar brasin dar ingari. ³¹ Me uaghan boksiar igharazibar ingari, kar divazimin tiar akamin dipenir akiniba asamin boksiaba ko, divazir bar Purirpenim gighuizimin dipenir akinibagh asamin boksiaba. Egha me uaghan, Purirpenim gavgavim a daningamin afughafughamiba ko divazir a gighuizim gavgavim a daningamin afughafughamiba, bar dar ingari.

39

*Me ofa gamir gumazibar
korotiabar ingari
(Ua Me Ini 18:1-14)*

¹ Egha me tretin blupla ko, pighaghevim ko agheviri me sipsipin arizibar ingariziba inigha, ofa gamir gumazibar korotiar aghuubar ingarigha dar kurke, eghti me Anogoroghezir Danganimin mangi ingangaribar amusi dar aghuam. Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me Aron darugh ofa damuamin korotiamin ingari.

²⁻³ Egha me korotiar otevimin ingarasa, haman gol misoghezi, an akinafarimin min evari, ezi me a inigha aneghorezi a gol tretin min oto. Ezi me inir ghurghurir aghuarim inigha, gol tret ko, tretin blupla, pighaghevim ko, tretin agheviri me sipsipin arizimin ingarizim, me inir kam kurkazir

aghuibar a isami. ⁴ Egha me inir sazir pumuning korotiamin suighasa a gisin aning isami, eghti aning dipizimning gisin anang mangi akirimin inir otevir vongin itimin suigham. ⁵ Ezi me gol tret, ko tretin blupla, pighaghevim, ko tretin agheviri me sipsipin arizibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarim inigha, egha inir ivariam gikamim adiarir aghuariba a garigha an ingari. Egh inir ivariam gikamim isa korotiar otevir azenan itir kamın miriamın porogha a isami, ezi bizir pumuning datirighin bizir vamiran min iti. Egha me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghin, tretin kaba inigha inir kam isami.

⁶ Egha me dagiar pizir aghuarir pumuning inigh, Jekopin otarir 12plan ziaba aningın dar ghora da osiri. Egha me gol inigha dagiamningin suighasa, golin kurkazir pumuningin ingari. ⁷ Egha me dagiar kamning isa, korotiar otevir azenan itim, an dipizimningin itir inir sazimning dukuagha aning isami, ezi aning Israelin 12plan anababar ababanimin min iti. Me God Moses mikemezi moghira dagh ami.

*Me ofa gamir gumazibar dapanim bagha, forivtarir nir an evarimin poroghav itim, an ingari
(Ua Me Ini 28:15-30)*

⁸ Egha me ofa gamir gumazibar dapanimin evarim gikiasa forivtarir inimin ingari. Egha me kamaghira korotiar otevir azenimin itimin ingarizimin mirara, gol tret, ko tretin blupla, ko pighaghevim, ko tretin agheviri me sipsipin arizibar ingarizim ko inir ghurghurir aghuarim inigha, forivtarir inir muziarir kam bar deragha

an ingarigha kamaghırama an kurke. ⁹ Me forivtarir inir muziarir kamın ingarizi, an ruarim 44 sentimitan tuzı an arozim 22 sentimitan tu. Egha deravıra tongıra a remezi, a forivtarimın mın oto, ezi an otevirar ababaniba voroghıra ghu, da bar 22 sentimitan tu. ¹⁰⁻¹⁴ Egha me dagıar ivezim bar pın koziba isa, 12plan dagıar kaba bar da vaghvagha Jekopin otaribar ziaba aghora da osiri, ezi dagıaba vaghvagha 12plan anababar ababanımın mın iti. Me golin maba inigha dagıabar suizir golin kurkazibar ingari, egha dagıaba vaghvagha da afegha egha forivtarir inimın azenan da ike. Me 4plan abiar ruaribagh atıgha forivtarir inir kam gike. Egha faragha itir abiamın, dagıar me kamaghın diboriba, rubi, topas, ko ganet, da ike. Egha abiar an girara itimın, dagıar emeral, sapaia, ko daimon ike. Egha abiar mıkezimın, dagıar terkoiş, aget, ko ametis ike. Egha namba 4ın abiamın, dagıar beril ko, dagıar pızir aghuarim ko jasper dagıam ike.

¹⁵ Egha me golin aghuarim inigha tretin mın ikarızibagh irigha da nuavigha benir pumuningın ingarizi, aning forivtarir inir evarimın guraghav itimın suıgham. ¹⁶⁻¹⁷ Egha me dagıamningın suıghasa golin kurkazir pumuning, ko gol ringın pumuningın ingarigha, ringın kamning isa evarimın itir forivtarir inimın mıkebar pın itimningın aning gike. Egha me golin benimning isa, aningın otevimning, forivtarir inimın itir gol ringın kamning gike. ¹⁸ Egha me golin benir otevir ıgharazimning isa dipızimningın itir dagıamningın suizir golin kurkazimning gike. Egha tuavir kamın forivtarir inir kam, korotiar

otevir azenan itim a gike.

¹⁹ Egha me ua gol ringin pumuningin ingarigha, aning isa evarimin itir forivtarir inimin mikebar vin itimningin aning gike. Ringin kamning datirighin korotiar otevir azenan itimin boroghin iti. ²⁰ Egha me gol ringin pumuning uam aning in ingarigha, aning isa korotiar otevir azenan itimin dipizimningin vin korotiar otevimin aning isami. Aning datirighin, inir ruarir me deravira kurkezimin pin, inimning uaningin akuizir danganimin boroghin iti. ²¹ Egha me benir sazir blupla inigha, evarimin itir forivtarir inimin ringning isa korotiar otevir azenan itimin ringning gike, ezi evarimin itir forivtarir inim, korotiar otevir azenimin itimin suiragha gavgafi, ezi forivtarir inim suaghirir puvati. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghirama ami.

*Me ofa gamir gumazibar
korotiar igharazibar ingari
(Ua Me Ini 28:31-43)*

²² Egha me korotiar ruarir azenan itimin ingarizi, a korotiar otevir azenan itimin apengan iti. Me inir bluplan kinim, sipsipin arizimin ingarizimin an ingari. ²³ Egha me korotiar kam torim a gati, eghti ofa gamir gumazim uan dapanim aghuam. Me inir avizir muziarir mam isa torir kam midorozir korotiam isamizi moghin a ighuigha a isami, eghti an torimin apiniba gavgavighti torim bigh ekevegh mangan kogham. ²⁴⁻²⁶ Me tretin blupla ko pighaghevim ko tretin agheviri me sipsipin arizimin irighizim inigha, iter pomigranetin ovizibar min biziba isami. Egha

ofa gamir gumazibar dapanimîn korotiar ruarir azenan itimîn vîn bizir kaba isami. Egha golin aghuimîn ingarizir beloba vaghvagh pomigranetin ovizibar tizibar da isamizi, da ituighav iti. Eghti ofa gamir gumazibar dapanimîn korotiar kam arugh ofa gamir gumazimîn ingangarim damuam. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghîram ami.

²⁷⁻²⁹ Egha me Aron ko an otariba bagha inir ghurghurir aghuariba inigha korotiar ruarir aven azuiba isami. Egha Aronîn dapanim darighasa inir ghurghurir aghuarim inigha, dapanir asuar ruarimîn ingari. Egha Aronîn otariba bagha inir ghurghurir aghuariba dapanir asuar otevibar ingari. Egha me inir ghurghurir aghuarim inigha, me bagha trausiziar oteviba isami. Egha inir ghurghurir aghuarim inigha, inir ghurghurir aghuarir ruarir ivariam gitimîn ingarigha, egha tretin sipsipîn arizibar irighizir blupla ko, pîghaghevîm ko, aghevîm isa kurkazir aghuibar an da isami. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghîra, me biziba bar dar ingari.

³⁰ Egha me Ikiavira Itir God ua bagha misevir ofa gamir gumazibar dapanim bagha, golin akuar aghuarir mam inigha medelin mamîn ingari. Egha me akam kamaghîn a gisîn an osiri, “Kar Ikiavira Itir Godîn Gumazimra.” ³¹ Egha me bluplan benim inigha, gol medelin kam inir dapanir asuar ruarimîn an guam gituasa an ingari. Eghti an ofa gamir gumazibar dapanimîn dapanir asuamîn guam gitoroghîv iki. Me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghîrama ami.

Ingangariba bar gifa
(Ua Me Ini 35:10-19)

³² Egha me dughiar kamın God bativamin Purirpenimın ingangariba, bar da gifa. Egha Israelia Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me biziba bar dar ingari. ³³ Egha me bizir kaba bar da inigha Moses bagha zui: Purirpenir kam ko, an biziba bar, an akeziba, divazir aghariba, agharir ighuviba, dipenir akıniba ko, boksiar divazir aghariba ko akınibagh asamiba, ³⁴ ko Purirpenim avamin avaver ekiar me sipsipın apuribar nir me aghevımın aghuizim, ko avaver ekiar me ongarımın itir asızir ekiabar inibar ingarizim, ko Bar Anogoroghezir Danganım modir inir ekiam, ³⁵ ko Akar Dikirızir Gavgavımın Boksiam, ko an asuam, kar arazir kuraba gın amadir danganım, ko boksiar kam aterasa iter pumuning, ³⁶ ko bretba arızir dakozim, ko an ingangarım gamir biziba, ko Godın damazımın arızir bretba, ³⁷ ko golin aghuarımın ingarızir lambar afamin aghorım, ko an lamın me danganibar afeziba, ko an ingangarım gamir biziba, ko angazangarım anıngamin olivın borem, ³⁸ ko golin ingarızir ofa gamir dakozim, ko biziba misiv ingiamın olivın borem, ko pauran mughuriar aghuım, ko Purirpenimın tiar akamın guamin inir ekiam, ³⁹ ko brasın ingarızir ofa gamir dakozim, ko dakozir kam bagh brasın ingarızir abizımın mın garir bizim, ko ofa gamir dakozımın ingarir biziba, ko soroghafaribar ruer itarir ekiam, ko anefamin dakozim, me bar da inigha izi.

40 Egha uaghan, me Purirpenimîn divazim avinasa iniba, ko divazimîn dipenir akiniba, ko boksiar akiniba asamiba, ko divazimîn tiar akamîn guamin inim, ko gavgavim divazim daningamin beniba ko afughafughamiba, me God bativamin Purirpenimîn aven ingangarim damuasa bizir kaba bar da inigha izi. ⁴¹ Aron, a ofa gamir gumazim, a uan otariba ko, me bagh korotiar aghuaribara isamigha da inigha izi. Eghti me gin dar aghuigh, egh ofa gamir gumazimîn ingangarim damuam. Kar, me daghuigh Anogoroghezir Danganimîn aven mangamin korotiaba. ⁴² Ezi Israelia Ikiavira Itir God ingarasa Moses mikemezir biziba, me bar dar ingari. ⁴³ Ezi Moses deraghavira bizir me ingarizibar gari, egha a fo, Ikiavira Itir God, mikemezi moghira me biziba bar dar ingari. Egha a dar ganigha givagha, deraghvira me damuasa, kamaghin migei, "Ikiavira Itir God, bar deraghvira ia damu."

40

Me Purirpenim asaragha, egha God baghavira a ginaba

¹ Egha Ikiavira Itir God Moses migia ghaze, ² "Ni orakigh. Ia iakinir namba 1 an dughiar namba 1, ia na bativamin Purirpenim asaragh. ³ Egh ia nan Akar Dikirizir Gavgavimîn Boksiar dagiar akuar pumuning aven itir kam inigh, Purirpenimîn aven anetigh, egh boksiam mongsi inir ekiam aguragh. ⁴ Egh bretba arizir dakozim inigh aven mangi anetigh, an biziba a gisin dar arikigh. Egh lambar afamin aghorim inigh izi anesaragh, egh

lamba isi an agharibar arikigh. ⁵ Egh golin ofa gamir dakozir me pauran mughuriar aghuim tumamim, a isi Akar Dikirizir Gavgavimın Boksıar dagıar akuar pumuning aven itir kamın, boroghın anetigh. Eghti inir ekiar Boksiam modim aning abighti an azenan iki. Egh Purirpenimın tiar akamın itir inir ekiam aguragh. ⁶ Egh ia asıziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim isi, na bativamin Purirpenimın tiar akar azenan itimın anetigh. ⁷ Egh na bativamin Purirpenim ko ofa gamir dakozir kamın tongıra, soroghafariba ruer itarir ekiam atigh, egh dipam a datigh. ⁸ Egh ia divazimın mın inir ekiam aguraghti a Purirpenim bar a gighuigham. Egh divazimın tiar akamın inir ekiam aguragh.

⁹ “Egh gın ia biziba misiv ingiamin olivin boreminigh, egh Purirpenim ko an aven itir biziba bar dagh ingegh. Egh ia dagh ingeghti, da bar nan bizibar mın iki, bar na baghvıra ikiam. ¹⁰ Egh ia boremin isi, asıziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim ko an ingarir biziba bar dagh ingeghti, ofa gamir dakozim na baghvıra iki, bar anogoregham. ¹¹ Egh kamaghıra soroghafariba ruer itarir ekiam ko anefamin dakozim damigh, eghti bizir kaba uaghan na baghvıra ikiam.

¹² “Egh gın ni Aron uan otariba ko me inigh izi, na bativamin Purirpenimın tiar akamın me ruegh.

¹³ “Egh ofa gamir gumazibar korotiar aghuariba Aron daghuigh, egh biziba misiv dagh ingiamin boremin isi a gingegh anemiseveghti, a ofa gamir gumazimın mın nan ingangarim damuam. ¹⁴ Egh ni

an otariba inigh roghira izi, ofa gamir gumazibar korotiar ruarir aven itiba inigh, me daghuigh. ¹⁵Egh ni men afeziam amisevezi moghin, ni borem me gingi egh me amiseveghti me na bagh ofa gamir ingangarim damu. Ni borem me gingegh me amiseveghti, gin me uari uan adarazi ko ofa gamir ingangarim damu mamaghira ikiam.”

¹⁶ Ezi Moses Ikiavira Itir God a mikemezi moghira a biziba bar dagh ami. ¹⁷ Dughiar me Isip ataghizimin gin, azenir an gin zuimin, iakinir faragha zuim, an dughiar namba 1in, dughiar kamra me Godin Purirpenim asara. ¹⁸ Dughiar kamin Moses Purirpenimin asara. A boksiaba isa, nguazimin da arigha, divazir aghariba isa boksiabagh ase, egha divazimin agharir ighuviba da ikia, egha inir ekiam guasa dipenir akiniba asi. ¹⁹ Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me nir ekiam Purirpenimin agharim gisin anetigha, Purirpenim aver sipsipin apuriba ko ongarimin asizir ekiabar inir igharazir pumuning uam anevara. ²⁰ Egha me dagiar akuar God uan Akar Gavgaviba osirizimning inigha, Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin aning ati. Egha me aneteramin temer pumuning inigha Boksiamin ringbagh arugha, Boksiamin asuam isa Boksiam dukua. Ezi Boksia asuar kam, kar arazir kuraba gin amadir danganim. ²¹ Egha me Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, Boksiam Purirpenim gatigha, inim agurazi a Boksiam modo.

²² Egha me bretba arizir dakozim isa, God bativamin Purirpenimin, notin amadaghan Anogoroghezir Danganimin aven anefa. ²³ Egha

Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me bret inigha Ikiavira Itir Godin damazimin dakozim gisin deraghaviram aneti. ²⁴ Egha lambar afamin aghorim inigha, God bativamin Purirpenimin, sautin amadaghan, bretba arizir dakozimin vongin anesara. ²⁵ Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me lamba isa dar agharibagh ariki. Egha Ikiavira Itir Godin damazimin dagh aboi. ²⁶ Egha me golin ingarizir ofa gamir dakozim isa God bativamin Purirpenimin aven, Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin boroghin nir ekiamin azenan anefa. Ezi inir ekiam aning abigha guraghav ikia Boksiam modo. ²⁷ Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me ofa gamir dakozir kamın pauran mughuriar aghuim tuezima, migharir mughuriar aghuim zuim otifi. ²⁸ Egha me inir ekiam Purirpenimin tiar akamin anegura.

²⁹ Egha Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me gin asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim isa, God bativamin Purirpenimin tiar akamin boroghin azenan aneti. Egha ofa gamir dakozir kamın, Moses dughiar kamra ofan min asiziba tue da bar isia mighiri. Egha uaghan witin plaua inigha ofan min da tue. ³⁰ Egha me soroghafariba ruer itarir ekiam isa, ofa gamir dakozir asiziba tue da bar isia mighirim ko, God bativamin Purirpenimin tiar akamin tizimin anefagha, dipam a ginge. ³¹ Ezi Moses, Aron ko an otariba, me uan soroghafariba dipar kamın da rue. ³² Guizbangira, me God bativamin Purirpenimin aven mangasa, o me

ofa gamir dakozimın mangisi, me zurara faragha uan soroghafariba rue. Me amir araziba, Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghira, me dagh ami. ³³ Egha me inir ekiaba isa, Purirpenim ko asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozim avinigha a gighuigha, divazimın tiar akamın inim agura. Egha Moses gumaziba ko, me bizir kaba bar dagh ami, ezi Purirpenimın ingangariba bar gifa.

Ghuariam Godın Purirpenim gisin iti

³⁴ Egha ingangariba bar givazi, ghuariam maghira iza God bativamin Purirpenim avarazi, Ikiavira Itir Godın angazangarir ekiam Purirpenim bar a gizifa. ³⁵ Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godın ghuariam bar Purirpenim avarazima an angazangarim a gizivazima, kamaghın Moses God bativamin Purirpenimın aven mangan ibura.

³⁶ Israelian tuavir daroriba, me kamaghın ami: ghuariar ekiar kam Godın Purirpenim ategh pin sivaghsivagh mangiti, me an ganigh, egh dikavigh biziba inigh an gın mangam. ³⁷ Egh me ganam, ghuariam Godın Purirpenim gisin ikivira ikiti, me danganir kam ateghan kogham. Puvatigham, me ikivira iki mangi ghuariam sivaghsivagh mangiti, me mangam. ³⁸ Guizbangira, Israelian tuavimın daroribar, ghuariar Ikiavira Itir God aven itim, an aruebar Purirpenim gisin iti. Ezi me aruebar ghuariamın gari, egha dimagaribar me garima, an avimın mın isia ghuariamın aven iti. Ghuariar

kam kamaghira ikia me ko ghua Ikiavira Itir God
me daningamin kantrin oto.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea